

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้
Fiscal Autonomy and Public Service of Metropolitan Municipalities affecting
Quality of Life of People in Southern Thailand

โดย ธีรฤดี ทวีกาญจน์ และคณะ

2560

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้
Fiscal Autonomy and Public Service of Metropolitan Municipalities affecting
Quality of Life of People in Southern Thailand

คณะผู้วิจัย

1. ดร.ธัญรติ ทวีกาญจน์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. นายจตุรภัทร จันทร์ทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. นส.จิราภรณ์ เรืองยิ่ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผศ.จุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชุดโครงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รายละเอียดโครงการ

สัญญาเลขที่ RDG 5940014

ชื่อโครงการ (ไทย) ความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร
ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้
(อังกฤษ) Fiscal Autonomy and Public Service of Metropolitan Municipalities affecting
Quality of Life of People in Southern Thailand

หัวหน้าโครงการ

ชื่อ-สกุล(ไทย) นางสาวธัญรดี ทวีกาญจน์

ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) Miss Thunradee Taveekan

คุณวุฒิ Ph.D. (Social Science), RMIT University, Australia

ตำแหน่ง อาจารย์

หน่วยงาน ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่อยู่ เลขที่ 15 ถ.กาญจนวนิช คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์ 074 – 287846, 091-048-9559

E-mail: thunradee.t@psu.ac.th

นักวิจัยร่วมในโครงการ

ชื่อ-สกุล(ไทย) นายจตุรภัทร จันทิทธิ

ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) Mr. Chaturaphat Chantith

คุณวุฒิ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่ง อาจารย์

หน่วยงาน ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่อยู่ เลขที่ 160 ถ.กาญจนวนิช คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ต.เขารูปช้าง
อ.เมือง จ.สงขลา 90000

โทรศัพท์ 089-654-0033

E-mail: chaturaphat.ch@skru.ac.th

ชื่อ-สกุล(ไทย) นางสาวจิราภรณ์ เรืองยิ่ง

ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) Miss Jiraporn Ruangying

คุณวุฒิ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) (Ph.D. Candidate)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่ง นักวิจัย

ที่อยู่ เลขที่ 15 ถ.กาญจนวนิช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์ 086-044-0053

E-mail: Jun_ruangying@hotmail.com

ชื่อ-สกุล(ไทย) นางจุฬาลักษณ์ พัฒนศักดิ์ภิญโญ

ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) Mrs.Chulalak Pattanasakpinyo

คุณวุฒิ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) เกียรตินิยมดีมาก
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

หน่วยงาน ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่อยู่ เลขที่ 15 ถ.กาญจนวนิช คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต.คอหงส์
อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

โทรศัพท์ 074 - 287845

E-mail: chulalak.p@psu.ac.th

ที่ปรึกษาโครงการ

ชื่อ-สกุล(ไทย) นายดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

ชื่อ-สกุล(อังกฤษ) Mr.Dirak Patmasiriwat

คุณวุฒิ Ph.D. (Economics), University of Georgia, USA

ตำแหน่ง ศาสตราจารย์

หน่วยงาน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ที่อยู่ อาคารนวมินทรราชูทิศ ชั้น 14, เลขที่ 118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร

โทรศัพท์ 081 - 8752429

E-mail: direk.p@nida.ac.th

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการศึกษา เรื่อง “ความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้” นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเจาะจงไปที่องค์กรประเภทเทศบาลนคร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครเกาะสมุย ครอบคลุมพื้นที่ จำนวน 6 จังหวัดในพื้นที่ภาคใต้ โดยในส่วนของการศึกษาเป็นการมุ่งเน้นศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการคลังท้องถิ่น และระดับความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายได้ของเทศบาลนคร ในช่วงปีงบประมาณ 2554 – 2558 เพื่อการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเอง รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ และเงินอุดหนุนประเภททั่วไป อันจะเป็นภาพสะท้อนถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลังของเทศบาล ซึ่งเนื่องจากประเทศไทยมีระบบการจัดการการคลังระดับเดียว ดังนั้นการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนั้นจึงอยู่ภายใต้กรอบข้อจำกัดดังกล่าว แต่สามารถวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครได้จากการคำนวณสัดส่วนระหว่างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้เองรวมกับภาษีแบ่งจากรัฐบาลต่องบประมาณทั้งหมดในแต่ละปี ทั้งนี้ ในส่วนแรกของการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยคณะผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะผู้บริหารและหัวหน้าส่วนงานคลังท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการกองคลัง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพและเทคนิคในการจัดเก็บรายได้ตามกฎหมาย การขยายฐานรายได้ รวมถึงปัญหาที่พบในการจัดเก็บรายได้เองของเทศบาลนคร สำหรับการศึกษาในส่วนที่สองนี้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ แห่งละ 400 คน รวมเป็นจำนวน 3,200 คน ในขณะเดียวกัน คณะผู้วิจัยได้เยี่ยมชมการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครต่างๆควบคู่กันไประหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผลการศึกษาในส่วนแรก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการคลังและการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้นั้น พบว่า รายได้รวมทั้งหมดของเทศบาลนครในภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 นั้นแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละปี แต่ในภาพรวมพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ ยกเว้นเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่พึ่งพาเงินอุดหนุนเป็นหลัก โดยมีเพียงเทศบาลนครเกาะสมุยแห่งเดียวที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรายได้ที่จัดเก็บได้เอง และเมื่อวิเคราะห์รายได้เทศบาลนครในแต่ละหมวดมีรายละเอียด ดังนี้

- รายได้ที่จัดเก็บเองของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้มาจากภาษีที่จัดเก็บเอง รองลงมาคือรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต และรายได้จากจากทรัพย์สินและทุน ยกเว้นในเทศบาลนครหาดใหญ่ที่สามารถจัดเก็บรายได้ได้มากที่สุดจากทรัพย์สินและทุน และเทศบาลนครภูเก็ตสามารถจัดเก็บรายได้ได้มากที่สุดจากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต

- รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครในภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะโดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นในทุกปี รองลงมาคือค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน และภาษีสรรพสามิต ตามลำดับ ยกเว้นในเทศบาลนครเกาะสมุยที่มีรายได้ที่รัฐจัดสรรให้สูงสุดมาจากค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน

- หมดเงินอุดหนุนของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ในช่วงปีงบประมาณ 2556 นั้นพบว่าเทศบาลนครต่าง ๆ ได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณก่อนหน้าอย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

- ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง พบว่า เทศบาลนครทั้งหมดมีการจัดเก็บภาษีค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่าง ๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ และโดยส่วนใหญ่กล่าวว่ารายได้จากการจัดเก็บนั้นเพียงพอต่อการใช้จ่ายงบประมาณ แต่มีรายได้บางส่วนสามารถจัดเก็บเองได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีโรงเรือน นอกจากนี้รายได้อื่นๆ เช่น ภาษีป้าย ไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนเพราะมีการติดตั้งและถอนออกอยู่ตลอดเวลาจึงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ ในขณะเดียวกันเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ได้มีแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ให้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีควบคู่กับการจัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับความนิยมเห็นตรงกันว่าเพียงพอต่อการจัดบริการแต่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะมองว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ผลกระทบที่ตามมาเกิดอยู่ในท้องถิ่น ดังนั้นรายได้จากภาษีจัดสรรจากรัฐที่เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงควรจัดสรรเพิ่มขึ้น และผู้บริหารเทศบาลนครส่วนใหญ่คิดว่ายังมีความจำเป็นอยู่มากที่จะต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากยังไม่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดหารายได้เป็นของตนเองได้มากขึ้นอันเนื่องมาจากกฎหมายและข้อบังคับ

- ในภาพรวมของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้ขอบเขตของกรอบงบประมาณที่ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครต่างๆในภาคใต้ นั้นสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระค่อนข้างน้อย ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช 2) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครภูเก็ต 3) ระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครเกาะสมุย

สำหรับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารเทศบาลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครนั้น คณะผู้วิจัยสามารถประมวลปัญหาหลักๆ ได้ ดังนี้ 1) ปัญหาการบริหารจัดการด้านบุคลากร 2) ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการพิจารณาการจัดเก็บรายได้ สำหรับข้อมูลเสียงสะท้อนจากผู้ที่เกี่ยวข้องและดำเนินการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลโดยตรง พบว่า เทศบาลบางแห่งเกิดการจัดเก็บภาษีที่ยากลำบากและซับซ้อน โดยมีสาเหตุมาจากประเด็นช่วงดุลยพินิจของผู้บริหารเทศบาลที่ก่อให้เกิดข้อคำถามและข้อร้องเรียนในการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้เสียภาษีบางกลุ่มที่มีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่น 3) ปัญหาการบริหารจัดการเงินอุดหนุน โดยผู้บริหารเทศบาลนครได้นำเสนอปัญหาในการบริหารงบประมาณที่ชี้ให้เห็นว่าตัวเลขทางบัญชีมิได้สะท้อนการกระจายอำนาจทางการคลังอย่างแท้จริง 4) ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครมีความล้าสมัย ไม่เท่าทันและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์ปัจจุบัน ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย และ 5) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) กล่าวคือ การที่เทศบาลนครถูกตรวจสอบโดย สตง. อย่างเข้มข้นนั้น ผู้บริหารเทศบาลนครหลายท่านคิดเห็นว่าในบางกรณีนั้นมีความหมิ่นเหม่เป็นการก้าวล่วงอำนาจบริหารของเทศบาล

จากข้อมูลปัญหาและอุปสรรคข้างต้น นำไปสู่ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการคลังและความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลนครที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การปฏิรูปกฎหมาย/ปรับปรุงระเบียบและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร ให้มีความทันสมัยและมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และ 2) การส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครด้านภาษีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น การกำหนดภาษีค่าเหยียบแผ่นดิน โดยรัฐควรส่งเสริมให้มีการเก็บภาษีจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในเขตพื้นที่เทศบาลนคร เกาะสมุย เป็นต้น รวมถึงการกำหนดภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง รัฐควรส่งเสริมให้เทศบาลนครมีขอบข่ายอำนาจในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และการพัฒนาการจัดสรรภาษีท้องถิ่น

ส่วนผลการศึกษาในส่วนต่อมา คือ ข้อมูลการสำรวจการจัดบริการสาธารณะเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ตามการรับรู้ของประชาชนในเขตพื้นที่ให้บริการและระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ในภาพรวมถือว่าการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้ตามการรับรู้ของประชาชนนั้น อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาการจัดบริการสาธารณะรายด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ และด้านเศรษฐกิจ ก็พบว่าล้วนอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านสวัสดิการสังคมมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีข้อสังเกตว่าเมื่อพิจารณาจำแนกรายเทศบาล พบว่าเทศบาลนครยะลา ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ความไม่สงบภาคใต้กลับเป็นเทศบาลนครเพียงแห่งเดียวในภาคใต้มีระดับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลอยู่ในระดับสูง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาครั้งนี้ใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ในการวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา และด้านมาตรฐานการครองชีพ โดยคุณภาพชีวิตในระดับปัจเจกบุคคลนั้น คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ตามการรับรู้ของตนเอง เมื่อพิจารณาในภาพรวมและพิจารณารายด้านนั้น พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยสามารถเรียงตามลำดับตามระดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของตนเองของประชาชนในกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้บริบทของความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนั้นๆ พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มเทศบาลนครที่มีบริบทความเป็นอิสระทางการคลังระดับเดียวกันได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มบริบทความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ในระดับปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช และเทศบาลนครสงขลา 2) กลุ่มบริบทความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ในระดับค่อนข้างมาก ประกอบด้วย เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครหาดใหญ่ และ 3) กลุ่มบริบทความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ในระดับมาก คือ เทศบาลนครเกาะสมุย โดยเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนตามกลุ่มบริบทความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร พบว่า เทศบาลในกลุ่มที่มีบริบทความเป็นอิสระปานกลางมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับเทศบาลในกลุ่มที่มีบริบทความเป็นอิสระค่อนข้างสูง เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่าคุณภาพชีวิตมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกคู่ ยกเว้นคู่เทศบาลนครตรังกับเทศบาลนครภูเก็ต

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะจากการรับรู้ของประชาชน ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนจากการรับรู้ของตนเองในเขตเทศบาลนครภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ผลการวิเคราะห์การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภาคใต้ในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประเด็นความเป็นอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นนั้น นับเป็นกลไกสำคัญและจำเป็นในก้าวต่อไปตามแนวทางการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสถานภาพด้านการคลังท้องถิ่นและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ 3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครในภาคใต้ และ 4) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลังและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสำรวจ สำหรับเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 18 คน ได้แก่ คณะผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลนคร กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในเขตเทศบาลนคร จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครเกาะสมุย แห่งละ 400 คน รวมเป็นจำนวน 3,200 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบคลัสเตอร์ช่วงกลุ่มอายุ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือก เรียงลำดับ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้ขอบเขตของกรอบงบประมาณที่ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครต่างๆในภาคใต้ นั้นสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระค่อนข้างน้อย ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช 2) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครภูเก็ต 3) ระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครเกาะสมุย ทั้งนี้ การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครตามการรับรู้ของประชาชนในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ นั้น อยู่ในระดับค่อนข้างสูง นอกจากนี้ ยังพบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภาคใต้ในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this study were 1) to investigate the situation of local fiscal status related to revenue management and to evaluate the level of fiscal autonomy of eight metropolitan municipalities in southern Thailand 2) to assess the perceived public service provision of these metropolitan municipalities 3) to evaluate the quality of life among citizens using Human Development Index (HDI) and 4) to examine the relationship between public service provision of metropolitan municipalities and the quality of life among citizens. Research methods include documentary research, in-depth interview with 18 local government executives, and survey research. The survey data were collected from 3,200 participants who live in the metropolitan municipality areas including Hat Yai Metropolitan Municipality, Suratthani Metropolitan Municipality, Songkhla Metropolitan Municipality, Yala Metropolitan Municipality, Nakhon Si Thammarat Metropolitan Municipality, Trang Metropolitan Municipality, Phuket Metropolitan Municipality, Koh Samui Metropolitan Municipality. Descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation) and inferential statistics (analysis of variance and simple regression analysis) were used to analyse the data.

The research reveal that the majority of metropolitan municipalities in southern Thailand, including Suratthani Metropolitan Municipality, Yala Metropolitan Municipality, Trang Metropolitan Municipality, and Phuket Metropolitan Municipality, were at a medium level of fiscal autonomy. Overall, participants had medium level perception of public service provision. The results also show that level of quality of life of citizens was relatively high. Finally, a significant correlation between public service provision and citizens' quality of life was found.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	5
บทคัดย่อ	9
สารบัญ	11
สารบัญตาราง	13
สารบัญแผนภาพ	19
 บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ	22
1.2 โจทย์การวิจัย	26
1.3 วัตถุประสงค์	27
1.4 สมมติฐานการวิจัย	27
1.5 นิยามศัพท์	27
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
 บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	
2.1 องค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่น	30
2.2 แนวคิดการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่น	34
2.3 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร	40
2.4 คุณภาพชีวิตและการวัดคุณภาพชีวิต	60
 บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1	66
3.2 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3	68
3.3 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4	71

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 สถานภาพการคลังท้องถิ่นและความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้	
4.1 เทศบาลนครหาดใหญ่: Urban City	72
4.2 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี: Urban City	77
4.3 เทศบาลนครสงขลา: Suburban City	84
4.4 เทศบาลนครยะลา: Suburban City	90
4.5 เทศบาลนครนครศรีธรรมราช: Urban City	95
4.6 เทศบาลนครตรัง: Semi-rural City	101
4.7 เทศบาลนครภูเก็ต: Industry based City	107
4.8 เทศบาลนครเกาะสมุย: Industry based City	113
4.9 ภาพรวมของความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้	119
4.10 ผลการศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้โดยการสัมภาษณ์	121
 บทที่ 5 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้	
5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	126
5.2 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้	128
5.3 คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้	134
5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลัง และความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้	151
 บทที่ 6 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการวิจัย	163
6.2 อภิปรายผล	166
6.3 ข้อเสนอแนะ	168
 บรรณานุกรม	 170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 รูปแบบของเมืองตามลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้	25
2.1 พัฒนาการสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	31
2.2 รายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542	37
2.3 การวัดระดับความเป็นอิสระทางด้านการคลัง	39
2.4 นิยามการบริการสาธารณะ	41
2.5 อำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542	47
2.6 การวัดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะโดยใช้ดัชนีชี้วัดทางการเงินสำหรับการวิเคราะห์ความเพียงพอในการให้บริการ	52
2.7 โมเดลการพัฒนาคุณภาพของการบริการสาธารณะในเทศบาลลิ่วเหีย	54
2.8 ข้อคำถามของเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ SERVQUAL	57
4.1 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ปีงบประมาณ 2554 – 2558	72
4.2 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	76
4.3 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ปีงบประมาณ 2554 – 2558	78
4.4 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	81
4.5 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสงขลา ปีงบประมาณ 2554 – 2558	84
4.6 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลา ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	88
4.7 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครยะลาปีงบประมาณ 2554–2558	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.8 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลา ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	93
4.9 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2554 – 2558	95
4.10 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	99
4.11 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครตรัง ปีงบประมาณ 2554 – 2558	101
4.12 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรัง ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	104
4.13 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ต ปีงบประมาณ 2554 – 2558	107
4.14 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ต ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	110
4.15 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย ปีงบประมาณ 2554 – 2558	113
4.16 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุย ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558	117
4.17 สรุประดับความอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ในช่วง พ.ศ. 2554 – 2558	120
5.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	127
5.2 ภาพรวมความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้	128
5.3 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครหาดใหญ่	129
5.4 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลสุราษฎร์ธานี	129
5.5 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสงขลา	130
5.6 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครยะลา	130
5.7 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	131

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.8 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครตรัง	131
5.9 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภูเก็ต	132
5.10 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครเกาะสมุย	132
5.11 สรุปผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้	133
5.12 จำนวนและอัตราเกิดมีชีพต่อประชากร 1,000 คน ของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2554 – 2558	134
5.13 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) ปี พ.ศ. 2555 – 2559	135
5.14 รายได้ของครัวเรือน จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ.2558	135
5.15 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	136
5.16 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	136
5.17 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำแนกตามกลุ่มอายุ	137
5.18 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	137
5.19 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	138
5.20 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	138
5.21 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำแนกตามกลุ่มอายุ	139
5.22 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	139
5.24 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา	140
5.24 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา	140
5.25 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา จำแนกตามกลุ่มอายุ	140

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.26 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	141
5.27 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา	142
5.28 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา	142
5.29 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา จำแนกตามกลุ่มอายุ	142
5.30 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	143
5.31 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	143
5.32 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	143
5.33 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มอายุ	144
5.34 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	144
5.35 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง	145
5.36 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง	145
5.37 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จำแนกตามกลุ่มอายุ	146
5.38 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	146
5.39 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต	146
5.40 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต	147

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.41 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต จำแนกตามกลุ่มอายุ	147
5.42 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	148
5.43 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย	148
5.44 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย	148
5.45 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตามกลุ่มอายุ	149
5.46 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย จำแนกตามกลุ่มอาชีพ	149
5.47 สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้	150
5.48 สรุปข้อมูลเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้จำแนกตามกลุ่มระดับความอิสระทางการคลัง	151
5.49 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา และเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	152
5.50 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครที่อยู่ ในกลุ่มระดับความเป็นอิสระทางการคลังค่อนข้างน้อย	152
5.51 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละเทศบาลนคร เป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ	153
5.52 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา และเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	153
5.53 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้	154
5.54 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครภาคใต้	154
5.55 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่	155

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
5.56 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในเทศบาลนครหาดใหญ่	155
5.57 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	156
5.58 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	156
5.59 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา	157
5.60 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครสงขลา	157
5.61 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา	158
5.62 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครยะลา	158
5.62 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครยะลา	159
5.64 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	159
5.65 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตรัง	160
5.66 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครตรัง	160
5.67 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต	161
5.68 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิต ของประชาชนในเทศบาลนครภูเก็ต	161
5.69 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ ของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย	162

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1.1 จำนวนเทศบาลนครทั่วประเทศ	24
4.1 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่	73
4.2 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครหาดใหญ่	74
4.3 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครหาดใหญ่	74
4.4 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครหาดใหญ่	75
4.5 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครหาดใหญ่	76
4.5 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่	76
4.6 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่	77
4.6 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	77
4.7 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	78
4.8 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลสุราษฎร์ธานี	79
4.9 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	80
4.10 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	80
4.11 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	82
4.11 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	82
4.12 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	82
4.12 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	82
4.13 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสงขลา	85
4.14 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลสงขลา	85
4.15 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสงขลา	86
4.16 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสงขลา	87
4.17 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครสงขลา	88
4.17 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลา	88
4.18 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสงขลา	88

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
4.18 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	88
4.19 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครยะลา	91
4.20 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลยะลา	91
4.21 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครยะลา	92
4.22 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครยะลา	93
4.23 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครยะลา	94
4.23 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลา	94
4.24 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครยะลา	94
4.24 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	94
4.25 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	96
4.26 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	96
4.27 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	97
4.28 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	98
4.29 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	99
4.29 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	99
4.30 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช	100
4.30 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	100
4.31 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครตรัง	102
4.32 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลตรัง	102
4.33 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครตรัง	103
4.34 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครตรัง	103
4.35 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครตรัง	105
4.35 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรัง	105

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
4.36 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลต้ง	105
4.36 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	105
4.37 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ต	108
4.38 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลภูเก็ต	109
4.39 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครภูเก็ต	109
4.40 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครภูเก็ต	110
4.41 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครภูเก็ต	111
4.41 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ต	111
4.42 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ต	111
4.42 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	111
4.43 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย	114
4.44 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลเกาะสมุย	115
4.45 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครเกาะสมุย	115
4.46 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครเกาะสมุย	116
4.47 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครเกาะสมุย	117
4.47 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุย	117
4.48 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย	118
4.48 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด	118

บทที่ 1

บทนำ

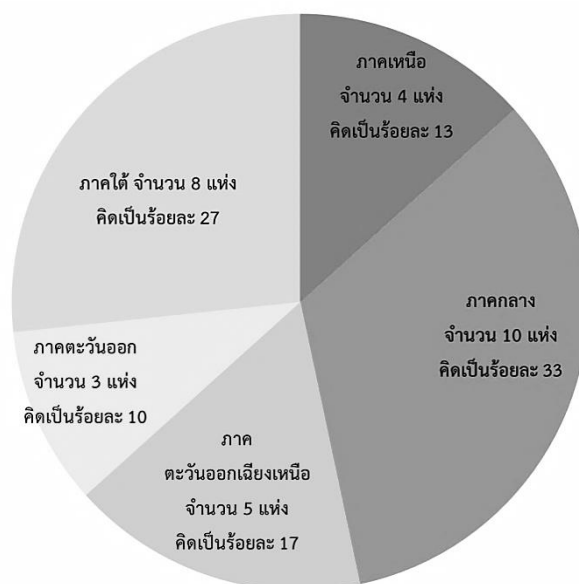
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

การกระจายอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการจัดการบริหารสาธารณะและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนนับเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางเป็นลำดับตั้งแต่ในอดีตและปัจจุบันทั้งในบริบทโลกและบริบทของประเทศไทย ซึ่งการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นนับเป็นตัวสะท้อนทิศทางและระดับการพัฒนาของประเทศนั้นๆ สำหรับการจัดการความสัมพันธ์ของรัฐบาลและการพัฒนาการบริหารปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยนั้น นับตั้งแต่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมามีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก รวมถึงการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การปกครองท้องถิ่นไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาแนวคิดทางการปกครองรวมศูนย์ไปมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการส่งเสริมการปกครองตนเองของท้องถิ่นอย่างชัดเจนและเป็นกระบวนการ โดยเจตนารมณ์และเนื้อหาของตัวบทกฎหมายดังกล่าวมุ่งเน้นการที่รัฐบาลกลางต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองโดยประชาชนและเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ความมีอิสระของท้องถิ่นนั้นครอบคลุมถึงการมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารการปกครอง การบริหารบุคคล และ การบริหารการเงินและการคลัง ซึ่งการแสดงเจตจำนงและกำหนดขอบเขตของรัฐบาลในการให้อิสระแก่ท้องถิ่นนั้นจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นขั้นตอนตามกฎหมายระบุ โดยเฉพาะการกระจายอำนาจทางด้านคลังที่มีกำหนดให้รัฐบาลกลางต้องจัดสรรเงินรายได้ สัดส่วนภาษีและอากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลที่จะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 และจะต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์การบริหารท้องถิ่นเป็นสำคัญ(ขวลิต สละ, 2556)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าและความพยายามในการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจทางการคลังโดยการกำหนดกฎหมายแม่บท เพื่อเพิ่มความเป็นอิสระทางการคลัง การพึ่งพาตนเองทางการคลัง และการส่งเสริมนวัตกรรมจัดการบริหารสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จากผลรายงานการวิจัยของปริญดา มีฉลาด (2556) ที่ติดตามความก้าวหน้าและผลศึกษาปัญหาการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เน้นเฉพาะรูปแบบเทศบาลในประเทศไทย ปี 2554 พบว่าความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลในการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นเองมีปัญหาในประเด็นขอบเขตที่จำกัดประเภทและมีอัตราการเก็บที่จำกัด ทำให้องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประสบกับภาวะการขาดดุลหรือรายได้ที่เกิดจากการจัดเก็บภาษีเองที่มากขึ้นแต่ก็ไม่เพียงพอ ทำให้จำเป็นต้องรอรับการช่วยเหลือหรือพึ่งพารายได้จัดสรรและเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ และคณะ (2557) ที่สะท้อนให้เห็นชัดว่าภาวะดังกล่าวสะท้อนปัญหาการบริหารท้องถิ่นไทยที่ขาดความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายได้ เนื่องจากการเน้นการพึ่งพิงเงินอุดหนุนมากกว่าการพึ่งพาตนเองทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับประเด็นการพึ่งพาตนเองทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่มีความสืบเนื่องและเชื่อมโยงไปถึงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทของความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นเพราะทิศทางการกระจายอำนาจที่มากขึ้นและการจ่ายภาษีของคนในท้องถิ่นที่มีมากขึ้น โดยการส่งเสริมและพัฒนาแนวคิดความเป็นอิสระของท้องถิ่นนั้นควรมุ่งการพึ่งพาตนเองทางการคลัง ภายใต้ความหลากหลายไปตามฐานคติและสภาพปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกันกันไป ซึ่งมีได้จำเป็นว่าจะจะเป็นไปตามกรอบกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงบริบทเชิงพื้นที่ ได้แก่ บุคลิกภาพของประชาชน การรวมกลุ่มทางสังคม เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและขบวนการทางการเมือง (เรืองวิทย์ เกษตรสุวรรณ, 2555) โดยเฉพาะประเทศไทยนั้น นับว่ามีความแตกต่างหลากหลายอย่างมากในแต่ละภูมิภาคของประเทศโดยเฉพาะภาคใต้

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น จึงนำมาสู่ประเด็นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยเลือกศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะรูปแบบเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลนครมีภารกิจและพื้นที่ในการจัดบริการสาธารณะชัดเจน มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่หนาแน่น รวมทั้งมีศักยภาพทางการคลังสามารถจัดระบบของการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นในระดับที่เพียงพอและครอบคลุมกว่าเทศบาลในรูปแบบอื่น แต่ทั้งนี้สภาวะการณดังกล่าวนำไปสู่ความตึงเครียดทางการคลังให้แก่เทศบาลนครที่จะต้องแบกรับความคาดหวังของประชาชนในการได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นอกจากนี้จากรายงานสุขภาพทางการคลังของเทศบาลที่ดำเนินการวิจัยโดยวีระศักดิ์ เครือเทพ (2552) พบว่า ว่าความเข้มแข็งทางการคลังของเทศบาลนครขนาดใหญ่ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศนั้นมีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ตามเงื่อนไขประเภทของเมืองและลักษณะทางเศรษฐกิจ จากเงื่อนไขบริบทของพื้นที่และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจนำไปสู่การพิจารณาข้อมูลของเทศบาลนครของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557) ที่มีเทศบาลนครจำนวน 30 แห่งทั่วประเทศซึ่งกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ดังภาพประกอบที่ 1

แผนภาพที่ 1: จำนวนเทศบาลนครทั่วประเทศ

ที่มา: ปรับปรุงจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2557)

เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของเทศบาลประกอบกับการวิเคราะห์ตามเกณฑ์การจัดประเภทของเมืองและลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังที่วีระศักดิ์ เครือเทพ (2552) ได้นำมาเสนอ เพื่อเป็นกรอบการคัดเลือกพื้นที่วิจัย พบว่าพื้นที่ภาคใต้ มีเทศบาลนคร 8 แห่งที่กระจายตั้งอยู่ใน 6 จังหวัด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 27 มีความหนาแน่นของจำนวนเทศบาลนครแบ่งแยกตามภูมิภาคเป็นอันดับสองรองจากภาคกลาง และเมื่อทำการวิเคราะห์ตามประเภทของเมืองและลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจของเมือง พบว่า ที่เทศบาลทั้ง 8 แห่งมีลักษณะประเภทของเมืองที่แตกต่างความหลากหลายแต่ครบถ้วน ทั้ง 4 ประเภทของเมืองได้แก่ 1) Urban City 2) Suburban City 3) Semi-rural City และ 4) Industry based City ดังนั้น เทศบาลนครทั้ง 8 แห่งในภาคใต้จึงถือเป็นพื้นที่การศึกษาที่มีความเฉพาะและน่าสนใจ ดังข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1.1 จำนวนเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ แยกตามรายจังหวัด

จังหวัด	เทศบาลนคร	ประเภทของเมือง	ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
1) ตรัง	เทศบาลนครตรัง	Semi-rural City: เมืองกึ่ง ชนบทเป็นพื้นที่พำนักอาศัย	พาณิชย์กรรม(ค้าปลีก) เกษตรกรรม/กสิกรรม อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเกษตร
2) นครศรีธรรมราช	เทศบาลนคร นครศรีธรรมราช	Suburban City:มีความเจริญและมีความเป็นเมืองสูง มีที่ตั้งใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่/พื้นที่เศรษฐกิจ	พาณิชย์กรรม (ค้าส่ง/ค้าปลีก) ธุรกิจบริการ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก/กลาง
3) ภูเก็ต	เทศบาลนครภูเก็ต	Industry based City: เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่	เมืองท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการ พาณิชยกรรมขนาดใหญ่
4) ยะลา	เทศบาลนครยะลา	Suburban City:มีความเจริญและมีความเป็นเมืองสูง มีที่ตั้งใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรม ขนาดใหญ่/พื้นที่เศรษฐกิจ	พาณิชย์กรรม (ค้าส่ง/ค้าปลีก) ธุรกิจบริการ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก/กลาง
5) สงขลา	เทศบาลนครสงขลา	Suburban City:มีความเจริญและมีความเป็นเมืองสูง มีที่ตั้งใกล้กับพื้นที่อุตสาหกรรม ขนาดใหญ่/พื้นที่เศรษฐกิจ	พาณิชย์กรรม (ค้าส่ง/ค้าปลีก) ธุรกิจบริการ อุตสาหกรรมขนาดเล็ก/กลาง
	เทศบาลนครหาดใหญ่	Urban City: เป็นเมืองใหญ่ และมีความเป็น เมืองระดับสูง มีความหนาแน่นของประชากรสูง	พาณิชย์กรรม (ค้าส่ง, ค้าปลีก) ธุรกิจบริการ พื้นที่ส่วนราชการและสถานศึกษา
6) สุราษฎร์ธานี	เทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี	Urban City: เป็นเมืองใหญ่ และมีความเป็น เมืองระดับสูง มีความหนาแน่นของประชากรสูง	พาณิชย์กรรม (ค้าส่ง, ค้าปลีก) ธุรกิจบริการ พื้นที่ส่วนราชการและสถานศึกษา
	เทศบาลนคร เกาะสมุย	Industry based City: เป็น พื้นที่เศรษฐกิจหรืออุตสาหกรรมหลักขนาดใหญ่	เมืองท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการ พาณิชยกรรมขนาดใหญ่

จากประเด็นการกระจายอำนาจทางการคลังที่ทำให้เทศบาลสามารถมีรายได้จากการจัดเก็บด้วยตนเองซึ่งเป็นส่วนผลักดันที่สำคัญยิ่งของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ที่นำไปสู่ความมีอิสระทางการคลังทางด้านรายได้ แต่ก็นำไปสู่การดำเนินการตามบทบาทหน้าที่และภารกิจเพื่อการจัดการบริการสาธารณะภายใต้ความตึงเครียดทางการคลังและความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งในส่วนนี้ก็ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ในส่วนของการเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ที่เชื่อมโยงไปถึงประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะและประสิทธิผลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและประโยชน์ของประชาชนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินการบริหารปกครองท้องถิ่น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จะได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อเข้าใจสภาพการณ์ของความเป็นอิสระทางการคลังที่มีความสัมพันธ์ต่อความสามารถของเทศบาลนครในการจัดบริการสาธารณะในฐานะผู้ให้บริการ และประเมินคุณภาพบริการสาธารณะดังกล่าวจากประชาชนในฐานะผู้รับบริการ และในท้ายที่สุดประสิทธิผลของการบริหารงานคลังท้องถิ่นในส่วนของความเป็นอิสระทางด้านรายจ่ายที่มีความสอดคล้องกับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะนั้น ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการส่งเสริมการปกครองตนเองของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

1.2 โจทย์การวิจัย

- 1) สภาพการณ์ของการคลังท้องถิ่นและความเป็นอิสระทางการคลังในด้านรายได้ของเทศบาลนครในภาคใต้เป็นอย่างไร
- 2) ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้นั้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอยู่ในระดับใด
- 3) คุณภาพชีวิตของประชาชนที่เกิดจากการจัดบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ของเทศบาลนครที่สะท้อนผ่านดัชนีการพัฒนามนุษย์นั้นอยู่ในระดับใด
- 4) ระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสภาพด้านการคลังท้องถิ่นและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้
- 2) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้
- 3) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครในภาคใต้
- 4) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลังและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

- 1) ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ อยู่ในระดับมาก
- 3) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครในภาคใต้ อยู่ในระดับมาก
- 4) ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.5 นิยามศัพท์

1) **ความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร** หมายถึง การที่เทศบาลนครสามารถจัดเก็บภาษีท้องถิ่นได้เอง และได้รับภาษีแบ่งอย่างเหมาะสมตามกรอบกฎหมายที่กำหนด รวมถึงการมีอิสระในการดำเนินการจัดเก็บและจัดสรรเงินรายได้ ซึ่งเนื่องจากประเทศไทยมีระบบการจัดการการคลังระดับเดียว ดังนั้นการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนั้น จึงอยู่ภายใต้กรอบข้อจำกัดดังกล่าว แต่ทั้งนี้ สามารถวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครได้จากการคำนวณสัดส่วนระหว่างรายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้เองรวมกับภาษีแบ่งจากรัฐบาลต่องบประมาณทั้งหมดในแต่ละปี

2) รายได้ของเทศบาลนคร หมายถึง รายได้ของของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งหมายถึงรายได้ที่เทศบาลนครจัดเก็บเอง ได้แก่ ภาษี ค่าธรรมเนียมต่างๆ รายได้ทรัพย์สิน รายได้จากวิสาหกิจ และรายได้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น และรายได้ที่มาจากภาษีแบ่งหรือรัฐจัดเก็บให้ ประกอบด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น และรวมไปถึงรายได้จากเงินอุดหนุนเฉพาะหมวดเงินอุดหนุนทั่วไปเท่านั้น

3) การพึ่งพาตนเองทางการคลัง หมายถึง สภาวะที่เทศบาลนครสามารถจัดการรายได้ที่เพียงพอกับความต้องการในการใช้จ่ายเพื่อจัดบริการสาธารณะด้านต่างๆ ตลอดจนสามารถจัดการรายได้ได้เพิ่มตามกรอบที่กฎหมายกำหนด และลดการพึ่งพาเงินอุดหนุนจากภาครัฐ

4) การบริการสาธารณะ หมายถึง การบริการหรือกิจกรรมของเทศบาลนครที่จัดขึ้นตามกรอบภารกิจตามกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชนอันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน โดยการศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมการดำเนินการจัดบริการสาธารณะในแต่ละด้าน ได้แก่ การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา และการบริการสาธารณะด้านเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

5) ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร หมายถึง การรับรู้ของประชาชนในการที่เทศบาลนครมีทรัพยากรทางการคลังอย่างพอเพียงในกำหนดรายจ่ายจากพื้นฐานของรายได้เพื่อดำเนินการจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพขององค์กรและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนที่จัดโดยเทศบาลนครในเขตพื้นที่ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) การจัดบริการสาธารณะด้านสุขภาพ เช่น สถานพยาบาล หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เป็นต้น
- 2) การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา เช่น โรงเรียน ห้องสมุดสาธารณะ เป็นต้น
- 3) การจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ เช่น ตลาดนัดเทศบาล ศูนย์จัดหางาน เป็นต้น

6) คุณภาพชีวิตของประชาชน หมายถึง การรับรู้และความรู้สึกพึงพอใจในการดำรงชีวิตของตนเองของประชาชนในระดับที่มีเหมาะสมตามสภาพความจำเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคมในปัจจุบันขณะ โดยมาตรวัดคุณภาพชีวิตจะมีการพัฒนามาจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ในระดับปัจเจกซึ่งจะครอบคลุมทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านสุขภาพ (Long and Healthy Life) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ ความคาดหมายการคงชีพเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth) และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นสุขภาวะทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ภายใต้บริบท

การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่ของสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ที่ดีต่อสุขภาพ โดยไม่ถูกรบกวนด้วยมลพิษต่างๆ เช่น การจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะ เป็นต้น รวมถึงด้านสังคมและด้านจิตใจ

(2) ด้านการศึกษา (Education) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่

(3) ด้านมาตรฐานการครองชีพ (A Decent Standard of Living) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาชีพ การมีงานทำ การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ในประเด็นการกระจายอำนาจทางการคลังของเทศบาลนครทั้งสิ้นจำนวน 8 แห่งในพื้นที่ภาคใต้ ในมิติของ (ก) **ความเป็นอิสระทางการคลัง** ที่แสดงสถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ) ของสถานภาพด้านการคลังของเทศบาลนครและการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังที่สะท้อนถึงศักยภาพและทรัพยากรที่เชื่อมโยงกับการกำหนดรายจ่ายเพื่อดำเนินการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนั้นๆ ในลำดับต่อไปคือ (ข) **ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร** โดยการวิเคราะห์จากการรับรู้ของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะด้านสุขภาพ เช่น ลานกีฬา สวนสาธารณะ สถานบริการสุขภาพ เป็นต้น การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา เช่น โรงเรียนในสังกัดเทศบาล กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน แหล่งจำหน่ายและซื้อสินค้า เป็นต้น ซึ่งการจัดบริการสาธารณะนั้นจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และทำการศึกษา (ค) **คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้บริการสาธารณะของเทศบาลนคร** จากการรับรู้ของตนเอง โดยการพัฒนาเครื่องมือวัดจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการวิเคราะห์ขั้นต้นดังกล่าวจะต่อเนื่องไปถึงการวิเคราะห์ขั้นสุดท้ายคือ (ง) **ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้** ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร ที่สัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครที่มีบริบทเชิงพื้นที่ที่แตกต่างกันในภาพรวมของภาคใต้

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

กฎหมายการปกครองท้องถิ่น แสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ คือ ต้องการให้การจัดทำบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ นั่นคือจัดทำบริการสาธารณะให้ทั่วถึงและตรงกับความต้องการของราษฎรในท้องถิ่นตามความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่นซึ่งจุดมุ่งหมายนี้จะสำเร็จลงได้ก็ด้วยวิธีการให้ราษฎรในท้องถิ่นนั้นเอง เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยและต้องการให้การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันสอนการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยโดยผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นจะต้องมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในท้องถิ่นนั้น

ดังนั้น กฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อจัดตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจึงมีวัตถุประสงค์กระจายอำนาจบริหารไปสู่ท้องถิ่นโดยกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลางในขอบเขตการกำกับดูแล นั่นคือจะไม่กำหนดให้ราชการส่วนกลางมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือคณะผู้บริหารของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการแต่จะให้มีความอำนาจในการกำกับดูแลเพื่อป้องกันมิให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของราชการส่วนท้องถิ่น และเพื่อเป็นหลักประกันแก่ราษฎรในท้องถิ่นว่าจะได้รับการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ กล่าวคือจะกำกับดูแลและตรวจสอบให้ราชการส่วนท้องถิ่นกระทำการโดยชอบด้วยกฎหมาย หากมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นก็จะมีอำนาจในการเพิกถอนหรือยับยั้งการกระทำนั้นได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่ราชการส่วนกลางให้กระทำได้อย่างชัดแจ้งด้วย แม้ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 282 ยังบัญญัติไว้ว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น" และมาตรา 283 วรรค 2 "การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศโดยรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้"

แนวคิดพื้นฐานของการจัดการปกครองท้องถิ่นจึงพอสรุปได้ว่า (1) เป็นระบบของการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น (2) เพื่อจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงตรงกับความต้องการของราษฎรและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น (3) โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (4) เพื่อเป็นกระบวนการให้การเรียนรู้ในระบบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับท้องถิ่น (5) ราชการส่วนกลางต้องไม่มีอำนาจเหนือคณะผู้บริหารส่วนท้องถิ่นแต่มีบทบาทในการกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือ และ (6) ท้องถิ่น

ต้องมีอิสระในการตัดสินใจกำหนดทิศทางการนโยบายและการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถสรุปให้เห็นถึงพัฒนาการของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังตารางที่ 2.1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 พัฒนาการสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ช่วงเวลา	พัฒนาการที่สำคัญ
ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	1) เริ่มต้นจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นในรูปของเทศบาล 2) จัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ โดยอาศัยบุคลากรของรัฐหรือข้าราชการเข้ามาบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ 3) ยกเลิกองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล คงเหลือไว้เพียงคณะกรรมการสภาตำบล 4) จัดตั้งให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
ภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2516	1) ตราและเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นจำนวนมาก 2) รัฐบาลได้มีการดำเนินโครงการสำคัญที่อาศัยกลไกการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นช่องทางในการจัดสรรงบประมาณไปในระดับพื้นที่ 3) มีข้อค้นพบว่า อปท. แต่ละระดับยังมีรายได้ของตนเองน้อย ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้ต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลในสัดส่วนค่อนข้างสูง
ภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2535	1) มีการผลักดันนโยบายการกระจายอำนาจในสังคมไทยอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของนโยบายและประเด็นของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด 2) มีข้อค้นพบว่าการคลังของท้องถิ่นถูกรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลาง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ในจังหวัด
ภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540	1) มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นอย่างมาก ภายใต้กรอบของ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2544 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรรายได้และเงินอุดหนุนให้กับ อปท.

ที่มา: สรุปจากการศึกษาของ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจและ ธรรมาภิบาลท้องถิ่น. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2552. (อ้างถึงใน นรา แป้นประหยัด และคณะ, 2555)

2.1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อกล่าวในเชิงโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 285 กำหนดให้ "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจาก

ความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น ดังนั้น องค์การบริหารท้องถิ่นโดยทั่วไปจึงจะแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการออกเป็น 2 ส่วน คือ

1) สภาท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการตราร่างกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในระดับท้องถิ่นนั้น ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับการงบประมาณประจำปีฝ่ายบริหารเสนอและเรื่องอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นกฎ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ที่ให้ชุมชนในท้องถิ่นนั้นได้ยึดถือปฏิบัติหรือเป็นกติกาของสังคมเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุข

2) คณะกรรมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการกิจการต่างๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและดำเนินการให้เกิดการบังคับใช้ตามกฎหมายท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นได้ตราขึ้นเพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์บำรุงสุขและคุ้มครองประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากนี้ สภาท้องถิ่นยังมีบทบาทในการตรวจสอบการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารส่วนท้องถิ่นโดยการพิจารณาอนุมัติงบประมาณแผนงาน โครงการและการตั้งกระทุ้งถามกรณีที่สงสัยหรือให้ความเห็นข้อแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารฯ ได้

2.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการผลักดันให้กลไก (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือราชการส่วนท้องถิ่น) ดำเนินการกิจการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดซึ่งประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ ดังนี้คือ

1) การใช้สิทธิในการเลือกสรรหรือเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้าไปเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวเพื่อเป็นตัวแทนในการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์และกำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชน ทั้งนี้ หากผู้แทนข้างต้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ประชาชนในท้องถิ่นก็มีสิทธิที่จะไม่เลือกตั้งให้เป็นผู้แทนในสมัยต่อไปได้

2) การเสนอความต้องการต่อผู้แทนของตนเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณากำหนดเป็นนโยบายแผนงาน/โครงการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

3) การตรวจสอบการดำเนินงานของสภาฯ และคณะกรรมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนสามารถตรวจสอบได้โดยการเฝ้ามองและติดตามการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนแล้วเสนอความคิดเห็นต่อสาธารณะโดยเสนอในนามของกลุ่ม/ชมรมหรือองค์กรชุมชนในท้องถิ่นโดยอาจผ่านสื่อของชุมชน เช่น หอกระจายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น หรือโดยวิธีการตั้งข้อสังเกตโดยผ่านปากต่อปากของชุมชนเองหรือผ่านผู้แทนของตนที่ได้เลือกไป รวมทั้งการร้องเรียนผ่านผู้บริหารของหน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็ได้

4) การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกรณีที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบกิจการใด ๆ ในท้องถิ่นนั้น ซึ่งเป็นสิทธิที่ประชาชนสามารถร้องเรียนได้และขณะเดียวกันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเจ้าพนักงานฯ ที่ต้องดำเนินการแก้ไขเรื่องดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

5) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็น "กติกากา" หรือ "หลักปฏิบัติ" ที่สภาท้องถิ่นได้ตราขึ้น เพื่อให้ใช้บังคับในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองแล้วแต่กรณี รวมทั้งต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเรื่องต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

จากบทบาทและสิทธิหน้าที่ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่าประชาชนเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กร ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับประชาชนได้ เป็นที่พึ่งและเป็นหัวหอกของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น สมดังเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง การปกครองท้องถิ่นที่เป็น "ประชาธิปไตย" และที่ประชาชนมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

2.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

สำหรับการจัดตั้งเทศบาลนั้น ท้องถิ่นใดจะจัดตั้งเป็นเทศบาลนั้นให้อาศัยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ในส่วนที่ว่าด้วยการจัดตั้งเทศบาล ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป คือต้องเป็นที่ที่มีความเจริญพอสมควรโดยให้พิจารณาจากความเหมาะสมในเรื่องที่ตั้ง จำนวน ความหนาแน่นของประชากรและความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นนั้นมีรายได้จากภาษีเพียงพอในการเลี้ยงตนเองและสามารถจัดการกิจตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดได้โดยสมบูรณ์ โดยที่เทศบาลมี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร และมีรายละเอียดดังนี้

1) เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลและมีหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเทศบาลตำบลว่า

- 1.1) มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ผ่านมาน้อยกว่า 12 ล้านบาท
- 1.2) มีประชากรในเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 7,000 คน ขึ้นไป
- 1.3) ได้รับความเห็นชอบจากราษฎรในท้องถิ่นที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาล

2) เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่นับหนึ่งหมื่นคนขึ้นไป มีรายได้พอควรแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง โดยระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย และกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเพิ่มเติม ดังนี้

2.1) กรณีเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่งให้ยกฐานะท้องถิ่นนั้น เป็นเทศบาลเมืองโดยไม่ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์อื่น

2.2) กรณีมิได้เป็นที่ตั้งศาลากลาง ให้พิจารณาหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.2.1) มีประชากรในเขตที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองไม่น้อยกว่า 10,000 คน และมีความหนาแน่นไม่น้อยกว่า 3,000 คน/ตารางกิโลเมตร

2.2.2) มีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2.3) มีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง

3) เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามพระราชบัญญัติเทศบาลและมีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งเป็นเทศบาลนครโดยระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย และกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งเพิ่มเติม ดังนี้

3.1) เป็นท้องที่มีพลเมืองตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป และมีความหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 3,000 คน/ตารางกิโลเมตร

3.2) มีรายได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตามกฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่าการกำหนดระดับของเทศบาลเป็น 3 ระดับ คือเทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครนั้น ก็เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น ท้องถิ่นที่ยังมีความเจริญและมีประชากรไม่มากนักก็ให้มีรูปแบบการปกครองขนาดเล็ก คือ เทศบาลตำบลเนื่องจากเทศบาลระดับนี้ทำภารกิจไม่มากนัก งบประมาณและค่าใช้จ่ายไม่สูงมากเหมาะสมกับรายได้ที่มีอยู่ของท้องถิ่นขนาดเล็ก

2.2 แนวความคิดการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่น

การคลังท้องถิ่นเป็นเครื่องมือกระบวนการจัดการอย่างหนึ่งซึ่งเป็นกลไกของการบริหารงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการบริหารงานคลัง มีความหมายครอบคลุมเกี่ยวกับรายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดหางบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การบัญชีและการตรวจสอบบัญชี และหมายรวมถึงการบริหารงานคลังของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงการหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดหางบประมาณ การจัดซื้อ การจัดจ้าง การบัญชี การตรวจสอบบัญชีของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น กระบวนการงบประมาณท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ของแหล่งที่มาของรายรับกับรูปแบบในการใช้จ่ายของแต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้องต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น โดยวัตถุประสงค์ของการคลังท้องถิ่น มี 3 ประการ คือ 1) การหารายได้ของหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การกำหนดรายจ่ายและการจัดหางบประมาณ และ 3) การบริหารรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สินของท้องถิ่น โดยมีการกำหนดประเภทรายได้ของท้องถิ่น จัดเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

- 1) ภาษีอากรท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บเอง (Local Levied Taxes)
- 2) ภาษีอากรท้องถิ่นร่วมเก็บกับรัฐบาล (Surcharged Taxes)

3) ภาษีที่ได้จากการแบ่งหรือได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลกลาง (Share Taxes)

4) รายได้และรายรับอื่นๆ ซึ่งหมายรวมถึงเงินอุดหนุน

เงินอุดหนุนนั้น หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเป็นค่าบำรุงหรือเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐซึ่งมิใช่ราชการส่วนกลางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานในกำกับของรัฐ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาตำบล องค์การระหว่างประเทศ นิติบุคคล เอกชนหรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ รวมถึง เงินอุดหนุนงบประมาณมหาดไทย เงินอุดหนุนการศาสนา และรายจ่ายที่สำนักงานประมาณกำหนดให้ใช้จ่ายในงบรายจ่ายนี้ งบรายจ่ายอุดหนุนมี 2 ประเภท ได้แก่

1) เงินอุดหนุนทั่วไป หมายถึง เงินที่กำหนดให้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของรายการ เช่น ค่าบำรุงสมาชิกองค์การอุทกนิคมวิทยาโลก ค่าบำรุงสมาชิกสหภาพวิฤกษ์กระจายเสียงแห่งเอเชีย เงินอุดหนุนเพื่อแก้ไขปัญหาเสียดิน เงินอุดหนุนเพื่อบูรณะท้องถิ่น เป็นต้น

2) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ หมายถึง เงินที่กำหนดให้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของรายการและตามรายละเอียดที่สำนักงานประมาณกำหนด เช่น รายการค่าครุภัณฑ์ หรือค่าสิ่งก่อสร้าง เป็นต้นโดยรายจ่ายงบเงินอุดหนุนรายการใดจะเป็นรายจ่ายประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปหรือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ให้เป็นไปตามที่สำนักงานประมาณกำหนด

อาทิตย์ ผดุงเดช (2551) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าในกรณีของไทย เงินโอนหรือเงินอุดหนุนระหว่างรัฐบาลประกอบไปด้วย เงินโอนแบบไม่มีเงื่อนไข (Unconditional Grants) และเงินโอนแบบมีเงื่อนไข (Conditional Grants) ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเงินโอนแบบไม่มีเงื่อนไข โดยไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับว่าผู้รับจะใช้จ่ายเงินโอนนั้นอย่างไร โดยในบางครั้งจะเรียกเงินชนิดนี้ว่า Free hand ในขณะที่ เงินโอนแบบมีเงื่อนไข ถูกโอนให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นพร้อมกับเงื่อนไขที่ว่าผู้รับจะใช้เงินโอนในการบรรลุเป้าหมายอย่างกว้างที่ (Lao-Araya, 2002, p. 8) โดยความมีอิสระทางการคลังในความหมายที่แคบสุด คือ การมีมุมมองถึงเฉพาะการใช้จ่ายเงินเท่าที่หาได้เท่านั้น (Heald & McLeod, 2002, p. 7) ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ท้องถิ่นโดยเฉพาะการพัฒนาความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น จึงได้มีการประกาศและบังคับใช้กฎหมายดัง พ.ร.บ.การกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 3 ที่ว่าด้วยการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร ซึ่งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประเภทเทศบาลนั้น ดังปรากฏในมาตรา 23 โดยที่ความเป็นอิสระทางการคลังและการพึ่งพาตนเองทางการคลังนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระจายอำนาจ ที่จำเป็นที่จะต้องทำการตรวจสอบและติดตามอย่างต่อเนื่อง โดย Bell, et al. (2006) ได้นำเสนอตัวชี้วัดการกระจายอำนาจทางการคลังที่นิยมใช้กันเป็นค่านวนจากฐานข้อมูลทางสถิติ ดังต่อไปนี้ โดยพิจารณาถึง (1) สัดส่วนรายรับของท้องถิ่นต่อรายรับรวม (2) สัดส่วนรายจ่ายของท้องถิ่นต่อรายจ่ายรวม (3) ความไม่สมดุลแนวตั้งระหว่างรายรับและรายจ่ายระหว่างท้องถิ่น (4) สัดส่วนรายรับภาษีท้องถิ่นต่อรายรับและเงินอุดหนุนรวม (5) รายรับของท้องถิ่นต่อ GDP ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้ไม่ได้แยกแหล่งที่มาของรายได้จากภาษี

รายได้ไม่ใช่ภาษี และเงินอุดหนุน ดังนั้น จึงไม่มีการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ถูกรวบรวมผ่านภาษีแบ่ง หรือ รายรับจากแหล่งที่มาจากรัพยากรของท้องถิ่นและถูกกำหนดโดยท้องถิ่น องค์การภาครัฐมีอิสระทางการคลังในการจัดรายรับ และรายจ่าย เพื่อนำไปใช้ในการจัดบริการสาธารณะ ซึ่งรายรับของรัฐ ประกอบด้วย รายรับที่เป็นรายได้ และรายรับที่ไม่ใช่รายได้ โดยรายรับที่เป็นรายได้นั้น มาจากภาษีอากร และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษี เช่น กำไรจากรัฐพาณิชย์หรือรัฐวิสาหกิจ การขายสิ่งของและบริการของรัฐ ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และเงินบริจาคของประชาชนหรือองค์กรต่าง ๆ ที่ให้แก่รัฐ รายได้จากการบริหารงาน การพิมพ์ธนบัตรและออกเหรียญกษาปณ์ เงินบริจาค และเงินช่วยเหลือ ส่วนรายรับที่ไม่ใช่รายได้ คือ เงินกู้ หนี้สาธารณะ และเงินคงคลัง ส่วนรายจ่าย จะรวมถึงรายจ่ายนอกงบประมาณที่ไม่รวมอยู่ในงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมีการตามกฎหมายและระเบียบเฉพาะของการใช้จ่าย โดยไม่ต้องจัดทำด้วยระบบงบประมาณ (ไพรัช ตระการศิริพันธ์, 2548; สมคิด บางโม, 2540; สรุเชษฐ ชีระมณี, 2541; อนงค์นุช เทียนทอง, 2543; พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550)

2.2.1 ความเป็นอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความเป็นอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารรายได้ รายจ่าย และทรัพย์สินของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ไพรัช ตระการศิริพันธ์, 2548) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยได้รับความเป็น อิสระทางการคลังจากการกระจายอำนาจของรัฐอย่างเป็นทางการตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย ฉบับปี พ.ศ. 2540 (2540) ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับปี พ.ศ. 2550 (2550) ประกอบกับข้อบัญญัติใน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) แม้ก่อนหน้านี้นี้ ข้อบัญญัติในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) จะให้ความเป็นอิสระทางการคลังแก่เทศบาล สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร แล้วก็ตาม นอกจากนี้ ข้อบัญญัติในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (2542) ยังได้ให้ความเป็นอิสระทางการคลังแก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเมืองพัทยา รายรับและรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สภา ตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) พระราชบัญญัติองค์การ บริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (2542) ได้รับการจัด ประเภทจากนักวิชาการหลายราย เช่น ไพรัช ตระการศิริพันธ์ (2548) สรุเชษฐ ชีระมณี (2541) ดุษฎี สุวัฒน์ วิทยากร (2551) อรัญ ธรรมโน (2548) และพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2550) ซึ่งสามารถนำมาใช้แนวทางในการ

จำแนกประเภทรายรับและรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สมาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาได้ ดังนี้

1) รายรับและรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

1.1) รายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) สรุปได้ตามตารางที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 รายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามข้อบัญญัติของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประเภทรายรับ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอื่นที่รับผิดชอบไม่เต็มพื้นที่ จังหวัด (มาตรา 23 และมาตรา 26 วรรค 1)	องค์การบริหารส่วนจังหวัดและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ รับผิดชอบเต็มพื้นที่จังหวัด (มาตรา 24 และมาตรา 26 วรรค 2)	กรุงเทพมหานคร (มาตรา 25)
ภาษีอากร	1. ภาษีที่จัดเก็บเอง 1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน 1.2 ภาษีบำรุงท้องที่ 1.3 ภาษีป้าย 1.4 อากรฆ่าสัตว์ฯ 1.5 อากรรังนกอีแอ่น 2. ภาษีที่รัฐบาลเก็บให้ 2.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม 2.2 ภาษีธุรกิจเฉพาะ 2.3 ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุรา และค่า อากรแสตมป์ยาสูบ 2.4 ภาษีการพนัน 2.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และ ล้อเลื่อน 2.6 ภาษีการศึกษา 2.7 ภาษีการค้าปลักน้ำมัน 2.8 ภาษีการค้าปลักยาสูบ 2.9 ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม	1. ภาษีที่จัดเก็บเอง 1.1 ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1.2 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และ ล้อเลื่อน 2. ภาษีที่รัฐบาลเก็บให้ 2.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม 2.2 ภาษีธุรกิจเฉพาะ 2.3 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และ ล้อเลื่อน 2.4 ภาษีการศึกษา 2.5 อากรรังนกอีแอ่น 2.6 ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม	1. ภาษีที่จัดเก็บเอง 1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน 1.2 ภาษีบำรุงท้องที่ 1.3 ภาษีป้าย 1.4 ภาษีบำรุงกรุงเทพ 1.5 อากรฆ่าสัตว์และผลประโยชน์ อื่นที่เกิดจากการฆ่าสัตว์ 2. ภาษีที่รัฐบาลเก็บให้ 2.1 ภาษีมูลค่าเพิ่ม 2.2 ภาษีธุรกิจเฉพาะ 2.3 ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุรา และค่าอากรแสตมป์ยาสูบ 2.4 ภาษีการพนัน 2.6 ภาษีการศึกษา 2.7 ค่าภาคหลวงแร่และ ปิโตรเลียม
ค่าธรรมเนียม	1. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิบัตรและนิติ กรรมอสังหาริมทรัพย์ 2. ค่าธรรมเนียมสนามบิน	-	1. ค่าธรรมเนียมจดทะเบียน สิทธิบัตรและนิติกรรม อสังหาริมทรัพย์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
ประเภทรายรับ	เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นอื่นที่รับผิดชอบไม่เต็มพื้นที่ จังหวัด (มาตรา 23 และมาตรา 26 วรรค 1)	องค์การบริหารส่วนจังหวัดและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ รับผิดชอบเต็มพื้นที่จังหวัด (มาตรา 24 และมาตรา 26 วรรค 2)	กรุงเทพมหานคร (มาตรา 25)
	3.ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา		
	4.ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนัน		
	5. ค่าใช้น้ำบาดาล		

Manor (1995) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจว่าเป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และทรัพยากรจากส่วนกลางไปสู่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งต้องคำนึงถึงมิติทางด้านการเมือง มิติทางด้านการบริหาร และมิติทางด้านการคลัง โดยเฉพาะมิติทางด้านการคลังที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการบริหารท้องถิ่นและเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งมอบบริการสาธารณะไปยังประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (Gammel, Kneller, & Sanz, 2013, p. 1915) และยังสามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดถึงระดับความก้าวหน้าในการกระจายอำนาจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง (สกนธ์ วรรณูญ วัฒนา และคณะ, 2552 อ้างถึงใน ดวงมณี เลาวกุล, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Musgrave (1958) และ Oates (1972) ที่กล่าวว่าการกระจายอำนาจทางการคลังของท้องถิ่นนั้นเป็นการใช้ทรัพยากรของภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในขณะที่ Bahl (2008, p. 8) และ Vo (2010) ได้กล่าวถึงเสาหลักของการกระจายอำนาจทางการคลังว่าประกอบไปด้วย 1) การตัดสินใจทางด้านรายจ่าย (Expenditure Decisions) 2) อำนาจในการจัดเก็บภาษีและการหารายได้ (Taxing and Revenue-Raising Powers) 3) การกู้ยืมของรัฐบาลท้องถิ่น (Subnational Borrowings) และ 4) เงินโอนทางการคลังระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Fiscal Transfers) และ Felitti (2005) ได้กล่าวว่าการกระจายอำนาจในมิติทางการคลังนั้น ควรเน้นในเรื่องการถ่ายโอนอำนาจทางด้านการบริหารงบประมาณได้ด้วยตนเองของท้องถิ่นและการจัดหารายได้ของท้องถิ่น

จะเห็นได้ว่าในการวัดระดับความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจทางการคลังซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือการกระจายการบริการสาธารณะไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นได้นั้นมักที่จะใช้ความเป็นอิสระทางการคลังเป็นตัวชี้วัด ซึ่งเราสามารถสะท้อนระดับความเป็นอิสระทางการคลังได้จากวิธีการที่หลากหลาย โดยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยของนักวิชาการหลายๆ ท่านสามารถสรุปแนวทางการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังเอาไว้ดังตารางที่ ดังนี้

ตารางที่ 2.3 การวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

วิธีการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลัง	การแปลความหมายจากค่าที่ได้
อัตราความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ = $\frac{\text{รายได้ที่มาจากแหล่งทรัพยากรของท้องถิ่น}}{\text{รายได้รวมของท้องถิ่น}}$	หากท้องถิ่นมีค่าอัตราความเป็นอิสระทางรายได้เท่ากับ 1 หรือเข้าใกล้หนึ่งแสดงว่าท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางการคลังมาก และหากมีค่าเท่ากับ 0 หรือเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าท้องถิ่นมีอัตราพึ่งพาทางการคลังมาก (Akai, et al., 2005 Brown, 1993)
อัตราความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ = $\frac{\text{รายได้ที่มาจากแหล่งทรัพยากรของท้องถิ่น}}{\text{รายได้รวมของท้องถิ่น}} \times 100$	หากท้องถิ่นมีร้อยละความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้สูงแสดงว่าท้องถิ่นมีความเป็นอิสระทางการคลังมาก (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พิชิต รัชตพิบูลภพ ดารุณี พุ่มแก้ว และพิชิตชัย กิ่งพวง, 2557)
อัตราความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ = $\frac{\text{รายได้ที่มาจากเงินอุดหนุน}}{\text{รายได้รวมของท้องถิ่น}}$	ค่าที่น้อยแสดงว่าท้องถิ่นไม่ต้องพึ่งพารายได้จากเงินอุดหนุน (Brown, 1993 อ้างถึงในพล ก้าเอียน และคณะ, 2557)
อัตราความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายจ่าย = $\frac{\text{รายจ่ายจากการดำเนินงานของท้องถิ่น}}{\text{รายได้รวมของท้องถิ่น}}$	ค่าที่น้อยแสดงว่าท้องถิ่นมีการใช้จ่ายในโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ (Brown, 1993)
อัตราความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ = $\frac{\text{รายได้ที่มาจัดเก็บได้เองของท้องถิ่น}}{\text{รายจ่ายรวมของท้องถิ่น}}$	ค่ายิ่งมากแสดงว่าท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดสรรงบประมาณของตนเองได้อย่างเป็นอิสระ โดยไม่ต้องพึ่งเงินอุดหนุน (Ritonga et al. 2012)

จากตารางที่ 2.3 จะเห็นได้ว่าแนวทางในการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลิสนั้นส่วนใหญ่จะวัดจากทางด้านรายได้ เนื่องจากความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายได้เกี่ยวข้องกับขอบเขตของอำนาจการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรของรัฐบาลท้องถิ่นเองและรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่น ภาษีของรัฐบาลท้องถิ่นเอง เป็นสิ่งที่แสดงถึงระดับของความมีอิสระสูงสุดของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งให้ความเป็นอิสระทางการเมืองและทางกฎหมาย แม้บางส่วนยังถูกจำกัดโดยรัฐบาลกลาง) ที่จัดเก็บภาษี กำหนดฐานภาษี อัตราภาษี และการลดหย่อนภาษี รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีอำนาจที่เปลี่ยนแปลงจำนวนรายได้ ดังนั้นจะสามารถควบคุมรายจ่ายไปสู่ขอบเขตที่แน่นอน

ภาษีแบ่งซึ่งถูกกระจายระหว่างระดับและหน่วยงานขององค์การภาครัฐ และจากข้อเสนอแนะของ Wibbels (2013) Felletti (2005) ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนสุ และคณะ (2557) ซึ่งได้สนับสนุนว่าตัวชี้วัดความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นที่ดีที่สุดคือวัดจากแหล่งรายได้ของท้องถิ่น นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าสูตรในการคำนวณระดับความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายได้ของนักวิชาการต่างๆ มีความคล้ายคลึงกันและเป็นไปในทางเดียวกัน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาระดับความเป็นอิสระทางการคลังที่วัดจากทางด้านรายได้เพื่อที่จะสะท้อนระดับความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครต่างๆ ภายในเขตพื้นที่ภาคใต้ในที่สุด และได้เลือกเอาวิธีการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังของ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พิชิต รัชตพิบูลภพ ดารุณี พุ่มแก้ว และพิชิตชัย กิ่งพวง (2557) สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น

2.2.2 การพึ่งพาตนเองทางการคลังขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

การพึ่งตนเองจะเกิดขึ้นได้ ท้องถิ่นจะต้องมีแหล่งที่มาของรายได้เพิ่มขึ้น Dillinger (1991) เห็นว่าภาษีทรัพย์สินเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งนักวิชาการส่วนมากเห็นด้วยกับการให้ท้องถิ่นเป็นผู้จัดเก็บภาษีทรัพย์สิน นอกจากภาษีนี้ Shah (1994) ได้เสนอให้มีการจัดเก็บภาษีอื่นๆ อีก เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม ภาษีการพนัน เป็นต้น อนึ่งนอกจากภาษีแล้ว แหล่งที่มาของรายได้ท้องถิ่นอื่นที่สำคัญ ได้แก่ เงินอุดหนุนและค่าธรรมเนียม Borge and Rattso (1997) ได้ศึกษาเงินอุดหนุนของท้องถิ่นในประเทศนอร์เวย์ พบว่า เงินอุดหนุนมีผลอย่างสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่ง Bird and Smart (2001) เห็นสอดคล้องว่าการให้เงินอุดหนุนจะส่งผลดีต่อการผลิตสินค้าสาธารณะที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้เพราะท้องถิ่นอาจผลิตบริการสาธารณะบางประเภทน้อยไปเนื่องจากไม่คุ้มค่างกับต้นทุนในการผลิต ในส่วนของรายได้จากค่าธรรมเนียมนั้น Portney (1994) กล่าวว่า การจัดเก็บกระทำได้สองวิธี คือ การจัดเก็บจากต้นทุนอย่างเต็มที่ และการจัดเก็บจากต้นทุนบางส่วนสำหรับข้อดีของการจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้น Bland (2005) และ Sun (2009) เห็นว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมจะทำให้เกิดความเป็นธรรม และควรมีประสิทธิภาพในทางเศรษฐศาสตร์

2.3 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร

2.3.1 นิยามการบริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่และการพัฒนาประเทศ การบริการสาธารณะของภาครัฐถือเป็นความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ต่อพลเมืองและชุมชน (Ramseook-Munhurrin, Lukea-Bhiwajee, & Naidoo, 2010) Kondrotaitė (2012) กล่าวว่า การบริการสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของการบริการโดยธรรมชาติการบริการสาธารณะครอบคลุมผลประโยชน์ของภาครัฐและเอกชน และการบริการสาธารณะเป็นการบริการที่จัดให้โดยรัฐเพื่อการดำรงชีพของประชาชนภายในขอบเขตอำนาจตามกฎหมาย ทั้งทางตรงโดยผ่านทางภาครัฐหรือโดยการจัดสรรงบประมาณของการบริการ (McGregor, et al., 1982)

นอกจากนี้การบริการสาธารณะเกิดขึ้นจากลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายพลเมืองของรัฐ (Civil service laws) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนและธรรมาภิบาลของชาติ เป็นทั้งกระดูกสันหลังของรัฐในการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติและการดำเนินโครงการต่างๆ ที่ทำหน้าที่เป็นโครงข่ายความปลอดภัยสำหรับภาคส่วนที่อ่อนแอที่สุดของสังคม (United Nations, 2000) นับได้ว่าการบริการสาธารณะจึงเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

หลักการของการบริการสาธารณะของหน่วยงานต่างๆ อาจมีหลากหลาย ตัวอย่างเช่น หลักการของการบริการสาธารณะของสหภาพยุโรป (European Union, 2012) ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ (1) การยึดมั่นต่อ EU และพลเมืองของ EU เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรตระหนักว่าสหภาพดำรงอยู่เพื่อสนองต่อผลประโยชน์ของสหภาพและพลเมืองของสหภาพ (2) ความซื่อสัตย์ (Integrity) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรยึดความถูกต้องและจรรยาบรรณตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน (3) ความเป็นปรีชา (Objectivity) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีความยุติธรรม เปิดใจกว้าง อิงหลักฐาน และพร้อมที่จะรับฟังมุมมองที่แตกต่าง (4) การเคารพผู้อื่น เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรปฏิบัติด้วยความเคารพซึ่งกันและกันและเคารพพลเมือง (5) ความโปร่งใส (Transparency) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรพร้อมที่จะอธิบายกิจกรรมและให้เหตุผลสำหรับการกระทำต่างๆ

ตารางที่ 2.4 นิยามการบริการสาธารณะ

กลุ่มนิยาม	นิยาม	ผู้นิยาม
ภารกิจของรัฐเพียงองค์กรเดียว	กิจกรรมที่สร้างขึ้นตามหลักพื้นฐานของกฎหมายโดยรัฐ ตำบล เมือง หรือหมู่บ้าน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจต่อประโยชน์สาธารณะของสมาชิกในชุมชน	Bilouseac (2012)
	กิจกรรมที่รัฐต้องจัดทำ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต หรือส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ให้ได้รับความสะดวกสบาย	อำนาจ เลรามัญ (2552)
	บริการหรือกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวม	อรทัย กักผล (2552)
	กิจกรรมที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชนจำนวนมาก ไม่ใช่เพียงการออกกฎระเบียบหรือให้งบประมาณไปดำเนินการ	ถวิลวดี บุรีกุล (2552)
ภารกิจของรัฐ และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ	กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ หรือมอบหมายให้องค์กรภาคธุรกิจเอกชนดำเนินการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และตอบสนองความต้องการของประชาชน	นนท์วัฒน์ บรมานันท์ (2554)

สรุปได้ว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง การบริการหรือกิจกรรมของเทศบาลนครที่จัดขึ้นตามกรอบภารกิจตามกรอบกฎหมายกำหนดที่เกี่ยวข้องตามกรอบงบประมาณรายได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชนอันจะเป็นการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชน โดยการศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมการดำเนินการจัดบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องและมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา และด้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ

การพิจารณาความสามารถในการจัดบริการสาธารณะอาจพิจารณาได้จากหลายประการ เช่น คุณภาพการบริการ (service quality) และผลการปฏิบัติงาน (performance) ซึ่งโดยทั่วไปคุณภาพการบริการสะท้อนความสามารถในของการจัดบริการ และนักวิชาการใช้คุณภาพการบริการกันอย่างแพร่หลาย (Zeithaml & Bitner, 1996; Hung, Huang, and Chen, 2003) ดังนั้นการวิจัยนี้จึงใช้คุณภาพการบริการในฐานะความสามารถในของการจัดบริการสาธารณะ

คุณภาพการบริการหมายถึงระดับที่เหตุการณ์หรือประสบการณ์สอดคล้องกับความต้องการหรือความคาดหวังของบุคคล (Hung, Huang, and Chen, 2003: หน้า 1) Colletti (1987) ได้ทำการสำรวจพนักงานธนาคารอเมริกันและชี้ว่าคุณภาพการบริการหมายถึงบริการที่ธนาคารจัดให้แก่ลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า Parasuraman et al. (1988) นิยามคุณภาพการบริการว่าเป็นการตัดสินใจโดยรวม (คล้ายกับเจตคติ) ต่อการบริการ และได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มาก่อนความพึงพอใจของลูกค้าโดยรวม (Zeithaml & Bitner, 1996)

Parasuraman et al. (1988) นิยามคุณภาพการบริการว่าเป็นความสามารถขององค์กรที่จะตอบสนองหรือทำได้เกินกว่าความคาดหวังของลูกค้า กล่าวอีกนัยหนึ่งคุณภาพการบริการเป็นความแตกต่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการบริการและการรับรู้การบริการที่ได้รับหรือผลการปฏิบัติงานการบริการ (Zeithaml et al., 1990) คุณภาพการบริการตามการรับรู้ของลูกค้าจึงได้จากการเปรียบเทียบความคาดหวังกับการรับรู้การบริการที่จัดให้โดยหน่วยงาน ถ้าความคาดหวังต่ำกว่าผลการปฏิบัติ (Performance) คุณภาพตามการรับรู้สูงกว่าความพอใจ และความพึงพอใจของลูกค้าเกิดขึ้นนั่นเอง (Parasuraman et al., 1985; Lewis and Mitchell, 1990)

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่ง Cronin และ Taylor (1992) รวมทั้ง McAlexander, Kaldenberg, Koenig, 1994 และ Chiu (2002) แย้งว่าแนวคิดนี้ไม่เหมาะสมเนื่องจากสร้างความสับสนระหว่างคุณภาพการบริการและความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้นคุณภาพการบริการควรเป็นเจตคติที่มีต่อการให้บริการมากกว่า ซึ่งอาจเป็นการประเมินโดยให้น้ำหนักความสำคัญของลักษณะการบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการประเมินผลการปฏิบัติงานของลักษณะการบริการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ Teas (1993; 1994) ได้พัฒนา

โมเดลคุณภาพการบริการตามการรับรู้โดยอิงผลการปฏิบัติที่ถูกประเมินและคุณภาพของเกณฑ์ปกติ (Norm quality) เพื่อแก้ปัญหาลักษณะของแนวคิดช่องว่างระหว่างผลการปฏิบัติกับความคาดหวัง

แม้จะมีการวิพากษ์ข้อเสียของโมเดลช่องว่างระหว่างผลการปฏิบัติกับความคาดหวัง แต่โมเดลนี้ก็ยังใช้กันอย่างกว้างขวาง (Suuroja, 2003) เห็นได้จากเครื่องมือชื่อ SERVQUAL ที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย (Parasuraman et al., 1988; 1991, 1993; Mokhlis, Aleesa, & Mamat, 2011; Boroujerdim & Hasani, 2013; Yousapronpaiboon, 2014; Donlagić & Fazlić, 2015) Brysland และ Curry (2001) ระบุว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สนับสนุนการใช้เครื่องมือนี้ในภาครัฐอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม Cronin และ Taylor (1992) ได้ปรับทฤษฎีนี้โดยลดส่วนที่เป็นความคาดหวังออกไปและเหลือเพียงผลการปฏิบัติตามการรับรู้เพียงอย่างเดียว เรียกว่าเป็น performance-only measures และเรียกเครื่องมือนี้ว่า SERVPUAF และเครื่องมือนี้ให้ค่าที่ดีกว่า SERVQUAL (เช่น Boulding & Kalra, 1993; Brady, Cronin, & Brand, 2002) แสดงให้เห็นว่าการประเมินคุณภาพการบริการโดยพิจารณาจากการรับรู้ของลูกค้ามีความเชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับ

เนื่องจากการบริการสาธารณะสามารถจัดได้โดยรัฐเพียงอย่างเดียวและโดยองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ การให้คำจำกัดความของการบริการสาธารณะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะการบริการสาธารณะกล่าวคือ แบ่งออกเป็น การบริการสาธารณะที่เป็นภารกิจของรัฐเพียงอย่างเดียวและภารกิจของรัฐและองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ ดังตารางต่อไปนี้

2.3.2 ระดับการจัดบริการสาธารณะ

การจัดบริการสาธารณะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ การบริการสาธารณะระดับภาครัฐ และการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น ดังนี้

1) การบริการสาธารณะระดับภาครัฐ หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจหรือความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดต้องเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด และเดือดร้อนน้อยที่สุด โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณา กิจกรรมบริการสาธารณะมี 3 ประการ คือ 1) กิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เน้นหลักเกณฑ์ในเรื่องจุดมุ่งหมาย 2) กิจกรรมนั้นทำโดยบุคคลมหาชนหรือบุคคลตามกฎหมายเอกชน เน้นหลักเกณฑ์เรื่ององค์กร 3) อยู่ภายใต้ระบบกฎหมายเฉพาะ เน้นหลักเกณฑ์ทางเนื้อหา (ยงยุทธ อนุกุล, 2547)

นอกจากนี้การบริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นภารกิจของรัฐเพียงองค์กรเดียว และกลุ่มนิยามที่เห็นว่าการบริการสาธารณะเป็นภารกิจของรัฐ และเป็นภารกิจขององค์กรที่ไม่ใช่รัฐ ต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกันในการบริการสาธารณะ คือ เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น การบริการสาธารณะ จึงหมายถึง กิจกรรมที่รัฐดำเนินการ หรือรัฐมอบหลายให้องค์อื่นที่ไม่ใช่รัฐดำเนินการภายใต้การควบคุมของรัฐ เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน แสดงในตารางที่ 2.2

2) การบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น ลักษณะของการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องไม่เป็นการที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ เป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการดำเนินการ เป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแล้ว ไม่มีผลกระทบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อื่น และเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรงตามความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2554)

2.1) การบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ แต่ต้องเป็นการบริการสาธารณะที่จัดทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน หรือประชาชนในท้องถิ่น โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของประชาชนทั่วทั้งประเทศที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเอกภาพของรัฐ ความมั่นคงของชาติ การต่างประเทศ การยุติธรรมและการคลังของประเทศ แต่ถ้าหากท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะดังกล่าว ต้องเป็นการผู้จัดทำบริการสาธารณะโดยมีรัฐเป็นผู้ควบคุมการดำเนินงาน

2.2) การบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการดำเนินการ เป็นการบริการสาธารณะที่ไม่สลับซับซ้อน หรือมีเทคนิคมากนักและมักเป็นการบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่รู้สภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ ในการจัดทำ

2.3) การบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแล้ว ไม่มีผลกระทบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ทั้งในเรื่องภาระหน้าที่ในการบริการสาธารณะ และการจัดการรายได้ของแต่ละท้องถิ่น จนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นสูญเสียความเป็นอิสระในการบริการสาธารณะ หรือเพิ่มภาระหน้าที่ในการบริการสาธารณะที่ตนไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำ

2.4) การบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรงตามความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

แนวคิดพื้นฐานทั่วไปซึ่งเป็นสากลในการแบ่งแยกการจัดกิจการสาธารณะระหว่างรัฐบาลกลางและท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เข้าใจภารกิจการจัดบริการสาธารณะขององค์กรบริหารท้องถิ่น ดังนี้ (วุฒิสาร ตันไชย, 2556)

1. หลักผลประโยชน์มหาชน (Public Interest) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) *ประโยชน์มหาชนของรัฐ* ได้แก่ ประโยชน์ที่เป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองกลุ่มใหญ่ที่สุดของรัฐ และมีความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของรัฐ จึงต้องอาศัยองค์กรกลางเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือควบคุมนโยบายให้ท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของรัฐหรือความเป็นเอกภาพของรัฐ และ (2) *ประโยชน์มหาชนของท้องถิ่น* ได้แก่ ประโยชน์ซึ่งเป็นส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงของพลเมืองที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ประสิทธิภาพในการจัดการ เป็นการพิจารณาในเรื่องของคุณภาพของบริการสาธารณะที่จัดทำขึ้น กล่าวคือการจัดทำบริการสาธารณะอย่างหนึ่งควรจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจในการจัดบริการสาธารณะบางอย่างจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูง เป็นกิจการขนาดใหญ่หรือเป็นกิจการที่จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างองค์กรต่างๆ หลายหน่วยงาน แต่ภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง เป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อนหรือมีเทคนิคไม่มากนัก จึงต้องมืองค์กรที่มีความเหมาะสมทั้งทางด้านการเงิน บุคลากร และความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3. หลักความรับผิดชอบในการจัดบริการ (Accountability) กิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของหน่วยชุมชนระดับใด ควรมอบให้หน่วยการปกครองระดับนั้นเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมนั้นๆ สอดคล้องความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ดีที่สุด อยู่ภายใต้ การควบคุมตรวจสอบของชุมชนนั้นๆ แต่หากเป็นกิจกรรมที่ต้องสนองตอบความต้องการของหน่วยชุมชนที่สูงขึ้นไปหรือเป็นกิจกรรมที่มุ่งสนองตอบปัญหาความต้องการของผู้คนทั้งประเทศหรือปัญหาของชาติโดยรวม ก็ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลระดับที่สูงขึ้นไปตามความเหมาะสม

4. หลักความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability) เกิดจากพื้นฐานแนวคิดว่า การดำเนินกิจกรรมสาธารณะทั้งหมดเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุดเสมอ หน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับสูงขึ้นไปจะเลือกดำเนินกิจกรรมสาธารณะใด ๆ ก็ต่อเมื่อท้องถิ่นระดับล่างไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการได้ก็อาจเกิดปัญหากระทบกับท้องถิ่นอื่น ๆ หรือเป็นผลเสียหายต่อประเทศชาติโดยรวม

5. หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุด (Optimal accountability) หน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบสูงสุดในที่นี้ หมายถึง หน่วยจัดบริการในระดับใด ๆ ก็ตามที่มีคุณสมบัติ 2 ประการ ประกอบกันมากที่สุด ได้แก่ (1) เป็นหน่วยจัดบริการระดับล่างสุด มีความใกล้ชิดกับผู้ใช้บริการมากที่สุดที่มีความสามารถในการวางแผน จัดการผลิต และหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดบริการได้อย่างสมบูรณ์ และ (2) เป็นหน่วยจัดบริการที่มีพื้นที่การให้บริการครอบคลุมประชากรหรือพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ และผลกระทบจากการให้บริการโดยสมบูรณ์ และประชาชนผู้มีส่วนได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการจัดบริการสาธารณะทั้งหมดสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิต และควบคุมตรวจสอบผลการดำเนินงานของหน่วยจัดบริการนั้นๆ ได้โดยตรงมากที่สุด

2.3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ

ปัจจุบันประเทศไทยมีข้อกฎหมายหลายฉบับเกี่ยวกับการบริการสาธารณะเป็นข้อบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะให้ได้มาตรฐาน ข้อกฎหมายที่สำคัญได้แก่ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) ซึ่งเป็นข้อกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทุกรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีข้อกฎหมายที่มีผลบังคับใช้เฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (2542) ข้อกฎหมายแต่ละฉบับมีสาระสำคัญที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) ระบุอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นไว้ ดังนี้

ตารางที่ 2.5 อำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประเภทบริการ สาธารณะ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมือง พัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่รับผิดชอบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา16 และมาตรา19 วรรค1)	องค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 17)	กรุงเทพมหานคร และและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นที่รับผิดชอบ เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา 18 ประกอบ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 19 วรรค 2)
สาธารณูปโภค	1. สร้างและบำรุงรักษาทางบกทาง น้ำ ทางระบายน้ำ ทำเทียบเรือ ทำ ข้าม ที่จอดรถและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ 2. จัดการผังเมือง 3.จัดการการขนส่งและการ วิศวกรรม จราจร 4. ควบคุมอาคาร	1. ส่งเสริมการพัฒนา เทคโนโลยี 2. จัดการสถานีขนส่งทางบก และทางน้ำ และทางเชื่อมต่อ ระหว่างองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 3. จัดการการขนส่งมวลชน และวิศวกรรมจราจร	1. สร้างและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ ทำเทียบ เรือ ทำข้ามที่จอดรถและ สิ่งก่อสร้างอื่นๆ ทางเชื่อมต่อ ระหว่างองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น 2. จัดการผังเมือง 3.จัดการการขนส่งและ การวิศวกรรม จราจร 4. ควบคุมอาคาร 5.ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี
สาธารณสุข และ สิ่งแวดล้อม	1. จัดการชุมชนแออัด ที่อยู่ อาศัย ที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. รักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อย กำจัด มูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย 3. จัดการสาธารณสุข อนามัย ครอบครัว และรักษาพยาบาล 4. สร้างและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน 5. สร้างและควบคุมการเลี้ยง สัตว์ การฆ่าสัตว์ 6. รักษาความปลอดภัย ความ	1. คุ้มครอง ดูแลและ บำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 2. จัดตั้งและดูแลระบบ บำบัดน้ำเสีย กำจัด ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 3. จัดตั้งโรงพยาบาล รักษาพยาบาล และป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ 4. ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย และรักษาความ	1. จัดการชุมชนแออัด ที่อยู่ อาศัย ที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. รักษาความสะอาดและความ เป็นระเบียบเรียบร้อย กำจัดมูล ฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย 3. จัดตั้งโรงพยาบาล จัดการ สาธารณสุข อนามัย ครอบครัว รักษาพยาบาล และป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อ 4. สร้างและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน

ประเภทบริการ สาธารณะ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมือง พัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่รับผิดชอบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา16 และมาตรา19 วรรค1)	องค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 17)	กรุงเทพมหานคร และและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นที่รับผิดชอบ เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา 18 ประกอบ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 19 วรรค 2)
	เป็นระเบียบเรียบร้อย และการ อนามัยโรงแรมสรรพ และ สาธารณสถานอื่นๆ 7. จัดการบำรุงรักษาและใช้ ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 8. ป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย รักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุนการ ป้องกันและรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน	สงบเรียบร้อยในจังหวัด	5. สร้างและควบคุมการเลี้ยง สัตว์ การฆ่าสัตว์ 6. รักษาความปลอดภัย ความเป็น ระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงแรมสรรพและสาธารณสถานอื่นๆ 7.จัดการ บำรุงรักษาและใช้ ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 8. ป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย รักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุนการ ป้องกันและรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน
สวัสดิการสังคม	1. จัดการสิ่งสาธารณูปการ การ สังคมสงเคราะห์ พัฒนาคุณภาพ ชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ ผู้ด้อยโอกาส	1. จัดการการสังคม สงเคราะห์ พัฒนาคุณภาพ ชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ ผู้ด้อยโอกาส	1.จัดการสิ่งสาธารณูปการ การ สังคมสงเคราะห์ พัฒนาคุณภาพ ชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ ผู้ด้อยโอกาส
การศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และ นันทนาการ	1. ส่งเสริมการกีฬาและการ ท่องเที่ยว 2. จัดการศึกษา 3. ส่งเสริมประชาธิปไตย ความ เสมอภาค สิทธิเสรีภาพ และการ มีส่วนร่วมของประชาชน 4. บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ	1. จัดการศึกษา 2. ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของ ประชาชน 3. ส่งเสริมการท่องเที่ยว การ กีฬา จารีตประเพณี และ วัฒนธรรมท้องถิ่น	1. ส่งเสริมการกีฬา การ ท่องเที่ยว บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี และวัฒนธรรม ท้องถิ่น 2. จัดการศึกษา 3. ส่งเสริมประชาธิปไตยความ เสมอภาค สิทธิเสรีภาพ และการ มีส่วนร่วมของประชาชน

ประเภทบริการ สาธารณะ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
	เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมือง พัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่รับผิดชอบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา16 และมาตรา19 วรรค1)	องค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 17)	กรุงเทพมหานคร และและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอื่นที่รับผิดชอบ เต็มพื้นที่จังหวัด(มาตรา 18 ประกอบ มาตรา 16 และมาตรา 17 และมาตรา 19 วรรค 2)
	วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น	4. จัดตั้งพิพิธภัณฑ์และหอ จดหมายเหตุ	4.จัดตั้งพิพิธภัณฑ์และ หอจดหมายเหตุ
เศรษฐกิจ	1. ส่งเสริม และฝึกการประกอบ อาชีพ การพาณิชย์ และการ ลงทุน 2. สร้างและบำรุงรักษาตลาด	1. จัดการการพาณิชย์ และ ส่งเสริมการลงทุน 2. จัดตั้งและดูแลตลาดกลาง	1. ส่งเสริมและฝึกการประกอบ อาชีพ การพาณิชย์ และการลงทุน 2. สร้างและบำรุงรักษาตลาด และตลาดกลาง
สนับสนุนการ บริการ สาธารณะ	-	1. จัดทำและประสาน แผนพัฒนา 2. สนับสนุนและประสาน การปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนา ท้องถิ่น 3. แบ่งสรรเงิน	1. จัดทำและประสาน แผนพัฒนา 2. สนับสนุนและประสานการ ปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น 3. แบ่งสรรเงิน

2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (2542) ได้ระบุอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาไว้ว่า สามารถจัดบริการสาธารณะในเรื่องใดได้บ้าง โดยมีข้อกำหนดบางข้อได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยบทกฎหมายที่ประกาศใช้ภายหลัง ซึ่งได้แก่ข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 (2542) ส่วนข้อกำหนดในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมหลายมาตรา โดยมาตรา 50 ได้รับแก้ไขเพิ่มเติม

โดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515 (2515) และพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 (2542) ขณะที่มาตรา 51 และมาตรา 54 ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511 (2511) ส่วนมาตรา 53 ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517 (2517) และมาตรา 56 ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 (2542) ส่วนมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 (2542) และมาตรา 89 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) ได้รับแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 (2542)

เมื่อข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (2540) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (2537) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (2528) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (2542) ได้รับการแก้ไขปรับปรุงโดยบทกฎหมายที่ประกาศใช้ภายหลังตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบรวมทั้งเทศบาลนครสามารถจัดบริการสาธารณะได้

2.3.4 การบริการสาธารณะของเทศบาลนครในประเทศไทย เทศบาลนครในประเทศไทย สามารถจัดบริการสาธารณะได้ตามบัญญัติในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2542) มาตรา 56 ประกอบกับมาตรา 50 และมาตรา 53 และมาตรา 57 ประกอบกับมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (2496) ซึ่งมีการแก้ไขตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511 (2511) พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517 (2517) และพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 (2542) รวมถึงประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515 (2515) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) การบริการสาธารณะของเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การบริการสาธารณะของเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สามารถจัดกลุ่มบริการสาธารณะได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภค บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม บริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1) บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภค ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการสร้างและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถ และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ การจัดการฝังเมือง การจัดการการขนส่งและการวิศวกรรมจราจร และการควบคุมอาคาร

1.2) บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการจัดการชุมชนแออัด ที่อยู่อาศัย ที่พักผ่อนหย่อนใจ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย กำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย การจัดการสาธารณสุข อนามัยครอบครัว และรักษาพยาบาล การสร้างและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน การสร้างและควบคุมการเลี้ยงสัตว์ การฆ่าสัตว์ การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่นๆ การจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การ ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย รักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1.3) บริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งสาธารณูปโภค การสังคมสงเคราะห์ พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

1.4) บริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการส่งเสริมการกีฬาและการท่องเที่ยว การจัดการศึกษา และการส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.5) บริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการส่งเสริมและฝึกการประกอบอาชีพ การพาณิชย์ และการลงทุน และการสร้างและบำรุงรักษาตลาด

2) การบริการสาธารณะของเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 การบริการสาธารณะของเทศบาลนครตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 สามารถจัดกลุ่มบริการสาธารณะได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภค บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม บริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม บริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1) บริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภค ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการสร้างและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ ทำเทียมเรือ ทำข้าม และที่จอดรถ การจัดการน้ำสะอาดและการประปา การสร้างและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง และการวางผังเมืองและควบคุมการก่อสร้าง

2.2) บริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การดับเพลิง จัดการที่อยู่ออาศัย และปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ และสถานบริการอื่น การสร้างและบำรุงรักษาโรงพยาบาล สถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ การจัดกิจการที่จำเป็นต่อการสาธารณสุข การจัดการโรงฆ่าสัตว์ การสร้างและบำรุงรักษาส่วนสาธารณะ การจัดการสุสานและฌาปนสถาน

2.3) บริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การสงเคราะห์มารดาและเด็ก และการจัดการสาธารณูปการ

2.4) บริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สร้างและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา การสร้างและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา การสร้างและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.5) บริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย การบริการสาธารณะเกี่ยวกับการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น การสร้างและบำรุงรักษาตลาด การบำรุงและส่งเสริมการอาชีพ และการจัดการเทศพาณิชย์

สรุปได้ว่าการบริการสาธารณะของเทศบาลนครแบ่งออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ ได้แก่ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา และด้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ โดยแต่ละด้านมีกิจกรรมที่เทศบาลนครรับผิดชอบแตกต่างกันออกไป

2.3 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร

การประเมินความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนั้นสามารถดำเนินการโดยการประเมินคุณภาพการบริการ จำนวนองค์ประกอบของคุณภาพการบริการนั้นมีหลากหลาย เช่น 2 องค์ประกอบ (เช่น Groenroos, 1984) 3 องค์ประกอบ (เช่น Brady & Cronin 2001; Rust & Oliver, 1994) 5 องค์ประกอบ (เช่น Parasuraman et al. 1988) หรือแม้แต่ 10 องค์ประกอบ (เช่น Parasuraman et al. 1985) แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยืนยันว่าคุณภาพการบริการควรมีลักษณะหลายมิติ (Groenroos, 1984; Parasuraman et al., 1988) มีลำดับลดหลั่น (Brady & Cronin, 2001; Rust & Oliver, 1994) และเฉพาะเจาะจงกับบริบท (Dagger et al., 2007) และการใช้กรอบแนวคิดของ SERVQUAL นั้นนิยมใช้ 5 องค์ประกอบ

ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ SERVQUAL เช่น Mokhlis, Aleesa, & Mamat (2011) ศึกษาคุณภาพการบริการของเทศบาลและความพึงพอใจของพลเมืองในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบ 5 ด้านของ SERVQUAL เครื่องมือที่เหมาะสมในการวัดคุณภาพการบริการของเทศบาลในประเทศไทย และองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ tangibility, empathy, assurance and responsiveness สามารถทำนายความพึงพอใจของพลเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน Sá, & Sinitra (2011) ได้ใช้ SERVPERF ในการศึกษาคุณภาพการบริการของเทศบาล และได้ศึกษาการรับรู้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายด้วย

นอกจากการวัดความสามารถของการบริการสาธารณะในภาพรวมแล้ว วีรศักดิ์ เครือเทพ (2557) ได้นำเสนอการวัดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะโดยใช้ดัชนีชี้วัดทางการเงินสำหรับการวิเคราะห์ความเพียงพอในการให้บริการ ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพการบริการที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบของ SERVQUAL รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.6 การวัดความสามารถในการจัดบริการสาธารณะโดยใช้ดัชนีชี้วัดทางการเงินสำหรับการวิเคราะห์ความเพียงพอในการให้บริการ

ดัชนีชี้วัด	ความหมาย
1. ดัชนีชี้วัดมูลค่าทรัพย์สินถาวรต่อประชากร (Fixed Assets Per Capita)	การที่เทศบาลมีทรัพย์สินและการลงทุนในอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสมย่อมสะท้อนถึงขีดความสามารถในการให้บริการประชาชน ถ้าหากเทศบาลไม่สามารถรักษาระดับการลงทุนในทรัพย์สินที่จำเป็นสำหรับการให้บริการแล้ว ย่อมบ่อนทำลายโอกาสในการให้บริการประชาชนและในการพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างยั่งยืน
2. ภาระภาษีท้องถิ่นต่อประชากร (Local Tax Per Capita)	ระดับภาษีท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลใช้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีเพื่อนำไปใช้จ่ายในการจัดบริการมากน้อยเพียงใด ค่าดัชนีที่สูงสะท้อนถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและโอกาสในการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการจัดบริการให้แก่ประชาชนได้มากขึ้น
3. ระดับรายจ่ายของเทศบาลต่อประชากร (Spending Per Capita)	ระดับรายจ่ายบ่งบอกถึงปริมาณสินค้าและบริการที่เทศบาลจัดให้ประชาชน ทั้งนี้ รายจ่ายในระดับสูงสื่อได้ว่าบริการที่เทศบาลจัดให้อยู่ในระดับสูงตามไปด้วยโดยมีสมมติฐานว่าบริการที่เทศบาลจัดให้แก่ประชาชนมีคุณภาพที่เทียบได้กับบริการที่เทศบาลแห่งอื่นๆ จัดให้
4. จำนวนประชากรต่อพนักงานให้บริการ (Service Capability Per Employee)	บ่งชี้ว่าพนักงานของเทศบาลคนหนึ่งสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ทั่วถึงเพียงใด การมีค่าดัชนีในระดับต่ำหมายความว่าพนักงานเทศบาล 1 คนมีประชาชนที่ต้องดูแลไม่มากนัก จึงหมายความว่า การให้บริการของเทศบาลครอบคลุมประชาชนได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

1.2) คุณภาพการบริการของหน่วยงานท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบริการสาธารณะท้องถิ่นมีลักษณะแตกต่างจากการบริหารงานบริการสาธารณะของรัฐบาลโดยทั่วไป ทั้งในด้านกระบวนการและผลงาน (อำนาจ บัญญัตินโมตรี และ นิพนธ์ ไตรสรณะกุล, 2558) การให้บริการของภาครัฐนั้นมีความซับซ้อนเพราะแม้มีความเป็นไปได้ที่จะตอบสนองความต้องการที่เด่นชัด แต่เป็นการไม่ง่ายที่จะค้นหาความต้องการที่ไม่เปิดเผยออกมา การจัดลำดับความสำคัญ การจัดสรรทรัพยากร และการปรับและรับผิดชอบต่อสิ่งที่ดำเนินการไป (Gowan et al., 2001) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังเผชิญกับหลักการปฏิบัติงานและเครื่องมือที่เกิดจากการจัดการทางวิชาชีพ (Caron & Giaque, 2006) การให้บริการของเทศบาลเผชิญภาระงานที่น่ากังวลใจมากกว่าภาคเอกชนในการที่ต้องให้บริการที่ยอดเยี่ยมและรักษาความพึงพอใจของประชาชนเอาไว้ (Mokhlis, Aleesa, & Mamat, 2011) อิทธิพลที่หลากหลายนำมาซึ่งความตระหนักในประเด็นด้านคุณภาพการบริการและมนทัศน์ต่างๆ เช่น การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ อิทธิพลบางอย่างเกิดจากตัวผู้มีอำนาจเองที่ต้องการเสริมสร้างภาพลักษณ์ต่อสาธารณชนโดยการปรับปรุงคุณภาพของการบริการที่จัดให้แก่ชุมชน อิทธิพลอื่นๆ เกิดจากกลยุทธ์ของรัฐหรือการเพิ่มขึ้นของการตระหนักในสิทธิของประชาชน

การวัดคุณภาพการบริการของหน่วยงานท้องถิ่นนั้นเป็นเรื่องท้าทายด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรกคือการระบุลูกค้าเนื่องจากมีความสัมพันธ์กันระหว่างการบริหารสาธารณะ ผู้ใช้บริการ และประชาชนทั่วไป (Swiss, 1992; Alford, 2002; Ancarini and Capaldo, 2002; Gaster, 1995; Skelcher, 1992) ประการที่สองคือมักจะเกิดความต้องการและความคาดหวังที่ขัดแย้งอันเนื่องมาจากบทบาทที่แตกต่างกัน (Sanderson, 1992; Ingrahm, 1995) นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์ที่ไม่มีความเป็นไปได้ในการเลือกระหว่างผู้ให้บริการหรือเมื่อการเข้าถึงบริการเป็นไปตามเงื่อนไขคุณสมบัติ (Flynn, 1997; Morgan and Murgatroyd, 1994) รวมทั้งคุณค่าการบริการสาธารณะ (เช่น ความเท่าเทียมและการเข้าถึงอย่างกว้างขวาง) จำกัดอำนาจของลูกค้าและแนวคิดของการสนองตอบความต้องการของลูกค้ารายบุคคลได้ในระดับหนึ่ง (Elcock, 1996)

Kondrotaitė (2012) กล่าวอย่างน่าสนใจว่าความสามารถในการแข่งขันของการบริการสาธารณะพิจารณาได้จากความสามารถในการรับประกันความพยายามของสถาบันของรัฐที่จะให้การบริการที่มีคุณภาพและรับประกันคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ การบริการสาธารณะของเทศบาลประกอบด้วย การบริการทางสังคม การบริการทางสาธารณสุข และการบริการทางการศึกษา โดยได้พัฒนาโมเดลการพัฒนาคุณภาพของการบริการสาธารณะในเทศบาลลิทัวเนีย ซึ่งแสดงส่วนประกอบสำคัญโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบดังนี้

ตารางที่ 2.7 โมเดลการพัฒนาคุณภาพของการบริการสาธารณะในเทศบาลอิฐวเทีย

ส่วนประกอบของการบริการ ทางสังคม	ส่วนประกอบของการบริการ ทางสาธารณสุข	ส่วนประกอบของการบริการ ทางการศึกษา
1.ความร่วมมือของกลุ่มต่างๆ ใน ภาคส่วนต่างๆ	1.นโยบายสาธารณสุขมุ่งเน้นการ ป้องกันโรค วิถีชีวิตที่แข็งแรง สุข	1.เครือข่ายระบบสารสนเทศของ สถาบันการศึกษา
2.การซ่อมสร้างและจัดวางโครง สร้างพื้นฐานของสถาบันการ บริการทางสังคม	ศึกษาและการอนุรักษ์ 2.เครือข่ายของสถาบันการบริการ สุขภาพ	2.การดำเนินการการศึกษาระดับ ปฐมวัย (pre-school education) ภาคบังคับ
3.ระบบการบริการทางสังคมที่ เอื้อต่อความต้องการของ ประชาชน	3.การดำเนินการแผนงานระยะ ยาวด้านการป้องกันโรคและการ ติดยา 4.การพัฒนาการบริการทาง สุขภาพ 5.การส่งเสริมวิถีชีวิตที่แข็งแรง และเครื่องอำนวยความสะดวก ด้านการทำกิจกรรมสันทนาการ 6.สุขศึกษาและแผนงานส่งเสริม 7.การพัฒนาและการมีส่วนร่วมใน แผนงานดูแลสุขภาพที่ หลากหลาย	3.การบริการการศึกษาระดับ ปฐมวัย 4.การลดความเหลื่อมล้ำทางการ ศึกษาระหว่างชุมชนเมืองและ ชนบท 5.ระบบโรงเรียนที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการ แรงงาน 6.การสร้างโอกาสในการเข้าถึง ระบบการศึกษา

2) หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ ประกอบด้วย หลักความเสมอภาค หลักความต่อเนื่อง หลักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หลักความเป็นกลาง หลักการให้เปล่า (Gratis) หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักเฉพาะแท้จริงของกฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2554)

1.2.1) หลักความเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์ที่ให้รัฐจัดบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน โดยไม่เจาะจงให้บริการแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิได้รับประโยชน์จากการบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงความเสมอภาคในเรื่องราคาค่าบริการ การประกวราคาหรือการประมูล และการเข้าทำงานกับรัฐ

1.2.2) หลักความต่อเนื่อง เป็นหลักเกณฑ์ที่ให้รัฐจัดบริการสาธารณะอย่างถาวร หรือสม่ำเสมอ ซึ่งการบริการสาธารณะที่ต้องจัดทำอย่างถาวร ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในและภายนอกประเทศ

การรักษาพยาบาล และการควบคุมการคมนาคมทางอากาศ เป็นต้น ซึ่งต้องจัดทำอยู่ตลอดเวลา วันละ 24 ชั่วโมง หรือสัปดาห์ละ 7 วัน ส่วนการบริการสาธารณะที่ต้องจัดทำอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่ได้จัดทำอยู่ตลอดเวลา เช่น การจัดพิพิธภัณฑสถาน ที่มีการกำหนดเวลาเปิด-ปิด และวันหยุด การจัดการศึกษาที่มีการกำหนดวันเวลาในการให้การศึกษา และการหยุดพักผ่อนประจำปี

1.2.3) หลักการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เป็นหลักเกณฑ์ในการปรับปรุงแก้ไขการบริการสาธารณะ ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ความจำเป็นในการรักษาประโยชน์สาธารณะ และความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2.4) หลักความเป็นกลาง เป็นหลักเกณฑ์การบริการสาธารณะที่ต้องการบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ ในการให้บริการสาธารณะมีความเป็นกลาง ปราศจากอคติในการจัดบริการสาธารณะ โดยไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในการ บริการสาธารณะ

1.2.5) หลักการให้เปล่า เป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กับการบริการสาธารณะที่ไม่มีการเรียกเก็บค่าบริการ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะโดยไม่ต้องจ่ายค่าบริการแก่รัฐ

1.2.6) หลักความโปร่งใส เป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องการให้มีการเปิดเผยข้อมูลการบริหารจัดการสาธารณะ อย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงได้สะดวก และตรวจสอบได้

1.2.7) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักเกณฑ์ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการสาธารณะที่ตนจะได้รับเพื่อนำไปพิจารณากำหนดนโยบายการบริการสาธารณะของรัฐ

1.2.8) หลักเฉพาะแท้จริงของกฎหมายเกี่ยวกับบริการสาธารณะ เป็นหลักเกณฑ์การจัดบริการ สาธารณะตามข้อบัญญัติทางกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้สำหรับการจัดบริการสาธารณะโดยเฉพาะ

นอกจากหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้ว หลักการของการบริการสาธารณะของหน่วยงานต่างๆ อาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อย ตัวอย่างเช่น หลักการของการบริการสาธารณะของสหภาพยุโรป (European Union, 2012) ประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ (1) การยึดมั่นต่อ EU และพลเมืองของ EU เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ ควรตระหนักว่าสหภาพดำรงอยู่เพื่อสนองต่อผลประโยชน์ของสหภาพและพลเมืองของสหภาพ (2) ความซื่อสัตย์ (Integrity) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรยึดความถูกต้องและจรรยาบรรณตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน (3) ความเป็นป รวิสัย (Objectivity) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีความยุติธรรม เปิดใจกว้าง อิงหลักฐาน และพร้อมที่จะรับฟัง มุมมองที่แตกต่าง (4) การเคารพผู้อื่น เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรปฏิบัติตัวด้วยความเคารพซึ่งกันและกันและเคารพ พลเมือง (5) ความโปร่งใส (Transparency) เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐควรพร้อมที่จะอธิบายกิจกรรมและให้เหตุผล สำหรับการกระทำต่างๆ แต่อาจสรุปหลักการที่เป็นประเด็นสำคัญในการจัดบริการสาธารณะคือ การจัดบริการ สาธารณะต้องดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น มีความ เสมอภาค ความต่อเนื่อง และความโปร่งใสในการให้บริการ (นราธิป ศรีราม, 2557)

จากการพิจารณาคุณภาพการบริการและหลักเกณฑ์การจัดบริการสาธารณะสรุปได้ว่า **ความสามารถใน การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร** หมายถึง ความสามารถของเทศบาลนครในการจัดให้บริการสาธารณะที่

มีคุณภาพบริการในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายได้ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ซึ่งจะส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นที่มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา และด้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

3) การประเมินความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร

การประเมินความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนั้นสามารถดำเนินการโดยการประเมินคุณภาพการบริการซึ่งมีหลายองค์ประกอบ จำนวนองค์ประกอบของคุณภาพการบริการนั้นมีหลากหลาย เช่น 2 องค์ประกอบ (เช่น Groenroos, 1984) 3 องค์ประกอบ (เช่น Brady & Cronin 2001; Rust & Oliver, 1994) 5 องค์ประกอบ (เช่น Parasuraman et al. 1988) หรือแม้แต่ 10 องค์ประกอบ (เช่น Parasuraman et al. 1985) แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ยืนยันว่าคุณภาพการบริการควรมีลักษณะหลายมิติ (Groenroos, 1984; Parasuraman et al., 1988) มีลำดับลดหลั่น (Brady & Cronin, 2001; Rust & Oliver, 1994) และเฉพาะเจาะจงกับบริบท (Dagger et al., 2007)

เครื่องมือวัดคุณภาพการบริการที่นักวิจัยหลายรายนิยมนำไปประยุกต์ใช้ศึกษาความสามารถในการบริการ คือ SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml, and Berry (1988) ช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ SERVQUAL Parasuraman, Zeithaml, and Berry (1985) ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการบริการเป็น 10 มิติ ได้แก่ มิติความเชื่อมั่น มิติการตอบสนอง มิติความสามารถ มิติการเข้าถึงได้ มิติความเอื้อเฟื้อ มิติการสื่อสาร มิติความน่าไว้วางใจ มิติความปลอดภัย มิติความเข้าใจหรือความรู้เกี่ยวกับลูกค้า และมิติกายภาพ ต่อมา Parasuraman et al. (1988) ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณภาพการบริการจากที่มีอยู่ 10 มิติ จนเหลือ 5 มิติ โดยยังคงมิติกายภาพ มิติความเชื่อมั่น และมิติการตอบสนองไว้ แต่นำมิติอีก 7 มิติ มาควรรวมกันและกำหนดขึ้นมาใหม่อีก 2 มิติ คือ มิติการสร้างเชื่อมั่น และมิติความเอาใจใส่ ซึ่งตัวชี้วัดคุณภาพการบริการ SERVQUAL ทั้ง 5 มิติ มีสิ่งที่ต้องการชี้วัดแตกต่างกัน ดังนี้

3.1) มิติกายภาพ มุ่งวัดในเรื่องความทันสมัยของอุปกรณ์เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ดึงดูดความสนใจ พนักงานที่มีระเบียบและมีความเป็นมืออาชีพ และอุปกรณ์เครื่องมือที่สัมพันธ์กับการบริการ

3.2) มิติความเชื่อมั่น มุ่งวัดในเรื่องการจัดบริการตามสัญญา ความเชื่อถือได้ในการแก้ไขปัญหา การบริการลูกค้า การดำเนินการบริการที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มต้น การจัดบริการตามเวลาที่สัญญา และการไม่มีความผิดพลาดในการบันทึกเรื่องสำคัญ

3.3) มิติการตอบสนอง มุ่งวัดในเรื่องการชี้แจงแก่ลูกค้าเมื่อจะดำเนินการบริการ การบริการโดยทันทีแก่ลูกค้า ความเต็มใจช่วยเหลือลูกค้า และความพร้อมในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

3.4) มิติการสร้างความมั่นใจ มุ่งวัดในเรื่องความมั่นใจของพนักงานที่ลูกค้าประทับใจ การทำให้ลูกค้ารู้สึกปลอดภัยในการทำธุรกรรม ความสุภาพที่สม่ำเสมอของพนักงาน และความรู้ของพนักงานที่สามารถตอบคำถามของลูกค้า

3.5) มิติความเอาใจใส่ มุ่งวัดในเรื่องการเอาใจใส่ความเป็นส่วนบุคคลของลูกค้า การปฏิบัติงานของพนักงานที่เอาใจใส่ลูกค้า ความสนใจจุดสำคัญที่สุดของลูกค้า ความเข้าใจของพนักงานในเรื่องความต้องการของลูกค้า และเวลาในการดำเนินงานที่มีความสะดวก

นอกจากนี้ Parasuraman et al. (1988) ยังได้นำรายละเอียดของตัวชี้วัดคุณภาพการบริการทั้ง 5 มิติ มาตั้งข้อคำถามเกี่ยวกับความคาดหวังต่อการบริการ และการได้รับบริการของลูกค้า อย่างละ 22 ข้อ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.8 ข้อคำถามของเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ SERVQUAL

มิติ	ข้อคำถาม	
	ความคาดหวังต่อการบริการ	การได้รับบริการ
กายภาพ	1. น่าจะมีการปรับปรุงอุปกรณ์	1. มีการปรับปรุงอุปกรณ์
	2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพควรดึงดูดความสนใจ	2. สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพดึงดูดความสนใจ
	3. พนักงานควรแต่งกายและมีคุณลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อย	3. พนักงานแต่งกายและมีคุณลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อย
	4. คุณลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของหน่วยงานบริการ ควรสอดคล้องกับประเภทการจัดบริการ	4. คุณลักษณะของสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของหน่วยงานบริการ สอดคล้องกับประเภทการจัดบริการ
ความเชื่อมั่น	5. เมื่อหน่วยงานบริการสัญญาว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเวลาที่แน่นอนควรจะทำสิ่งนั้นตามที่สัญญาไว้	5. เมื่อหน่วยงานบริการสัญญาว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเวลาที่แน่นอน และได้ทำสิ่งนั้นตามที่สัญญาไว้
	6. เมื่อลูกค้ามีปัญหา หน่วยงานบริการควรเห็นอกเห็นใจและทำให้ความกังวลลดลง	6. เมื่อลูกค้ามีปัญหา มีการเห็นอกเห็นใจและทำให้ความกังวลลดลง
	7. หน่วยงานบริการควรมีความน่าเชื่อถือ	7. หน่วยงานบริการมีความน่าเชื่อถือ
	8. ควรจัดบริการตามเวลาที่สัญญาไว้	8. มีการจัดบริการตามเวลาที่สัญญาไว้
	9. ควรมีการรักษาการบันทึกที่ถูกต้อง	9. มีการรักษาการบันทึกที่ถูกต้อง
การตอบสนอง	10. ไม่ควรมีการชี้แจงลูกค้าอย่างชัดเจนเมื่อจะดำเนินการบริการ (-)*	10. ไม่มีการชี้แจงลูกค้าอย่างชัดเจน เมื่อจะดำเนินการบริการ (-)*
	11. เป็นไปไม่ได้ที่ลูกค้าจะได้รับการบริการโดยทันที	11. ลูกค้าไม่ได้รับการบริการโดยทันทีตามที่คาดหวังไว้

มิติ	ข้อคำถาม	
	ความคาดหวังต่อการบริการ	การได้รับบริการ
การสร้าง ความมั่นใจ	ตามที่คาดหวังไว้จากพนักงานของหน่วยงานบริการ (-)*	จากพนักงานของหน่วยงานบริการ(-)*
	12. พนักงานไม่ต้องเต็มใจช่วยเหลือลูกค้าตลอดเวลา (-)*	12. พนักงานไม่ต้องเต็มใจช่วยเหลือลูกค้าตลอดเวลา(-)*
	13. น่าจะดี ถ้าหน่วยงานบริการ ทุ่มเทอย่างมากในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าโดยทันที (-)*	13. พนักงานของหน่วยงานบริการ ทุ่มเทอย่างมากในการตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าโดยทันที (-)*
	14.ลูกค้าน่าจะไว้วางใจพนักงานของหน่วยงานบริการ	14. ลูกค้าไว้วางใจพนักงานของหน่วยงานบริการ
	15. ลูกค้าควรรู้สึกปลอดภัยในการทำธุรกรรมกับพนักงานของหน่วยงานบริการ	15. ลูกค้ารู้สึกปลอดภัยในการทำธุรกรรมกับพนักงานของหน่วยงานบริการ
ความเอาใจใส่	16. พนักงานควรมีความสุภาพ	16. พนักงานมีความสุภาพ
	17. พนักงานควรได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานบริการเพื่อการทำงานที่ดี	17. พนักงานควรได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากหน่วยงานบริการเพื่อการทำงานที่ดี
	18. หน่วยงานบริการไม่ต้องเอาใจใส่ต่อความเป็นส่วนตัวของลูกค้า (-)*	18. หน่วยงานบริการไม่เอาใจใส่ต่อความเป็นส่วนตัวของลูกค้า (-)*
	19. พนักงานของหน่วยงานไม่ต้องเอาใจใส่ต่อความเป็นส่วนตัวของลูกค้า (-)*	19. พนักงานของหน่วยงานไม่เอาใจใส่ต่อความเป็นส่วนตัวของลูกค้า (-)*
	20. ไม่อาจจะเป็นจริงได้ ที่พนักงานจะรู้ถึงความต้องการของลูกค้า (-)*	20. พนักงานของหน่วยงานบริการไม่รู้ถึงความต้องการของลูกค้า (-)*
	21. ไม่อาจจะเป็นจริงได้ที่หน่วยงานบริการจะสนใจจุดสำคัญที่สุดของลูกค้า (-)*	21. หน่วยงานบริการไม่สนใจจุดสำคัญที่สุดของลูกค้า(-)*
	22. ไม่ต้องมีการดำเนินการด้วยความสะดวกด้านเวลากับลูกค้าแต่ละคน (-)*	22. หน่วยงานบริการไม่ดำเนินการด้วยความสะดวกด้านเวลากับลูกค้าแต่ละคน (-)*

* (-) หมายถึง คำถามเชิงลบ

ที่มา: Parasuraman, Zeithaml, and Berry (1988: 38-40)

การวิเคราะห์ผลการตอบข้อคำถามว่า การบริการสาธารณะมีคุณภาพหรือไม่ สามารถวิเคราะห์ได้ โดยนำคะแนนการได้รับบริการ ลบด้วยคะแนนความคาดหวังต่อการบริการ หากผลการคำนวณมีค่าเป็นบวก แสดงว่า การบริการสาธารณะมีคุณภาพ แต่ถ้าหากผลการคำนวณมีค่าเป็นลบ แสดงว่า การบริการสาธารณะไม่มีคุณภาพ (Parasuraman, Zeithaml, & Berry, 1988)

ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ SERVQUAL เช่น Mokhlis, Aleesa, & Mamat (2011) ศึกษาคุณภาพการบริการของเทศบาลและความพึงพอใจของพลเมืองในภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบ 5 ด้านของ SERVQUAL เครื่องมือที่เหมาะสมในการวัดคุณภาพการบริการของเทศบาลในประเทศไทย และองค์ประกอบ 4

ด้าน ได้แก่ tangibility, empathy, assurance and responsiveness สามารถทำนายความพึงพอใจของพลเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน Sá, & Sinitra (2011) ได้ใช้ SERVPERF ในการศึกษาคุณภาพการบริการของเทศบาล และได้ศึกษาการรับรู้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายด้วย

จากการศึกษาแนวทางการประเมินความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสรุปได้ว่าการประเมินความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสามารถใช้การประเมินคุณภาพการบริการที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบของ performance-only measures (Cronin & Taylor, 1992) โดยพิจารณาจากการรับรู้ของผู้ใช้บริการเป็นหลัก

4) ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

การบริการสาธารณะนั้นเป็นไปเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สายบัว หุ่นจันทร์ (2538) กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะทั่วไป คือการที่รัฐหรือองค์กร ของรัฐจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐคือข้าราชการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ให้บริการนั้นสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิต และทรัพย์สิน แม้ว่าในเชิงหลักการการบริการสาธารณะกับคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์กันแต่เป็นที่น่าสนใจว่าการศึกษาความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างทั้งสองตัวแปรมีจำนวนน้อยเนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในลักษณะความพึงพอใจที่มีต่อการบริการของหน่วยงานเป็นหลัก (เช่น อภินันท์ โรจนประดิษฐ์, 2552; สายบัว หุ่นจันทร์, 2538) แต่มีงานวิจัยบางเรื่องที่ศึกษาคุณภาพชีวิตอันเกี่ยวข้องกับการบริการสาธารณะ เช่น พุทธิพงษ์ ฤาชัย (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตชุมชนภายใต้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจากเทศบาลตำบลรวม 936 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ภายใต้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน (2) ด้านการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี (3) ด้านการมีอาชีพและรายได้ (4) ด้าน ความเข้มแข็งของชุมชน และ (5) ด้านการได้รับการศึกษาอบรม และกิจกรรมภายใต้การบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 6 กิจกรรม ได้แก่ (1) การส่งเสริมอาชีพ (2) การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน (3) การส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็ก (4) การดูแลสุขภาพ (5) การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และ (6) การเสริมสร้างความสามัคคี แบบสอบถามทั้งสองฉบับเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมด้านการดูแลสุขภาพและกิจกรรมด้านการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 48.8

จิระประภา ปัตถา (2559) ศึกษาบทบาทของเทศบาลตำบลบ้านสร้างต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยองค์ประกอบคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ด้าน จิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 24 ข้อซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จำนวน 380 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบ้านสร้าง ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการกับคุณภาพชีวิตก็มีความจำกััดเช่นกัน และข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองยังไม่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น Sajjadi et al. (2013) ศึกษาคุณภาพชีวิตและคุณภาพของการบริการของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งจำนวน 125 คน โดยใช้แบบสอบถาม WHOQOL-BREF (Usefy et al., 2010) สำหรับคุณภาพชีวิตและ SERVQUAL ที่มี 5 องค์ประกอบ สำหรับคุณภาพการบริการ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ มีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างคุณภาพการบริการและคุณภาพชีวิต 2 ด้าน คือด้านสภาพจิตใจและเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม มีคุณภาพการบริการเพียงด้านเดียวเท่านั้นคือ tangible ที่ทำนายคุณภาพชีวิตได้ ในขณะที่ Akter et al. (2013) ศึกษาผลของคุณภาพการบริการทางสุขภาพ (mHealth) ที่มีต่อความพึงพอใจและคุณภาพชีวิต mHealth เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการทางการแพทย์แก่ลูกค้า การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า Likert และ semantic differential กับลูกค้าชาวบังคลาเทศที่ใช้บริการการแพทย์ทางไกลทางมือถือ (Mobile telemedicine) ใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 483 คน โดยนิยามว่าคุณภาพของ mHealth ประกอบด้วยความสะดวก ความมั่นใจ ความร่วมมือ การดูแล และความตระหนัก โดยการวิเคราะห์ least squares path modelling ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการบริการมีผลทางบวกทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยยังเสนอแนะว่าความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะใช้ทำนายผลกระทบของคุณภาพการบริการที่มีต่อคุณภาพชีวิต

2.4 คุณภาพชีวิตและการวัดคุณภาพชีวิต

2.4.1 ความเป็นมาของดัชนีวัดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

องค์กรต่างๆ ได้ให้ความหมายและกำหนดดัชนีวัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับเป้าประสงค์ขององค์กร ซึ่งบางองค์กรได้ให้ความสำคัญในตัวเลขความเจริญทางเศรษฐกิจ การลงทุน การส่งออก-นำเข้า และการผลิตสินค้าของแต่ละประเทศ บางองค์กรก็ให้ความสำคัญถึงความอยู่ดีมีสุข การมีอายุยืน การศึกษา การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุลควบคู่ไปกับตัวเลขทางเศรษฐกิจ แต่บางองค์กรพิจารณาไปถึงความสัมพันธ์และผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศภายในโลก รวมไปถึงความสงบสุขภายในประเทศ ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์การวัดต่างๆ ที่แต่ละองค์กรกำหนดจะสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีเป้าหมายปลายทางที่แท้จริงคือการพัฒนาที่ผ่านมามีสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้เพิ่มขึ้นได้หรือไม่

การพัฒนาคุณภาพชีวิตในความหมายขององค์การระหว่างประเทศถูกใช้ควบคู่กับการให้ความหมายของการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ องค์การระหว่างประเทศหลายองค์การพยายามที่จะหาเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประมวลผลเพื่อวัดและจัดอันดับแต่ละประเทศในด้านต่างๆ เพื่อนำผลที่ได้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การค้าและการลงทุน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนการดำเนินการด้านความมั่นคงภายในประเทศและภูมิภาค แนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดัชนีวัดต่างๆ ที่แต่ละองค์การกำหนด สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยตรง และที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติที่รายล้อมอยู่รอบตัวมนุษย์ ดัชนีวัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การระหว่างประเทศที่น่าสนใจ ได้แก่ ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตในชุมชน ดัชนีความสุขและความพึงพอใจในชีวิต ดัชนีการพัฒนามนุษย์และดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดังแสดงรายละเอียดได้ ดังนี้

Aboriginal Affairs and Northern Development Canada (2015) ได้กล่าวถึง ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตในชุมชน หรือที่เรียกว่า Canada Well-Being (CWB) โดยใช้วิธีการประเมินทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อวัดความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชนของประเทศแคนาดา โดยทำการรวมข้อมูลการสำรวจสำมะโนประชากร เพื่อประเมินระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ดัชนี CWB จะเป็นการวัดระดับคุณภาพของคุณภาพชีวิตโดยให้คะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 100 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) วัดจากการสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา สาวิวิชาชีพ และระดับอุดมศึกษา
- 2) กำลังแรงงาน ภาวะการมีงานทำของคนในชุมชน การประกอบอาชีพ
- 3) รายได้ โดยคำนวณจากรายได้รวมต่อหัวของคนในชุมชน
- 4) ที่อยู่อาศัย โดยพิจารณาจากจำนวนสมาชิกในชุมชนที่มีบ้านอยู่ ความสามารถในการซ่อมแซมบ้านเรือน และความแออัดของคนในชุมชน

ในขณะที่งานของ Benjamin และคณะ (2012 and 2014) ได้ใช้ดัชนีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคน โดยได้เสนอแนะแนวทางในการประเมินคุณภาพชีวิตในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) ความรู้สึกเป็นอิสระจากการทุจริตคอร์รัปชันและการละเมิดอำนาจในประเทศ
- 2) คุณภาพชีวิตโดยรวมของคุณและครอบครัว
- 3) ความสุขของครอบครัวของคุณ
- 4) สุขภาพของคุณ
- 5) คุณเป็นคนดี มีคุณธรรม และใช้ชีวิตตามคุณค่าส่วนบุคคลของคุณ
- 6) คุณภาพของความสัมพันธ์ในครอบครัวของคุณ
- 7) การช่วยเหลือของคนในสังคมต่อคนยากจน และผู้ด้อยโอกาส
- 8) คุณธรรมจริยธรรมและความดีของคนอื่น ๆ ในประเทศของคุณ

- 9) ความมั่นคงทางการเงินของคุณ
- 10) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและวิถีชีวิตของชุมชนได้
- 11) คุณภาพชีวิตของผู้คนในประเทศของคุณ
- 12) สุขภาพจิตของคุณและความมั่นคงทางอารมณ์
- 13) ความรู้สึกปลอดภัยเกี่ยวกับชีวิต
- 14) คุณทางเลือกมากมายและสามารถทำมันได้ ตลอดจนมีเสรีภาพในการเลือก
- 15) ปริมาณของเสรีภาพในสังคม
- 16) ความรู้สึกของคุณว่าชีวิตของคุณมีความหมายและมีค่า

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Kerk and Manuel, 2010) องค์การสหประชาชาติใช้ดัชนีในการพัฒนามนุษย์เป็นดัชนีการวัดและเปรียบเทียบความยากจน การรู้หนังสือ การศึกษา อายุขัย การคลอดบุตร และปัจจัยอื่นๆ ของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อวัดความอยู่ดีกินดีตามมาตรฐาน ดัชนีการพัฒนามนุษย์มีตัวชี้วัดหลัก 3 ด้านเป็นตัวชี้วัดในกลุ่มคุณภาพชีวิตประชากรซึ่งเชื่อว่าเป็นตัวบ่งชี้ถึงการพัฒนาประเทศบนรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่

- 1) การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี (Life expectancy) วัดจากอายุขัยโดยเฉลี่ย ซึ่งจะสะท้อน การมีสุขภาพที่ดีของประชากรในประเทศ
- 2) ความรู้ (Knowledge and education) ในตัวชี้วัดนี้ แบ่งค่าน้ำหนักคะแนนออกเป็น 3 ส่วน วัดจากการรู้หนังสือในประชากรวัยผู้ใหญ่ซึ่งมีน้ำหนักเป็นสองในสามส่วน และอัตราส่วนการเข้าเรียนสุทธรรวมกันทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา ซึ่งจะมีน้ำหนักเป็นอีกหนึ่งในสามส่วน
- 3) มาตรฐานคุณภาพชีวิต (Standard of Living) ซึ่งวัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ต่อหัว และความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ (Purchasing Power Parity: PPP)

ดัชนีความอยู่ดีมีสุข (Well-Being Indicators) นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์ (2556) กล่าวว่า องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือ OECD เสนอดัชนีความอยู่ดีมีสุข (Well-Being Indicators) ในโอกาสที่ OECD ครบรอบ 50 ปี อ้างอิงจากแนวคิดของโจเซฟ สติกลิตซ์ (Joseph E. Stiglitz) นักเศรษฐศาสตร์ผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสถิติศาสตร์ประจำปี 2544 OECD มีความคิดในการนำดัชนีความอยู่ดีมีสุขมาใช้ประเมินประชาชนใน 34 ประเทศสมาชิก เกี่ยวกับความกินดีอยู่ดีและมุมมองต่อภาวะแวดล้อมในการดำรงชีวิต จากนั้นจึงนำมาเปรียบเทียบระหว่างประเทศสมาชิกตามเกณฑ์ที่กำหนดอีกครั้ง จากสรุปย่อ (Compendium) ดัชนีความอยู่ดีมีสุข OECD ได้จำแนกดัชนีชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตที่ตีออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) ปัจจัยในการดำรงชีวิต (Material living conditions) สะท้อนความกินดีอยู่ดีในเชิงเศรษฐกิจ โดยใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นและมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งต่างจาก GDP ที่นับรวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภท รวมทั้งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

2) คุณภาพชีวิต (Quality of life) สิ่งที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตส่วนบุคคล ที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง การสร้างโอกาสที่ดีในชีวิตของตนเองภายใต้บริบทและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

3) ความยั่งยืนของเศรษฐกิจศาสตร์สังคมและระบบนิเวศ (Sustainability of the socio-economic and natural systems) การทำกิจกรรมของมนุษย์ที่คำนึงถึงความยั่งยืนทางสังคมวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเกณฑ์ชีวิตข้อนี้จะเป็นส่วนผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน เกณฑ์ตัวชี้วัดของ OECD ครอบคลุมปัจจัยด้านการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิต ดัชนีชี้วัดความสุขมีตัวชี้วัดครอบคลุมทั้งหมด 11 ประเด็นดังนี้

- ปัจจัยในการดำรงชีพ ได้แก่ รายได้และสวัสดิการ (Income and wealth) การจ้างงาน (Job and earnings) และที่พักอาศัย (Housing)

- คุณภาพชีวิต ได้แก่ สุขภาพ (Health status) ความสมดุลระหว่างงานกับครอบครัว (Work and life balance) การศึกษา (Education and skill) ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social connections) การปกครอง และการบริหารงานภาครัฐ (Civil engagement and governance) สภาพแวดล้อม (Environmental quality) ความมั่นคงปลอดภัย (Personal security) และความพึงพอใจทั่วไป (Subjective well-being)

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549; อ้างถึงใน นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์) ได้กล่าวถึงดัชนีของความอยู่ดีมีสุขว่าสามารถแบ่งออกได้เป็นด้าน ๆ ได้แก่

1) สุขภาพอนามัย คือ ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อันเกิดจากการสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา รวมถึงการมีภาวะโภชนาการที่ดี การรู้จักป้องกันดูแลสุขภาพที่ดีของตนเอง และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขซึ่งจะทำให้คนมีอายุยืนยาว สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข สร้างสรรค์ประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ

2) ความรู้ คือ ปัจจัยสำคัญที่สุดในการยกระดับความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เพราะความรู้จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของคนให้มีทักษะความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการที่คนเราจะมีชีวิตได้นั้นจะต้องได้รับการศึกษา

3) ชีวิตการทำงาน คือ ปัจจัยกำหนดความอยู่ดีมีสุขของคน นอกจากการมีสุขภาพอนามัยที่ดี ได้รับการศึกษา การทำงานจะเป็นที่มาของรายได้และอำนาจซื้อ นำไปสู่การสร้างความสำเร็จและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การมีงานทำที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน มีรายได้อย่างต่อเนื่องย่อมส่งผลให้สามารถดูแลความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้ และยังมีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

4) รายได้และการกระจายรายได้ คือความขัดสนในด้านรายได้ในการยังชีพ การมีปัญหาความยากจนที่รุนแรง และความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มีช่องว่างความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ มีช่องว่างความไม่เท่าเทียมกันของรายได้สูง

5) สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต คือ การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงการ ได้รับการบริการสาธารณสุขภาค ที่พอเพียงและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดีทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ เกื้อกูล คุณภาพการดำรงชีวิตให้เกิดการสนับสนุนความอยู่ดีมีสุขของคน

6) ชีวิตครอบครัว คือครอบครัวที่มีความรัก มีความอบอุ่นรับทราบหน้าที่ของครอบครัวมี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ลดปัจจัยเสี่ยงของครอบครัวสามารถพึ่งตนเองได้ และมีการเกื้อกูลสังคมอย่างมีคุณธรรม ซึ่ง จะมีผลต่อความอยู่ดีมีสุข

7) การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ คือการมีการดูแลคนในสังคมให้มีสิทธิและเสรีภาพในการ ดำรงชีวิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบภาครัฐให้ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย และรัฐกับ ประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.4.2 ดัชนีวัดระดับคุณภาพชีวิตที่เลือกใช้ในงานวิจัย

สำหรับการศึกษานี้ในครั้งนี้จะเลือกใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) หรือเรียก ว่า ดัชนี HDI เพื่อใช้วัดระดับคุณภาพชีวิต ดัชนีการพัฒนามนุษย์ได้พัฒนาต่อมาในปี ค.ศ. 1990 โดยนัก เศรษฐศาสตร์ ชาวอินเดียซึ่งได้รับรางวัลโนเบลสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ชื่อว่า Amartya Sen และในปัจจุบันดัชนีการ พัฒนามนุษย์ได้ถูกยอมรับและนำไปใช้โดยสหประชาชาติ (UN) เพื่อวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก ภายใต้โครงการ United Nations Development Programme หรือ UNDP ดังนั้นเพื่อให้ข้อมูลระดับ คุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นสามารถถูกวัดได้ในระดับสากลเป็นกรอบระดับมหภาค ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะเลือกใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) เป็นแนวทางการการวัด ระดับท้องถิ่นเพื่อแสดงระดับคุณภาพชีวิตในระดับจุลภาค โดยดัชนีการพัฒนามนุษย์จะทำการวัดระดับคุณภาพ ชีวิตของคนใน 3 ด้าน (UNDP, 2010) ตามกรอบตั้งต้น แต่จะมีการพัฒนาตัวชี้วัดให้มีความเฉพาะและเหมาะสม กับบริบทระดับพื้นที่ โดยในระดับมหภาคใช้ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย (Subjective Indicators) และในระดับปัจเจก บุคคลโดยใช้ตัวชี้วัดทางวัตถุวิสัย (Objective Indicators) ประกอบกัน ซึ่งจะช่วยลดการเก็บข้อมูลเพียงมุมเดียว โดยงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดประเมินคุณภาพชีวิตในระยะแรกนั้น มักจะใช้มาตรวัดในทางวัตถุวิสัยเป็นหลัก เช่น อัตราการเพิ่มของประชากร อัตราการเกิดคดีอาชญากรรม เป็นต้น โดยพิจารณาการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี โดย ไม่ถูกรบกวนด้วยขยะ กลิ่น น้ำเสีย เป็นบริบททางสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตทางสุขภาพ (Bond and Lunne, 2004) โดยได้มีการพัฒนาการไขมาตรวัดคุณภาพชีวิต “เชิงคุณภาพ”หรือ ตัวชี้วัดทางอัตวิสัย ไตรเริ่มขึ้นใน ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งรายละเอียดคณะผู้วิจัยจึงตัดสินใจที่จะเลือกใช้ HDI รายท้องถิ่นเพื่อแสดงระดับคุณภาพ ชีวิต โดยดัชนีการพัฒนามนุษย์จะทำการวัดระดับคุณภาพชีวิตของคนใน 3 ด้านด้วยกัน (UNDP, 2010) ได้แก่

(1) ด้านสุขภาพ (Long and Healthy Life) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอัตวิสัย คือ ความ คาดหมายการคงชีพเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth) และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอัตวิสัย

คือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นสุขภาวะทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครในพื้นที่ของสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ที่ดีต่อสุขภาพ โดยไม่ถูกรบกวนด้วยมลพิษต่างๆ เช่น การจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะ เป็นต้น รวมถึงด้านสังคมและด้านจิตใจ

(2) ด้านการศึกษา (Education) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครในพื้นที่

(3) ด้านมาตรฐานการครองชีพ (A Decent Standard of Living) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาทิ การมีงานทำ การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครในพื้นที่

การศึกษาคุณภาพชีวิตด้วยดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index) หรือ ดัชนี HDI นั้น จะต้องกำหนดระยะเวลาของการศึกษาอย่างชัดเจน คือ เวลาที่ประชาชนถูกถามและเก็บข้อมูลในขณะนั้น ดังนั้นระดับคุณภาพชีวิตจะสูงหรือต่ำจึงขึ้นกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ณ เวลานั้น ซึ่ง Dupuis และคณะ (2000) ได้ย้ำถึงประเด็นดังกล่าวนี้ว่า “คุณภาพชีวิตควรถูกวัด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนย่อมมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคล ที่มีความพึงพอใจในระดับต่างกัน” (Dupuis et al., 2000 อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, 2557)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเป็นอิสระทางการคลังและการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้ ดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการคลังท้องถิ่น และระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการคลังท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองทางการคลังของท้องถิ่น แล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มากำหนดกรอบประเด็นการสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองทางการคลัง ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับอำนาจในการจัดเก็บภาษีอากร ความสามารถในการจัดเก็บรายได้ ความเพียงพอของรายได้ต้องบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดบริการสาธารณะ

2. คัดเลือกพื้นที่ในการวิจัย ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ ประเภทและลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ของเทศบาลนคร ซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) Urban City 2) Suburban City 3) Semi-rural City และ 4) Industry based City (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2552) ได้พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ 8 เทศบาลนคร ได้แก่ เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และเทศบาลนครเกาะสมุย

3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือ ผู้ให้บริการ จำนวน 24 คน ประกอบด้วย

3.1 นายกฯ/รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนคร จำนวน 8 คน

3.2 ปลัดเทศบาลนคร จำนวน 8 คน

3.3 ผู้อำนวยการกองคลังของเทศบาลนคร จำนวน 8 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบบันทึกข้อมูลรายรับของเทศบาลนคร

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview Semi – structured) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพึ่งพาตนเองทางการคลังของเทศบาลนครในภาคใต้ คณะผู้วิจัยทำการร่างประเด็นการสัมภาษณ์และให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการกระจายอำนาจทางการคลังตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นนำไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับเทศบาลนครทั้ง 8 แห่งที่เป็นพื้นที่ในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ นายกฯ/รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนคร ปลัดเทศบาลนคร และผู้อำนวยการกองคลังของเทศบาลนคร โดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกเทศบาลนคร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิรายรับของเทศบาลนคร ทำการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง โดยใช้สูตรการคำนวณของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พิชิต รัชตพิบูลภพ ดารุณี พุ่มแก้ว และพิชิตชัย กิ่งพวง (2557) ดังนี้

$$FAL = \frac{R_1 + R_2}{Total\ Revenue\ (TR = R_1 + R_2 + R_3)} \times 100$$

โดย

R₁	หมายถึง รายได้ที่เป็นภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้เองในแต่ละปี
R₂	หมายถึง รายได้ที่เป็นภาษีแบ่งจากภาครัฐในแต่ละปี
R₃	หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
TR	หมายถึง เงินงบประมาณทั้งหมดประจำปีของเทศบาลนคร
FAL	หมายถึง ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร

เกณฑ์การแปลผลความเป็นอิสระทางการคลัง

1) ร้อยละความเป็นอิสระทางการคลังมีค่าน้อยกว่าร้อยละ 50 (FAL<50) หมายถึง เทศบาลนครมีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับน้อยมาก

2) ร้อยละความเป็นอิสระทางการคลังมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ($FAL \geq 50$) โดยสามารถให้ความหมายระดับความเป็นอิสระด้วยวิธีการ Rating Scale ดังนี้

ร้อยละ	ความหมาย
50.00 – 60.00	มีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับน้อย
60.01 – 70.00	มีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับค่อนข้างน้อย
70.01 – 80.00	มีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับปานกลาง
80.01 – 90.00	มีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับค่อนข้างมาก
90.01 – 100	มีความเป็นอิสระทางการคลังในระดับมาก

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพึ่งพาตนเองทางการคลังของเทศบาลนครในภาคใต้ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนอธิบายตามประเด็น ทศนะ และความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

3.2 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ศึกษาระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ และ **วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3** ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณะที่จัดโดยเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร เพื่อสร้างแบบสอบถามความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ครอบคลุมในประเด็นความคาดหวังต่อบริการสาธารณะ การเข้าถึงบริการสาธารณะ ความถี่ในการใช้บริการสาธารณะ และคุณภาพของบริการสาธารณะ และศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) โดยทำการวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ศึกษา 3 ด้าน (UNDP, 2010) ได้แก่

(1) ด้านสุขภาพ (Long and Healthy Life) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ ความคาดหมายการคงชีพเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth) และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นสุขภาวะทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่ของสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ที่ดีต่อสุขภาพ โดยไม่ถูกรบกวนด้วยมลพิษต่างๆ เช่น การจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะ เป็นต้น รวมถึงด้านสังคมและด้านจิตใจ

(2) ด้านการศึกษา (Education) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่

(3) ด้านมาตรฐานการครองชีพ (A Decent Standard of Living) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน และระดับปัจเจกบุคคลนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อม คือ การรับรู้คุณภาพชีวิตของตนเองในประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ อาทิ การมีงานทำ การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมการค้าและการลงทุน ภายใต้บริบทการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้รับบริการ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนครทั้ง 8 แห่ง แห่งละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 3,200 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีสูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้มีได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดการรับรู้ของประชาชนต่อความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครและแบบวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้ง 2 ฉบับมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

1) ดำเนินการสร้างแบบวัดการรับรู้ของประชาชนต่อความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครและแบบวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตามนิยามปฏิบัติการ

2) ส่งแบบวัดทั้งสองฉบับให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการกระจายอำนาจทางการคลัง การจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น และด้านการวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ จากนั้นนำมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) พบว่าแบบวัดการรับรู้

ของประชาชนต่อความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ จำนวน 22 ข้อ และแบบวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 15 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3) นำแบบวัดทั้ง 2 ฉบับไปทดลองใช้กับประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ และเทศบาลนครสงขลา แห่งละ 30 คน รวมจำนวน 60 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลพบว่าแบบวัดการรับรู้ของประชาชนต่อความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ จำนวน 22 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และแบบวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

4) จัดพิมพ์แบบวัดเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับเทศบาลนครทั้ง 8 แห่งที่เป็นพื้นที่ในการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือในการประสานงานกับผู้นำชุมชนเพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลนคร โดยคณะผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกเทศบาลนคร

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร นำมาวิเคราะห์ระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อประเมินค่าระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครจากการรับรู้ของประชาชน และแปลความหมาย ดังนี้

ค่าระดับ	ความหมาย
1.00 – 1.80	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครอยู่ในระดับต่ำ
1.81 – 2.60	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
2.61 – 3.40	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
4.21 – 5.00	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครอยู่ในระดับสูง

5.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามวัดระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน นำมาวิเคราะห์ค่าระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินค่าระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจากการรับรู้และแปลความหมาย ดังนี้

ค่าระดับ	ความหมาย
1.00 – 1.80	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ
1.81 – 2.60	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
2.61 – 3.40	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
4.21 – 5.00	คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง

จากนั้นใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (Ordered Logit Model) (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2547) เพื่อประเมินการรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในกลุ่มที่มีอายุแตกต่างกัน และนำมาพิจารณาความสอดคล้องกับค่าระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละกลุ่มอายุ

3.3 การออกแบบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลังและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเป็นอิสระทางการคลัง (จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) มาจัดกลุ่มตามระดับความเป็นอิสระและทำการเปรียบเทียบค่าระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ (จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ภายในกลุ่มเทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระทางการคลังระดับเดียวกันด้วยสถิติ t-test แบบ independent และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) โดยทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความสามารถในการจัดให้บริการสาธารณะรายด้าน (จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) กับค่าระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3) และวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) เพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะในภาพรวมที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

บทที่ 4

สถานภาพการคลังท้องถิ่นและความเป็นอิสระทางการคลัง ของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสถานภาพด้านการคลังท้องถิ่น การพึ่งพาตนเองทางการคลัง และระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ (วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1) แบ่งนำเสนอเป็นรายเทศบาลนคร 8 เทศบาลนคร ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต และเทศบาลนครเกาะสมุย โดยในแต่ละเทศบาลนครมีการนำเสนอข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลัง
2. ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง
3. ระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้

ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละเทศบาลนคร ดังนี้

4.1 เทศบาลนครหาดใหญ่: Urban City

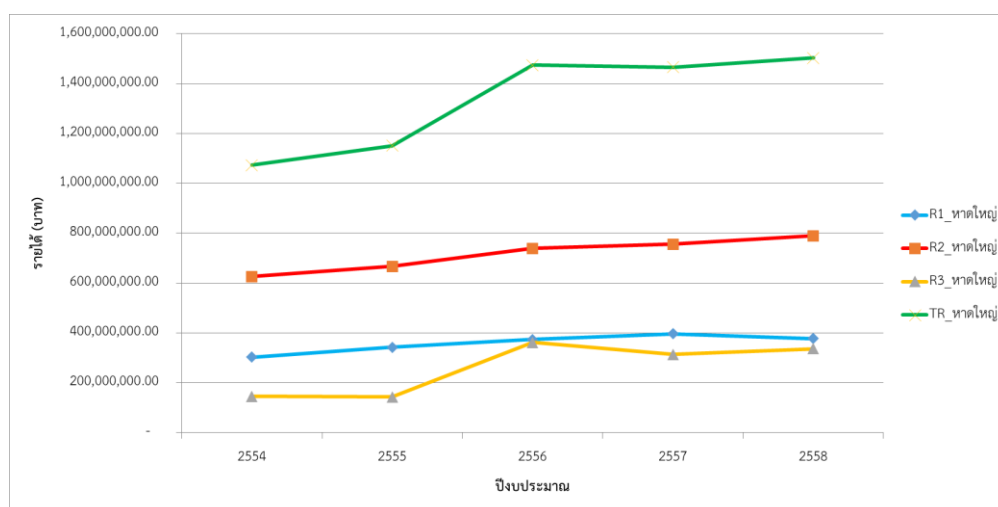
4.1.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ปีงบประมาณ 2554 - 2558

รายได้หมวดต่างๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	200,155,389.74	234,231,682.21	243,674,932.09	250,050,023.80	260,709,030.75
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	174,275,411.08	204,496,604.52	213,026,757.31	220,105,851.95	230,137,541.59
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	3,032,100.76	3,430,765.05	3,197,229.17	3,172,266.38	2,978,559.85
1.1.3 ภาษีป้าย	22,847,877.90	26,304,312.64	27,450,945.61	26,771,905.47	27,592,929.31
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	-	-	-	-	-
1.1.5 อากรรังนกอีแอ่น	-	-	-	-	-
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต	52,968,241.71	39,913,303.91	34,529,960.00	43,323,626.18	24,751,306.97
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	36,702,738.30	44,593,654.73	86,727,676.68	81,442,427.96	72,940,373.14
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	8,054,260.72	18,991,471.27	2,782,797.30	14,153,664.17	11,372,438.21
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค/การพาณิชย์	4,592,974.05	4,976,727.49	6,242,911.24	7,286,692.89	7,499,234.05
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	302,473,604.52	342,706,839.61	373,958,277.31	396,256,435.00	377,272,383.12

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ปีงบประมาณ 2554 – 2558 (ต่อ)

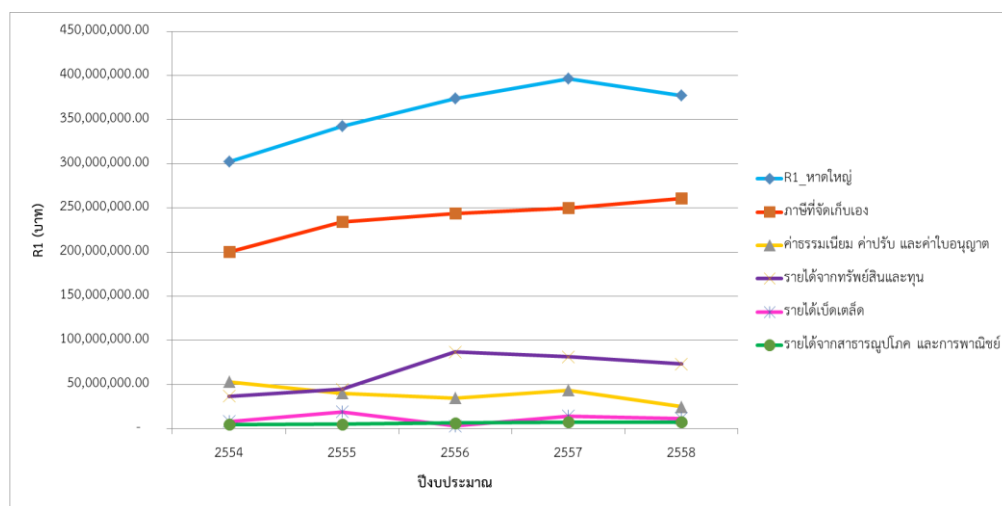
รายได้หมวดต่างๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน	-	-	-	-	16,140,897.51
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ธุรกิจเฉพาะ	401,682,094.67	448,637,466.34	482,566,979.61	523,908,384.92	538,859,803.13
2.3 ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	24,272,563.95	26,555,985.25	27,056,796.33	29,568,577.47	33,403,816.14
2.4 ภาษีสรรพสามิต	58,432,388.83	47,778,634.19	59,022,700.58	40,219,125.78	57,546,024.54
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ /ปิโตรเลียม	13,898,714.85	25,946,808.40	38,440,161.31	38,159,396.72	16,252,294.53
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนฯ	127,451,584.00	117,228,249.00	131,691,488.00	123,920,628.00	143,133,100.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	625,737,346.30	666,147,143.18	738,778,125.83	755,776,112.89	789,195,038.34
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	144,635,069.00	142,529,821.00	361,900,038.00	313,681,373.00	336,711,500.00
รวมเงินอุดหนุน	144,635,069.00	142,529,821.00	361,900,038.00	313,681,373.00	336,711,500.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	1,072,846,019.82	1,151,383,803.79	1,474,636,441.14	1,465,713,920.89	1,503,178,921.46

แผนภูมิภาพที่ 4.1 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่

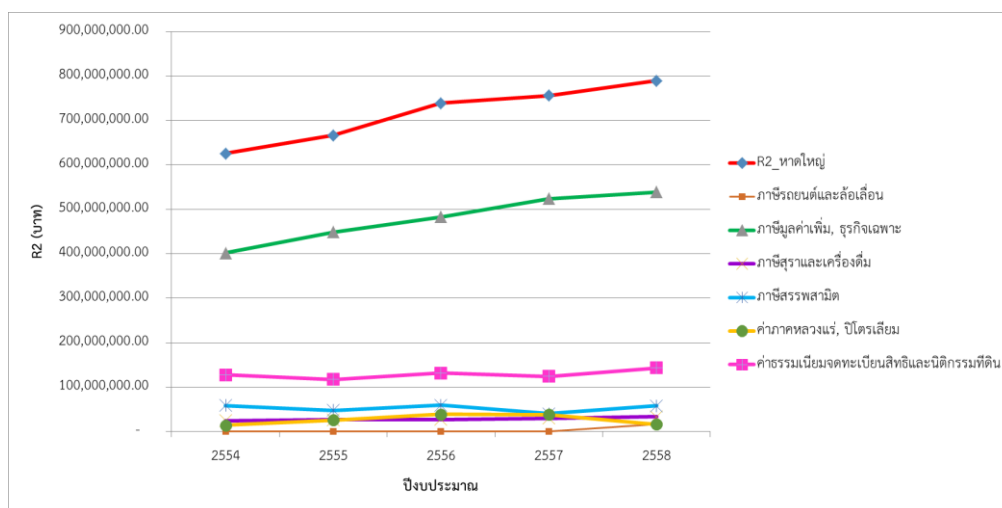
จากตารางที่ 4.1 และแผนภูมิภาพที่ 4.1 แสดงรายได้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกประเภทของหมวดรายได้ สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครหาดใหญ่นั้นมากที่สุดอยู่ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2) รองลงมาคือหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เอง (R1) และรายได้ในหมวดเงินอุดหนุน (R3) ตามลำดับ สำหรับรายได้รวมทั้งหมด (TR) นั้นแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละปี แต่ในภาพรวมพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง และเมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

1) รายได้ที่เกิดขึ้นเอง จากแผนภูมิภาพที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์รายได้ที่เกิดขึ้นเองของเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ยกเว้นในปีงบประมาณ 2558 ที่มีการจัดเก็บได้ลดลง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้พบว่า เป็นรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองมากที่สุด รองลงมาคือรายได้จากทรัพย์สินและทุน ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต รายได้เบ็ดเตล็ด และรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่ารายได้ที่เกิดขึ้นเองทั้งหมดในปี 2558 ที่ลดลงนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากรายได้จากทรัพย์สินและทุน และค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาตที่จัดเก็บได้ลดลง

แผนภูมิภาพที่ 4.2 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่เกิดขึ้นเองของเทศบาลนครหาดใหญ่

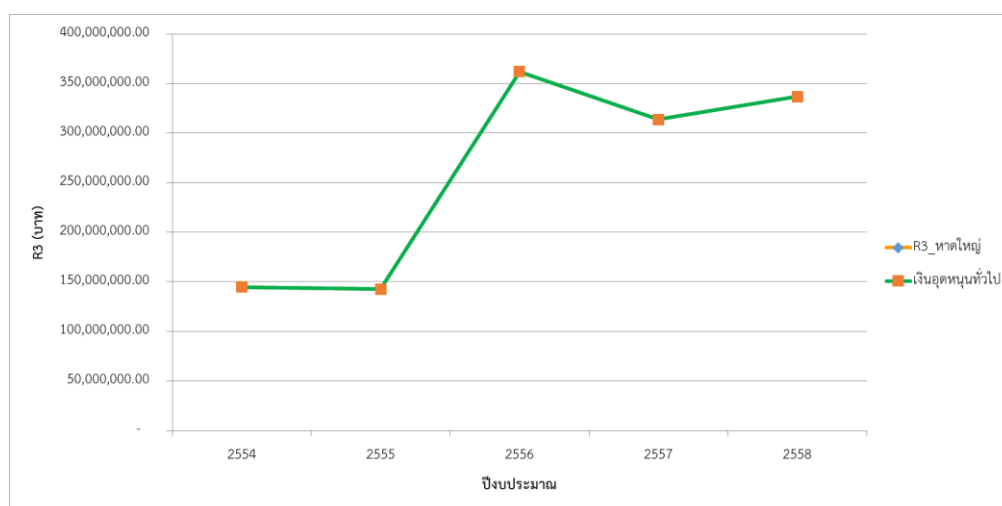
2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

แผนภูมิภาพที่ 4.3 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครหาดใหญ่

จากแผนภูมิภาพที่ 4.3 แสดงผลการวิเคราะห์รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ซึ่งพบว่า รายได้ส่วนใหญ่คือภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปี รองลงมาคือ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินซึ่งมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรอื่นๆ อันได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียมนั้นมีอัตราค่อนข้างคงที่ นอกจากนี้ในปีงบประมาณ 2558 มีการจัดสรรรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนจากรัฐเพิ่มเข้ามาและอาจจะทำให้อัตราของรายได้ในหมวดนี้เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรของเทศบาลนครหาดใหญ่พบว่ารายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญ

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครหาดใหญ่ในภาพรวม พบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2554 นั้นเทศบาลนครหาดใหญ่ได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป 144,635,069 บาท และในปีงบประมาณ 2558 มีเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นเป็น 336,711,500 บาท ดังปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4.4

แผนภูมิภาพที่ 4.4 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครหาดใหญ่

4.1.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

จากการสัมภาษณ์รองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง และปลัดเทศบาล พบว่าเทศบาลนครหาดใหญ่มีการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่างๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ โดยพบว่ารายได้จากการจัดเก็บเพียงพอแต่รายได้บางส่วนจัดเก็บได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีโรงเรือน ซึ่งการพิจารณาจัดเก็บขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าพนักงานจึงเป็นช่องทางให้มีการแทรกแซงทางการเมืองในการขอลดหย่อนหรืองดเว้นการจัดเก็บ นอกจากนี้รายได้อื่นๆ เช่น ภาษีป้าย ไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนเพราะมีการติดตั้งและถอนออกอยู่ตลอดเวลาจึงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ ในขณะเดียวกันเทศบาลนครหาดใหญ่มีแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ให้ได้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีควบคู่กับการจัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจติดตามอย่างต่อเนื่องและกำหนดให้ทีมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้ได้เพียงพอกับจำนวนเงินเดือนที่ได้รับ นอกจากนี้เทศบาลยังบริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจ่ายภาษีของผู้ประกอบการ สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่

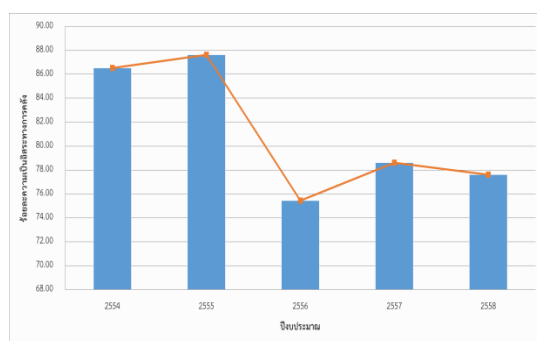
ได้รับผู้บริหารทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าเพียงพอต่อการจัดบริการแต่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เทศบาลนคร จึงแบ่งงบประมาณจากหมวดอื่นมาเสริมเพื่อให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุม ดังนั้นเทศบาลนครหาดใหญ่จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.1.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

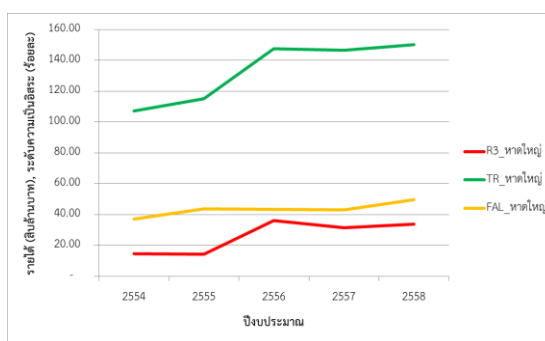
ตารางที่ 4.2 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	302,473,604.52	342,706,839.61	373,958,277.31	396,256,435.00	377,272,383.12
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	625,737,346.30	666,147,143.18	738,778,125.83	755,776,112.89	789,195,038.34
เงินอุดหนุน (R3)	144,635,069.00	142,529,821.00	361,900,038.00	313,681,373.00	336,711,500.00
R1 + R2	928,210,950.82	1,008,853,982.79	1,112,736,403.14	1,152,032,547.89	1,166,467,421.46
TR (R1+R2+R3)	1,072,846,019.82	1,151,383,803.79	1,474,636,441.14	1,465,713,920.89	1,503,178,921.46
FAL	86.52	87.62	75.46	78.60	77.60
ระดับความเป็นอิสระ	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 เมื่อนำข้อมูลรายได้ของเทศบาลนครหาดใหญ่มาคำนวณหาระดับความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่าในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 86.52, 87.62, 75.46, 78.60 และ 77.60 ตามลำดับ โดยสามารถแปลความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ เทศบาลนครหาดใหญ่มีความเป็นอิสระทางการคลังเรียงตามปีงบประมาณอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ปานกลาง และปานกลางตามลำดับ ดังปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4.5 ก

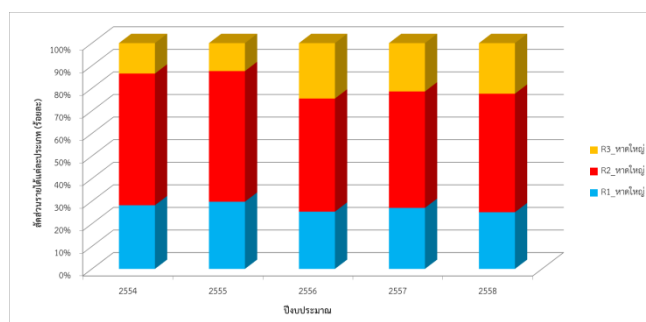
แผนภูมิภาพที่ 4.5 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและ
แนวโน้มของเทศบาลนครหาดใหญ่

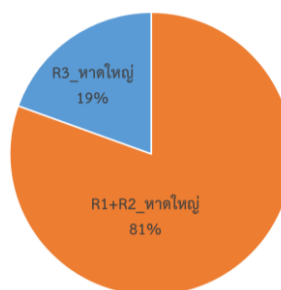
แผนภูมิภาพที่ 4.5 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม
และระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่

จากแผนภูมิภาพที่ 4.5 ก ซึ่งแสดงระดับความเป็นอิสระทางการคลัง และเส้นแนวโน้มของระดับความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของ

เทศบาลนครหาดใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไป และลดลงค่อนข้างมากในปี 2556 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ตามแผนภูมิภาพที่ 4.2 – 4.4 ตามข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของรายได้ที่จัดเก็บได้เองและรายได้ที่รัฐจัดสรรให้มีลักษณะลาดเอียงขึ้นหมายถึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่รายได้ในหมวดเงินอุดหนุนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปซึ่งนำไปสู่ลักษณะแนวโน้มของเส้นรายได้รวม และเมื่อพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.5 ข ประกอบ จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของหมวดเงินอุดหนุนจะสะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมในลักษณะเดียวกันแต่จะส่งผลให้ความเป็นอิสระทางการคลังเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม

แผนภูมิภาพที่ 4.6 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครหาดใหญ่

แผนภูมิภาพที่ 4.6 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

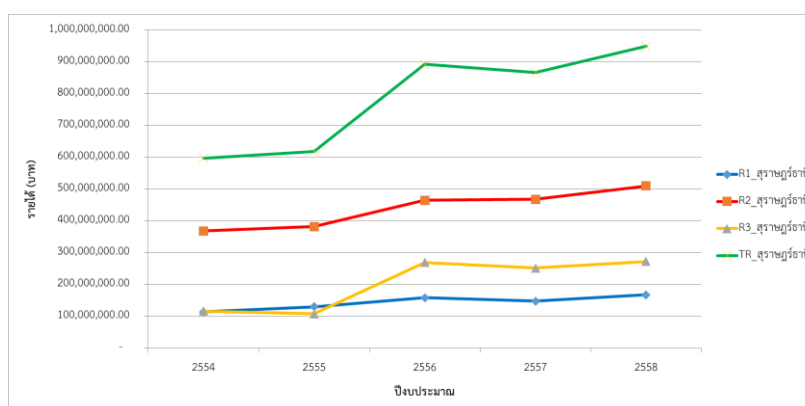
นอกจากนี้ จากแผนภูมิภาพที่ 4.6 ก พบว่าสัดส่วนรายได้ในหมวดต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละปีงบประมาณ ยกเว้นในช่วงปี 2556 – 2558 ที่รายได้ที่รัฐจัดสรรปรับตัวลดลงจากปีก่อนหน้าเล็กน้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระดับการพึ่งพาตนเองทางด้านการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ยังไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงและผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการกระจายอำนาจทางการคลังที่ต้องการยกระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าเทศบาลนครหาดใหญ่ยังไม่มีแผนในการดำเนินงานเพื่อจัดหารายได้ให้ได้มากขึ้นและลดการพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอย่างเป็นทางการ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง, วันที่ 15 พฤษภาคม 2559) และจากแผนภูมิภาพที่ 4.6 ข แสดงผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ (2554 – 2558) พบว่ามีค่าเท่ากับร้อยละ 81 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครหาดใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

4.2 เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี: Urban City

4.2.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 4.3 รายละเอียดรายได้นิเทศต่าง ๆ ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ปีงบประมาณ 2554 – 2558

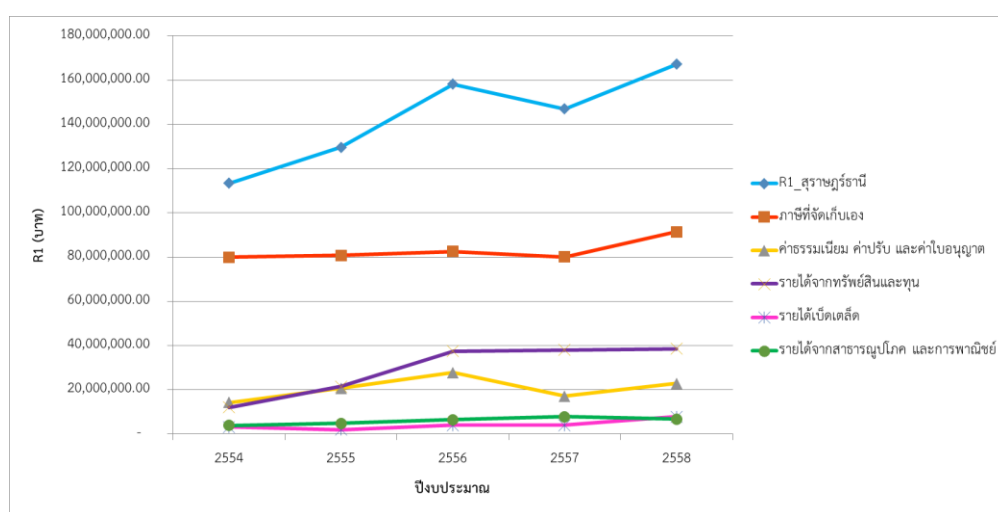
รายได้หมวดต่างๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	79,989,161.64	80,718,701.52	82,589,368.68	80,075,129.34	91,471,537.18
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	65,684,673.69	66,818,110.28	67,522,644.56	66,035,406.99	75,050,379.31
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1,821,823.32	1,778,859.98	1,728,507.49	1,735,503.80	1,765,967.01
1.1.3 ภาษีป้าย	11,547,983.03	11,239,056.65	12,484,900.70	11,762,601.35	14,203,840.17
1.1.4 อากรรณการฆ่าสัตว์	317,610.00	311,270.00	344,300.00	347,398.00	343,200.00
1.1.5 อากรรณรังนกอื่น	617,071.60	571,404.61	509,015.93	194,219.20	108,150.69
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาต	14,252,439.47	20,629,664.00	27,795,979.70	17,042,444.24	22,788,044.33
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	12,000,778.69	21,523,700.44	37,394,760.38	37,977,781.99	38,560,803.60
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	3,242,001.08	1,925,232.65	4,034,272.71	4,043,844.44	7,761,754.49
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค และการพาณิชย์	3,888,739.09	4,797,794.57	6,432,533.93	7,808,884.67	6,674,490.22
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	113,373,119.97	129,595,093.18	158,246,915.40	146,948,084.68	167,256,629.82
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน					
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม, ธุรกิจเฉพาะ	188,263,517.77	161,493,683.00	244,045,642.77	265,219,453.41	274,158,423.07
2.3 ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	19,628,252.86	21,151,830.22	21,392,440.37	23,501,698.53	26,751,956.79
2.4 ภาษีสรรพสามิต	47,297,011.54	38,008,766.74	46,769,398.27	31,966,967.96	46,090,136.82
2.5 ค่าภาคหลวงแร่, ปีโตรเลียม	7,177,949.48	3,703,521.83	5,203,126.57	1,936,868.49	1,311,323.74
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนฯ	105,375,687.00	157,054,357.00	147,295,200.00	137,993,314.00	156,700,645.00
2.7 ภาษีพนัน				4,400,000.00	38,274.50
2.8 ค่าภาคหลวง				2,271,369.45	4,877,651.28
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	367,742,418.65	381,412,158.79	464,705,807.98	467,289,671.84	509,928,411.20
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	115,770,598.00	107,398,004.00	269,072,935.00	251,413,737.00	271,742,590.00
รวมเงินอุดหนุน	115,770,598.00	107,398,004.00	269,072,935.00	251,413,737.00	271,742,590.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	596,886,136.62	618,405,255.97	892,025,658.38	865,651,493.52	948,927,631.02

แผนภูมิภาพที่ 4.7 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

จากตารางที่ 4.3 และแผนภูมิภาพที่ 4.7 แสดงรายได้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกหมวดรายได้ สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีนั้นมากที่สุดอยู่ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรร รองลงมาคือรายได้ในหมวดเงินอุดหนุน และลำดับสุดท้ายคือรายได้ที่จัดเก็บได้เอง เมื่อพิจารณาถึงรายได้รวมทั้งหมดพบว่าการเพิ่มขึ้นมากในปีงบประมาณ 2556 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2555 สำหรับในปีงบประมาณถัดมา (2557 - 2558) พบว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งหมดนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

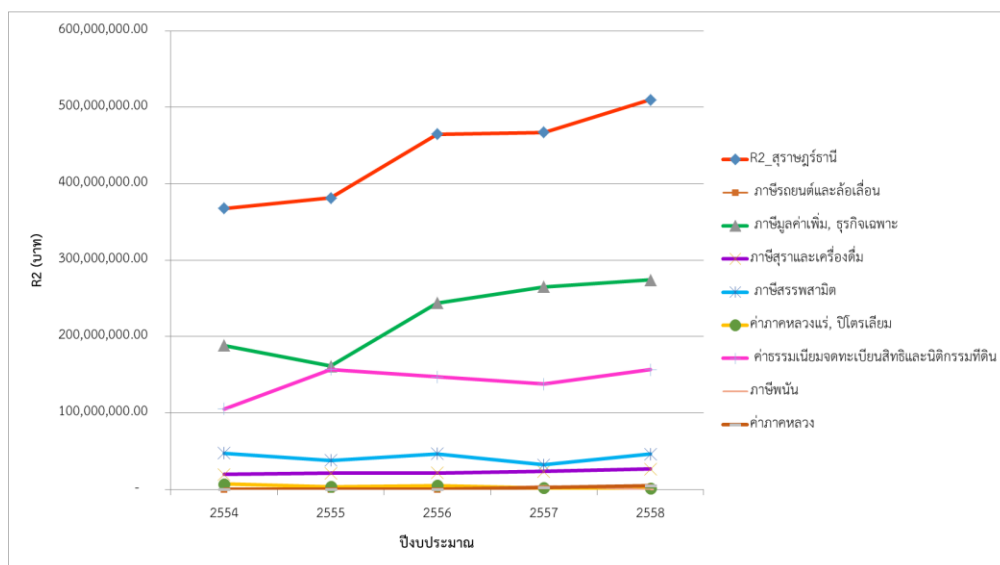

แผนภูมิภาพที่ 4.8 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีดังปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4.8 พบว่า รายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองเป็นรายได้ที่มากที่สุดของรายได้ในหมวดนี้ รองลงมาคือรายได้จากทรัพย์สินและทุน ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และรายได้เบ็ดเตล็ดตามลำดับ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่ารายได้ที่จัดเก็บเองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ยกเว้นในปีงบประมาณ 2557 ที่มีการจัดเก็บได้ลดลงอันเนื่องมาจากเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาตได้ลดลง

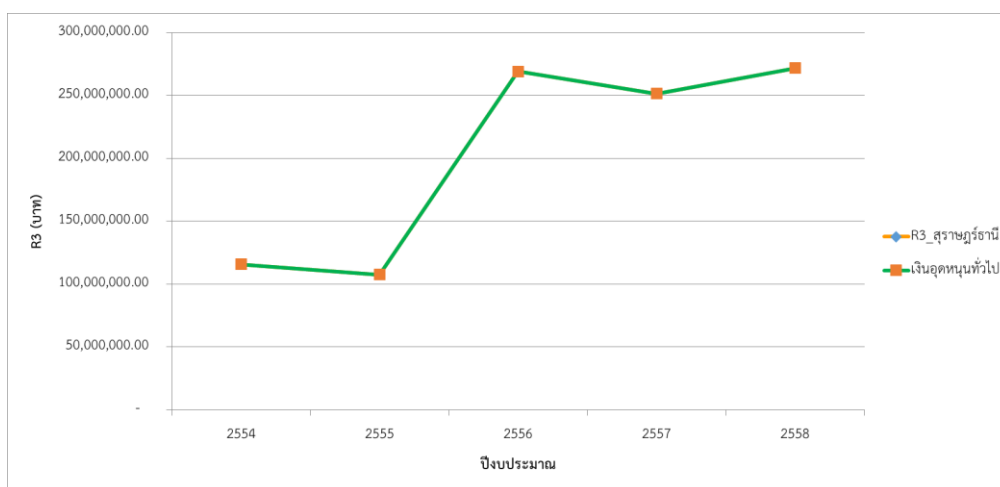
2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ ผลการวิเคราะห์รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีซึ่งพบว่า รายได้ส่วนใหญ่คือภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปี รองลงมาคือค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้อื่นๆ อันได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียมนี้มีอัตราค่อนข้างคงที่ นอกจากนี้ในปีงบประมาณ 2557 เป็นต้นมา รัฐได้จัดสรรรายได้จากภาษีพนัน และค่าภาคหลวงเพิ่มเติมเข้ามา แต่ไม่ปรากฏรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนซึ่งหากได้มีการจัดสรรภาษีในส่วนนี้มาให้กับทางเทศบาลนครก็อาจทำให้รายได้จากรัฐจัดสรรให้ใน

ภาพรวมเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาแนวโน้มของรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่าขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญ (แผนภูมิภาพที่ 4.9)

แผนภูมิภาพที่ 4.9 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีในภาพรวมพบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2558 นั้นมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเงินหมวดเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพิ่มขึ้นมากจาก 100 ล้านบาทในปี 2555 เป็น 250 ล้านบาทในปี 2556 ดังปรากฏแนวโน้มรายได้หมวดเงินอุดหนุนตามแผนภูมิภาพที่ 4.10

แผนภูมิภาพที่ 4.10 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

4.2.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

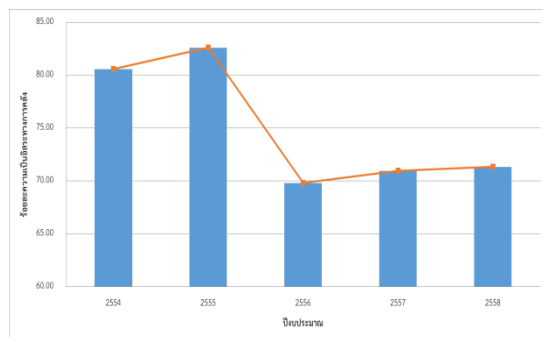
จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักการคลัง และปลัดเทศบาล พบว่าเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีมีการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่างๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ โดยพบว่าสามารถจัดเก็บรายได้ได้เกินเป้าที่กำหนดไว้เนื่องจากการใช้ระบบเทคโนโลยีเข้าช่วย คือ แผนภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน (LTAX 3000) ทำให้การจัดเก็บรายได้ละเอียดมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันได้ขยายฐานภาษีให้กว้างขึ้นและจัดทีมเจ้าหน้าที่ออกสำรวจติดตามโดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ เช่น ติดตามการใช้ประโยชน์ในโรงงานที่มีการขออนุญาตก่อตั้งแล้ว การสำรวจป้ายต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจากการออกสำรวจติดตามโดยการอธิบายให้ผู้ประกอบการหรือประชาชนทั่วไปเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่างๆ ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี นอกจากนี้ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานียังมีแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ให้ได้อีกขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีให้ละเอียดมากขึ้น สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับผู้บริหารทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าไม่เพียงพอต่อการจัดบริการประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีครอบคลุมพื้นที่ 68.97 ตารางกิโลเมตร แต่สัดส่วนเงินที่ได้รับขึ้นอยู่กับระเบียบกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลกลาง ซึ่งก่อนหน้านี้ทางเทศบาลได้รับร้อยละ 35 แต่ปัจจุบันลดลงเหลือร้อยละ 27 ดังนั้นเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.2.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

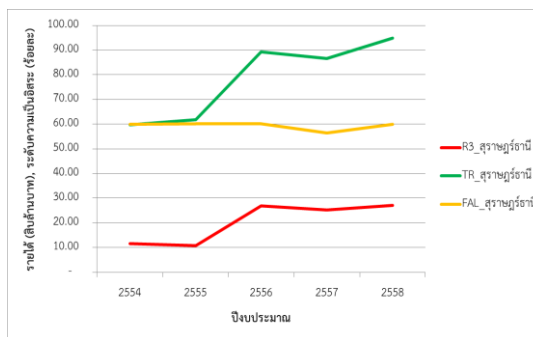
ตารางที่ 4.4 รายได้แต่ละหมวด และระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	113,373,119.97	129,595,093.18	158,246,915.40	146,948,084.68	167,256,629.82
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	367,742,418.65	381,412,158.79	464,705,807.98	467,289,671.84	509,928,411.20
เงินอุดหนุน (R3)	115,770,598.00	107,398,004.00	269,072,935.00	251,413,737.00	271,742,590.00
R1 + R2	481,115,538.62	511,007,251.97	622,952,723.38	614,237,756.52	677,185,041.02
TR (R1+R2+R3)	596,886,136.62	618,405,255.97	892,025,658.38	865,651,493.52	948,927,631.02
FAL	80.60	82.63	69.84	70.96	71.36
ระดับความเป็นอิสระ	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 จากข้อมูลรายได้ของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีนำมาวิเคราะห์หาระดับความเป็นอิสระทางการคลังพบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 มีค่าระดับความเป็นอิสระเท่ากับร้อยละ 80.60, 82.63, 69.84, 70.96 และ 71.36 ตามลำดับ ซึ่งมีผลของการแปลความหมายจากระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย ปานกลาง และปานกลางตามลำดับ และสามารถแสดงแนวโน้มของระดับความเป็นอิสระทางการคลังได้ ดังแผนภูมิภาพที่ 4.11 ก

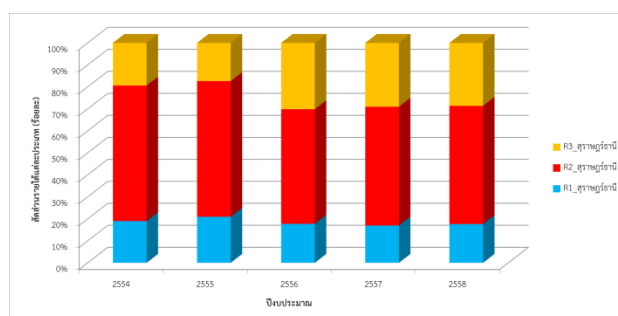

แผนภูมิภาพที่ 4.11 ก ระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลังและ
แนวโน้มของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

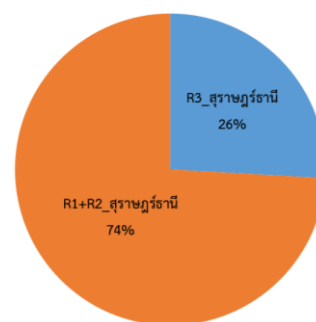

แผนภูมิภาพที่ 4.11 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุนรายได้รวม
และความเป็นอิสระทางการเงินการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

จากแผนภูมิภาพที่ 4.11 ก ซึ่งแสดงระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลัง และเส้นแนวโน้มของระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลัง พบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2554 – 2555 ระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีค่อนข้างมากที่ระดับร้อยละ 80 โดยประมาณ แต่หลังจากปีงบประมาณดังกล่าวระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีลดลงเหลือเพียงร้อยละ 70 โดยประมาณ เมื่อพิจารณาร่วมกับแผนภูมิภาพที่ 4.11 ข จะเห็นว่ารายได้ในหมวดเงินอุดหนุนในปี 2556 เป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้ความเป็นอิสระทางการเงินการคลังเปลี่ยนแปลงลดลงอันเป็นผลมาจากการที่รายได้ที่จัดเก็บได้เองรวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดมีสัดส่วนน้อยลง

แผนภูมิภาพที่ 4.12 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของ
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

แผนภูมิภาพที่ 4.12 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวม
กับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

นอกจากนี้จากแผนภูมิภาพที่ 4.12 ก จะเห็นได้ว่าสัดส่วนรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรเปลี่ยนแปลงลดลงในปี 2556 เป็นต้นมา และรายได้ที่จัดเก็บได้เองมีสัดส่วนที่น้อยมากเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงอาจสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีไม่อาจบรรลุเป้าหมายของการกระจายอำนาจทางการคลังที่ต้องการยกระดับความเป็นอิสระทางการเงินการคลังให้กับท้องถิ่นโดยการลดการพึ่งพารายได้จากภาครัฐ นอกจากนี้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้บริหารของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีได้กล่าวถึงจัดการรายได้เอาไว้ว่าสามารถไปได้ยาก เนื่องจากมีข้อติดขัดทางด้านระเบียบ ข้อกฎหมายที่ทางเทศบาลไม่สามารถดำเนินการนอกเหนือไปจากที่ระบุ

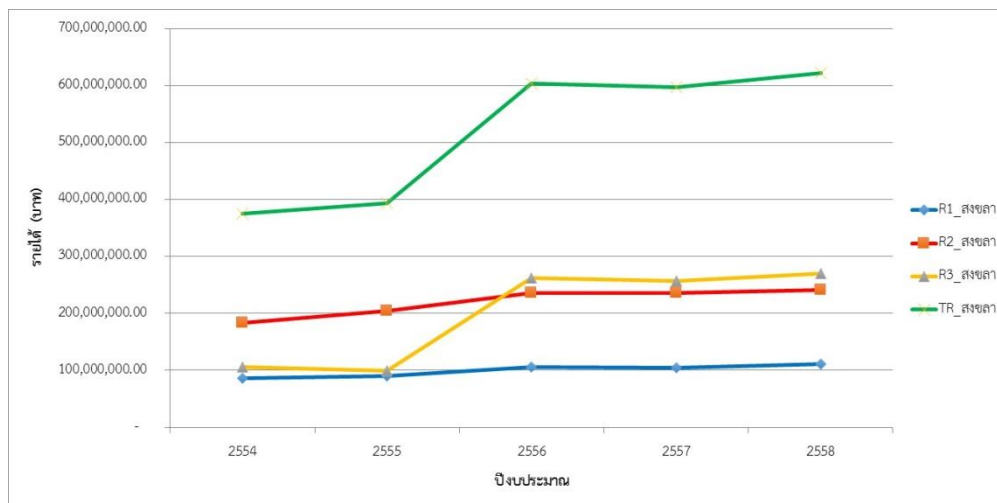
เอาไว้ได้ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง, วันที่ 15 พฤษภาคม 2559) สำหรับในแผนภูมิภาพที่ 4.12 ข ซึ่งได้แสดงผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ (2554 – 2558) พบว่าสัดส่วนดังกล่าวมีค่าเท่ากับร้อยละ 74 ซึ่งหมายถึงระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีเฉลี่ยทุกปีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4.3 เทศบาลนครสงขลา: Suburban City

4.3.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครสงขลา

ตารางที่ 4.5 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครสงขลาปีงบประมาณ 2554 - 2558

รายได้หมวดต่างๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	33,266,442.22	34,387,970.74	37,591,402.65	38,510,675.19	39,597,164.99
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	30,011,981.98	30,817,934.51	33,755,482.09	34,666,599.80	35,928,302.93
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	325,484.24	330,829.43	325,207.56	299,337.99	267,790.06
1.1.3 ภาษีป้าย	2,675,684.00	2,961,700.80	3,191,313.00	3,266,197.40	3,123,956.00
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	253,292.00	277,506.00	319,400.00	278,540.00	277,116.00
1.1.5 อากรรังนกอีแอ่น					
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่ารับ/ค่าใบอนุญาต	14,469,057.68	17,187,194.40	18,956,339.55	20,430,545.35	25,343,650.85
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	29,786,540.06	31,248,379.73	36,820,887.59	33,788,853.28	35,222,327.38
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	4,662,800.59	1,947,889.09	7,076,699.76	5,710,509.18	5,753,971.61
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค/การพาณิชย์	3,509,690.02	4,727,953.69	5,408,734.75	5,873,546.96	5,403,347.82
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	85,694,530.57	89,499,387.65	105,854,064.30	104,314,129.96	111,320,462.65
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษียรถยนต์และล้อเลื่อน					2,755,896.98
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ	121,510,259.97	146,052,151.33	157,886,659.40	169,909,094.94	175,764,930.70
2.3 ภาษีสรรพสามิต	11,089,221.66	1,246,932.08	11,986,037.55	12,914,771.50	14,433,744.10
2.4 ภาษีสรรพสามิต	26,749,467.35	21,666,528.87	26,224,293.02	17,566,648.91	24,862,835.24
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ และปิโตรเลียม	5,600,468.36	12,540,897.76	18,844,201.80	18,083,792.43	7,668,122.53
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิฯ	18,485,010.00	23,066,719.00	20,974,729.00	17,697,828.00	15,201,978.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	183,434,427.34	204,573,229.04	235,915,920.77	236,172,135.78	240,687,507.55
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	105,505,933.00	99,127,928.00	262,117,891.00	257,459,564.58	269,656,176.00
รวมเงินอุดหนุน	105,505,933.00	99,127,928.00	262,117,891.00	257,459,564.58	269,656,176.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	374,634,890.91	393,200,544.69	603,887,876.07	597,945,830.32	621,664,146.20

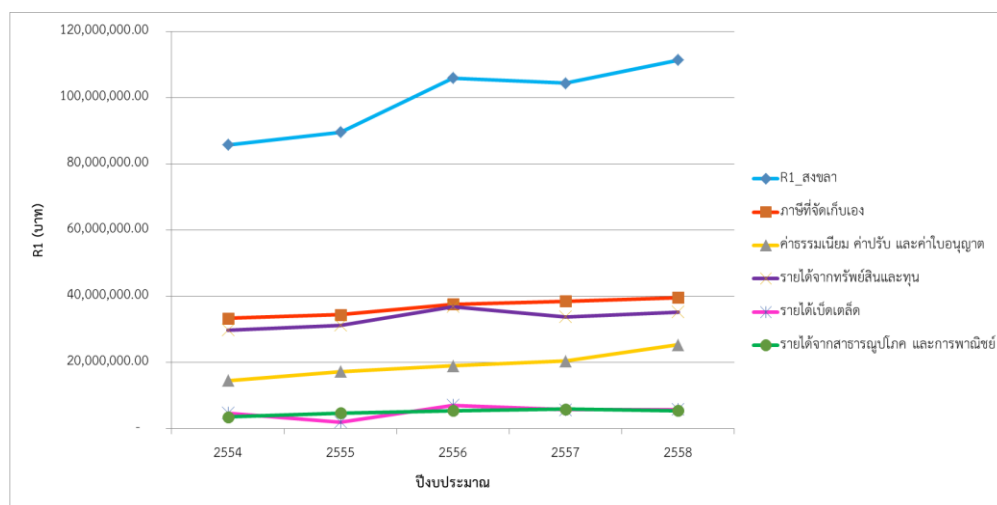

แผนภูมิภาพที่ 4.13 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครสงขลา

จากตารางที่ 4.5 และแผนภูมิภาพที่ 4.13 พบว่ารายได้ของเทศบาลนครสงขลาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกประเภทของหมวดรายได้ สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครสงขลาตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมารายได้ที่มากที่สุดในหมวดเงินอุดหนุน รองลงมาคือรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ และหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เอง ตามลำดับ ข้อสังเกตคือรายได้ที่จัดเก็บได้เองแม้จะเก็บได้เพิ่มขึ้นในแต่ละปีแต่ไม่มากนัก สำหรับรายได้รวมทั้งหมดนั้นมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง

เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

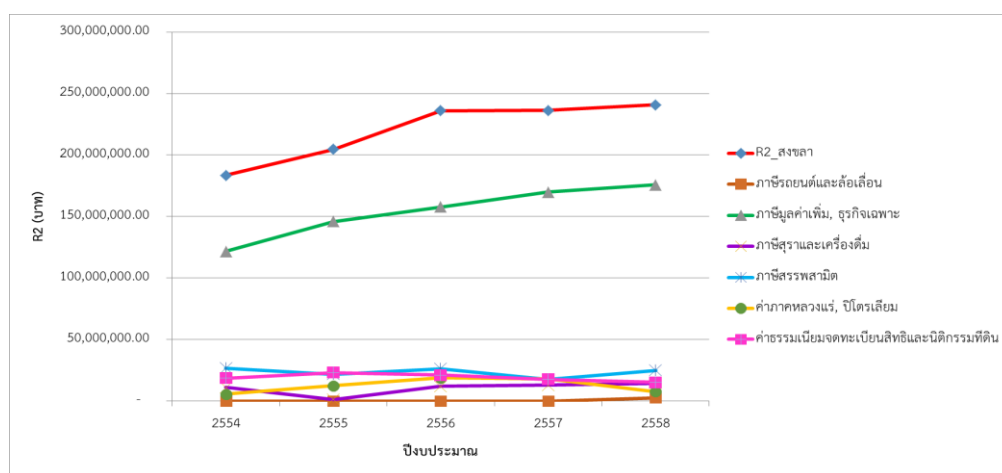

แผนภูมิภาพที่ 4.14 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครสงขลา

แผนภูมิภาพที่ 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครสงขลา พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด ยกเว้นในปีงบประมาณ 2557 ที่มีการจัดเก็บได้ลดลงเมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2556 หากพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้พบว่า เป็นรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองและรายได้จาก

ทรัพย์สินและทุนมากที่สุด (ตามลำดับ) โดยรายได้ในสองส่วนนี้สามารถจัดเก็บได้ใกล้เคียงกันควบคู่กันมาและ เป็นไปในทิศทางเดียวกันมาโดยตลอด รองลงมาคือค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต สำหรับรายได้ เบ็ดเตล็ด และรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์เป็นรายได้ที่จัดเก็บได้เองที่น้อยที่สุดซึ่งสามารถจัดเก็บได้ แทบจะไม่แตกต่างกันในแต่ละปี

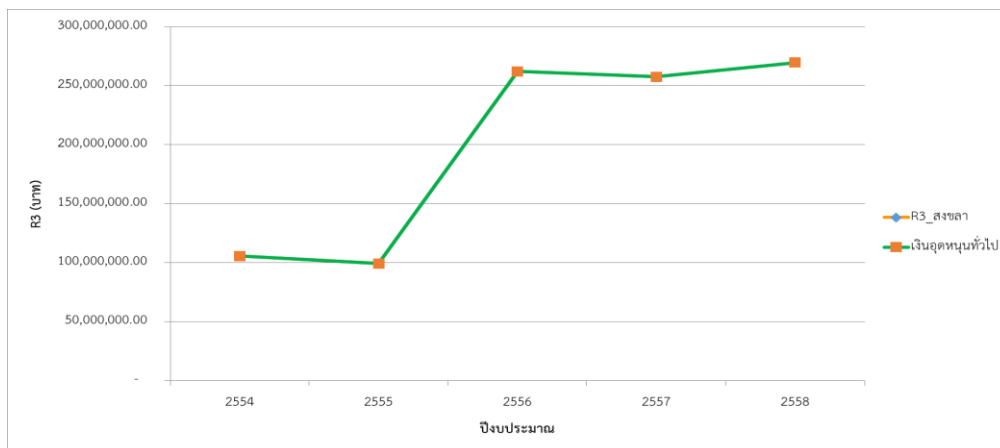
2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

แผนภูมิภาพที่ 4.15 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสงขลา

สำหรับแผนภูมิภาพที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครสงขลาซึ่งพบว่ารายได้ส่วนใหญ่คือภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีและมากกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ ในหมวดนี้โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3 เท่า สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรอื่นๆ ได้แก่ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ภาษีสรรพสามิต ค่าภาคหลวงแร่และปีโตรเลียม และภาษีสุราและเครื่องดื่มเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยนั้นมีอัตราค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2558 มีการจัดสรรรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนจากรัฐเพิ่มเข้ามา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรของเทศบาลนครสงขลา พบว่ารายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญ

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสงขลาในภาพรวมพบว่าเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นทุกปี และได้รับมากขึ้นกว่า 1.5 เท่าในปี 2556 (เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า) และคงระดับดังกล่าวโดยมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (2556 – 2558) ดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 4.16

แผนภูมิภาพที่ 4.16 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครสงขลา

4.3.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

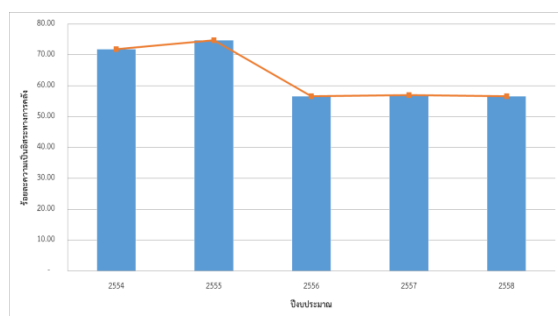
จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง เทศบาลนครสงขลา พบว่าเทศบาลนครสงขลาสามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าที่กำหนดไว้โดยยึดประมาณการรายจ่ายเป็นเกณฑ์ในการเร่งเก็บภาษีให้ได้ตามเป้า แต่รายได้บางส่วนยังจัดเก็บได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีป้าย ไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนเพราะมีการติดตั้งและรื้อถอนออกอยู่ตลอดเวลาจึงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ ด้วยเหตุนี้ เทศบาลนครสงขลาจึงพัฒนาการจัดเก็บรายได้ให้ได้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีให้ละเอียดมากขึ้น สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง มีความเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการจัดบริการให้ประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลสงขลาครอบคลุมพื้นที่ค่อนข้างมากจัดเก็บภาษีได้มาก แต่สัดส่วนเงินที่ได้รับขึ้นอยู่กับระเบียบกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลกลาง ดังนั้นเทศบาลสงขลาจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.3.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

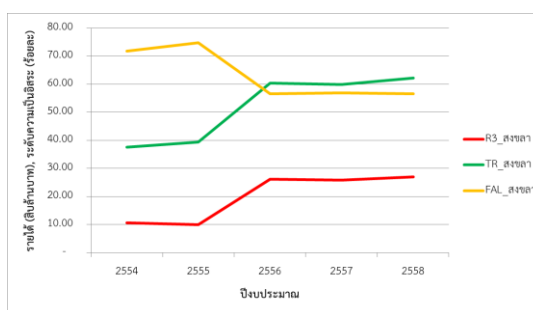
เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.6 เมื่อนำข้อมูลรายได้ของเทศบาลนครสงขลามาคำนวณหาระดับความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่าในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 71.84, 74.79, 56.69, 56.94 และ 56.62 ตามลำดับ โดยสามารถแปลความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือเทศบาลนครสงขลามีความเป็นอิสระทางการคลังในปีงบประมาณ 2554 - 2555 อยู่ในระดับปานกลาง และหลังจากปีดังกล่าวพบว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.6 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลาระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	85,694,530.57	89,499,387.65	105,854,064.30	104,314,129.96	111,320,462.65
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	183,434,427.34	204,573,229.04	235,915,920.77	236,172,135.78	240,687,507.55
เงินอุดหนุน (R3)	105,505,933.00	99,127,928.00	262,117,891.00	257,459,564.58	269,656,176.00
R1 + R2	269,128,957.91	294,072,616.69	341,769,985.07	340,486,265.74	352,007,970.20
TR (R1+R2+R3)	374,634,890.91	393,200,544.69	603,887,876.07	597,945,830.32	621,664,146.20
FAL	71.84	74.79	56.59	56.94	56.62
ระดับความเป็นอิสระ	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย

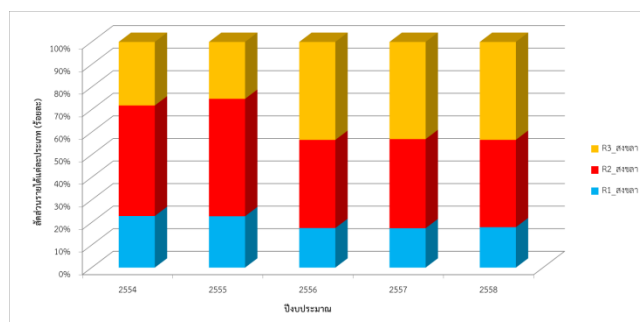

แผนภูมิภาพที่ 4.17 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและ
แนวโน้มของเทศบาลนครสงขลา

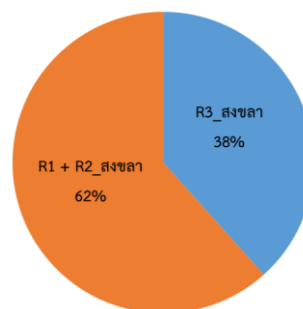

แผนภูมิภาพที่ 4.17 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และ
ความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลา

นอกจากนี้ ในแผนภูมิภาพที่ 4.17 ก ซึ่งแสดงระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มชี้ให้เห็นว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2556 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลา มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างคงที่แต่มีระดับที่ลดลงจากสองปีก่อนหน้า ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.17 ข ประกอบ จะเห็นได้ว่า แนวโน้มของหมวดเงินอุดหนุนจะสะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมในลักษณะเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้ ความเป็นอิสระทางการคลังเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม

แผนภูมิภาพที่ 4.18 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของ
เทศบาลนครสงขลา

แผนภูมิภาพที่ 4.18 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับ
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

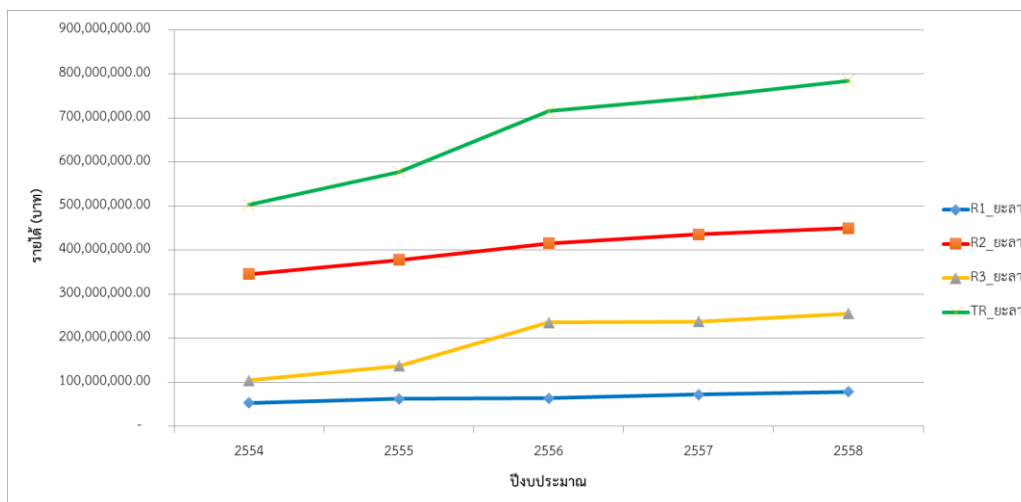
จากแผนภูมิภาพที่ 4.18 พบว่าสัดส่วนรายได้ในหมวดต่างๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่แตกต่างกันมากนักตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 - 2558 ซึ่งผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการกระจายอำนาจทางการคลังที่ต้องการยกระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่น พิจารณาแผนภูมิภาพที่ 4.18 ข ประกอบพบว่าสัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้เองรวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรเมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณที่ทำการศึกษพบว่า มีค่าเท่ากับร้อยละ 62 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครสงขลาในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย อันเป็นผลเนื่องมาจากรายได้หมวดเงินอุดหนุนที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงปีงบประมาณ 2556 - 2558

4.4 เทศบาลนครยะลา: Suburban City

4.4.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครยะลา

ตารางที่ 4.7 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครยะลาปีงบประมาณ 2554 - 2558

รายได้หมวดต่างๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	22,731,037.56	23,155,285.02	23,933,292.98	25,815,177.56	26,957,091.25
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	18,979,504.40	19,475,800.00	20,146,506.90	21,352,912.83	22,587,599.42
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1,297,835.16	1,090,513.02	1,055,491.08	1,128,853.73	1,036,548.43
1.1.3 ภาษีป้าย	2,044,874.00	2,197,548.00	2,314,853.00	2,931,465.00	2,953,869.40
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	408,824.00	391,424.00	416,442.00	401,946.00	379,074.00
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่ารับ ค่าใบอนุญาต	15,145,645.38	16,834,644.27	16,824,549.85	17,994,486.11	21,829,959.34
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	11,037,175.51	16,737,398.79	16,044,703.10	18,649,347.03	18,000,080.84
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	1,814,065.50	2,026,933.15	2,211,049.59	4,196,123.27	6,518,794.64
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค/การพาณิชย์	2,652,129.21	3,568,553.52	4,779,538.55	5,940,770.12	5,255,643.46
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	53,380,053.16	62,322,814.75	63,793,134.07	72,595,904.09	78,561,569.53
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน	-	-	-	-	-
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ	311,067,325.14	346,704,642.22	377,993,015.09	402,209,200.73	411,265,555.32
2.3 ภาษีสรรพสามิต	9,682,940.29	10,573,882.92	10,712,962.15	11,691,565.04	12,990,778.49
2.4 ภาษีศุลกากร	23,336,518.57	19,001,869.73	23,421,301.34	15,902,845.67	22,375,917.37
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ และปิโตรเลียม	1,148,702.71	1,088,817.42	1,200,858.83	1,368,267.56	1,013,343.08
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิฯ	380,277.00	323,478.00	2,552,750.00	4,626,716.00	2,307,135.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	345,615,763.71	377,692,690.29	415,880,887.41	435,798,595.00	449,952,729.26
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	104,339,392.00	137,467,834.00	235,608,649.00	238,115,918.00	256,503,172.00
รวมเงินอุดหนุน	104,339,392.00	137,467,834.00	235,608,649.00	238,115,918.00	256,503,172.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	503,335,208.87	577,483,339.04	715,282,670.48	746,510,417.09	785,017,470.79

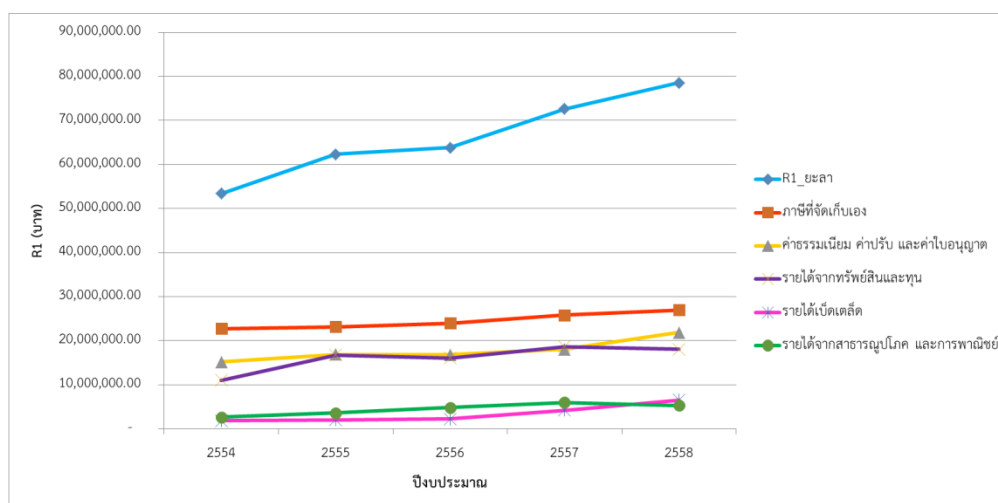

แผนภูมิภาพที่ 4.19 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครยะลา

จากตารางที่ 4.7 และแผนภูมิภาพที่ 4.19 พบว่ารายได้ของเทศบาลนครยะลาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกประเภทของหมวดรายได้ สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครยะลานั้นมากที่สุดอยู่ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ รองลงมาคือหมวดเงินอุดหนุน สำหรับหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองนั้นเป็นรายได้ที่มีจำนวนน้อยที่สุดของเทศบาลนครยะลาและเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในแต่ละปี เมื่อพิจารณารายได้รวมทั้งหมดพบว่ามีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง

หากทำการวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดของเทศบาลนครยะลาจะพบว่าเป็นดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

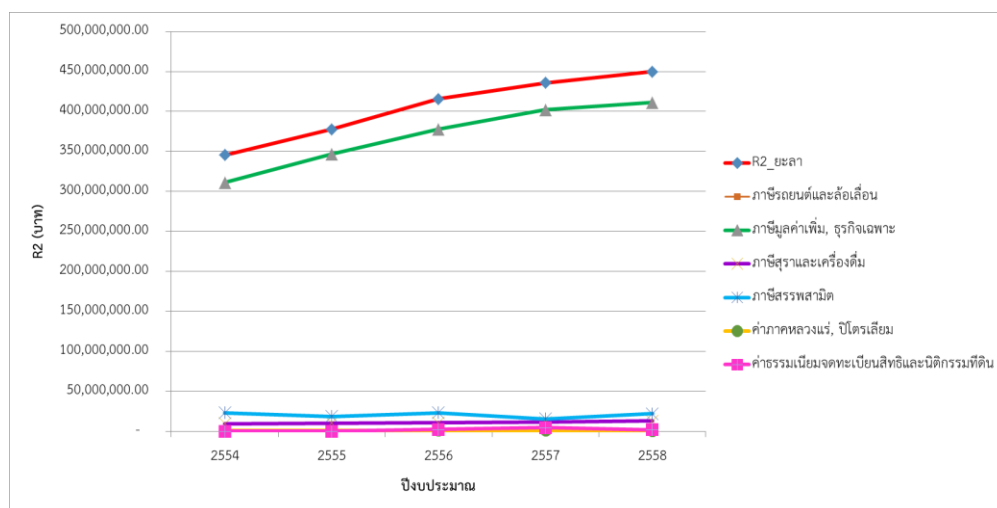

แผนภูมิภาพที่ 4.20 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครยะลา

แผนภูมิภาพที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครยะลาแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด หากพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้ พบว่าเป็นรายได้จากภาษีที่

จัดเก็บเอง รองลงมาคือรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต และรายได้จากทรัพย์สินและทุน โดยรายได้สองประเภtnี้นี้มีจำนวนใกล้เคียงกันมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และรายได้เบ็ดเตล็ด เป็นรายได้ที่จัดเก็บได้เองที่น้อยที่สุดซึ่งสามารถจัดเก็บได้แทบจะไม่แตกต่างกันในแต่ละปี

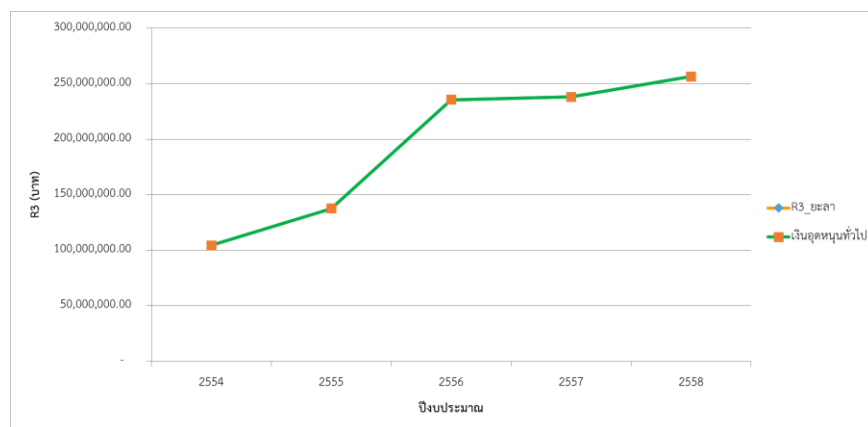
2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

แผนภูมิภาพที่ 4.21 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครยะลา

สำหรับแผนภูมิภาพที่ 4.21 แสดงผลการวิเคราะห์รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครยะลาซึ่งพบว่ารายได้ส่วนใหญ่คือภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีและมากกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ อย่างโดดเด่นและมีจำนวนมากกว่าประมาณ 8.5 เท่าในปีงบประมาณ 2558 สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรอื่นๆ อันได้แก่ ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยนั้นมีอัตราค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักในแต่ละปี เป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่ได้มีการจัดสรรรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนจากรัฐเพิ่มเข้ามา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรของเทศบาลนครยะลาพบว่า รายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญ

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครยะลาในภาพรวมพบว่า เทศบาลนครยะลาได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปมากขึ้นมาโดยตลอด แต่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปีงบประมาณ 2556 เป็นต้นไป ดังปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4.22

แผนภูมิภาพที่ 4.22 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครยะลา

4.4.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง และปลัดเทศบาล พบว่าเทศบาลนครยะลา มีการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่างๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ และมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่ม คือ ค่าธรรมเนียมตู้น้ำหยอดเหรียญ โดยพบว่ารายได้จากการจัดเก็บไม่เพียงพอเนื่องจากรายได้ส่วนหนึ่งต้องนำไปใช้ในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากเหตุการณ์ความไม่สงบต่างๆ อีกทั้งการลงทุนของผู้ประกอบการลดน้อยลง ประชาชนมีการย้ายถิ่นฐานที่อยู่ค่อนข้างมากส่งผลให้การติดตามจัดเก็บภาษีค่อนข้างยากรายได้บางส่วนจึงหายไป ดังนั้นเทศบาลนครยะลาจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

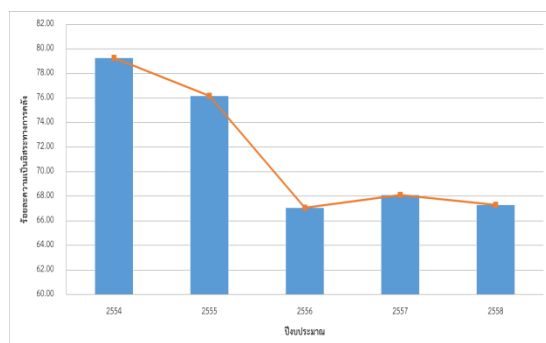
4.4.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

จากตารางที่ 4.8 เมื่อนำข้อมูลรายได้ของเทศบาลนครยะลามาคำนวณหาระดับความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 - 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 79.27, 76.20, 67.06, 68.10 และ 67.33 ตามลำดับ โดยสามารถแปลความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือเทศบาลนครยะลา มีความเป็นอิสระทางการคลังในปีงบประมาณ 2554 - 2555 อยู่ในระดับปานกลางและหลังจากปีดังกล่าวพบว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

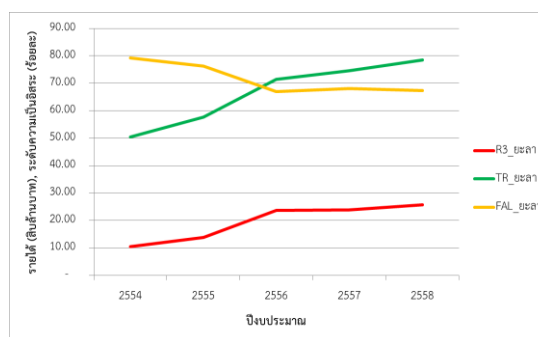
ตารางที่ 4.8 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลา ระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	53,380,053.16	62,322,814.75	63,793,134.07	72,595,904.09	78,561,569.53
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	345,615,763.71	377,692,690.29	415,880,887.41	435,798,595.00	449,952,729.26
เงินอุดหนุน (R3)	104,339,392.00	137,467,834.00	235,608,649.00	238,115,918.00	256,503,172.00
R1 + R2	398,995,816.87	440,015,505.04	479,674,021.48	508,394,499.09	528,514,298.79
TR (R1+R2+R3)	503,335,208.87	577,483,339.04	715,282,670.48	746,510,417.09	785,017,470.79

FAL	79.27	76.20	67.06	68.10	67.33
ระดับความเป็นอิสระ	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย

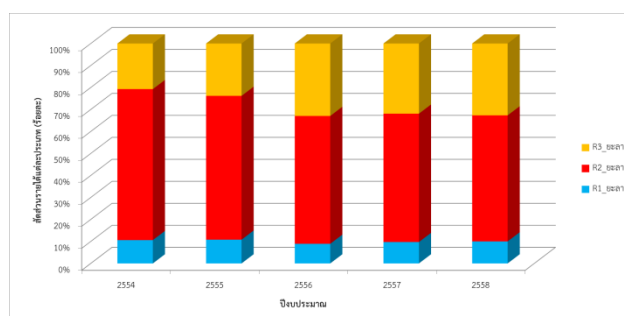

แผนภูมิภาพที่ 4.23 ก ระดับความเป็นอิสระทาง
การคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครยะลา

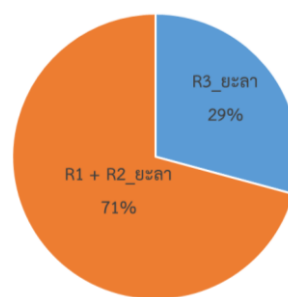

แผนภูมิภาพที่ 4.23 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และ
ความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลา

จากแผนภูมิภาพที่ 4.23 ก ซึ่งแสดงระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้ม ชี้ให้เห็นว่าในช่วงปีงบประมาณ 2556 เป็นต้นไป ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลา มีการเปลี่ยนแปลงลดลง จากปีงบประมาณ 2554 – 2555 ประมาณร้อยละ 10 เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.23 ข ประกอบ จะเห็นว่าแนวโน้มของหมวดเงินอุดหนุนจะสะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมในลักษณะเดียวกัน และจะเห็นได้ว่ายังมีเงินอุดหนุนมากขึ้นระดับความเป็นอิสระทางการคลังจะลดลง

แผนภูมิภาพที่ 4.24 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ
ของเทศบาลนครยะลา

แผนภูมิภาพที่ 4.24 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับ
รายได้ที่ได้รับจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ในหมวดต่าง ๆ (แผนภูมิภาพที่ 4.24 ก) พบว่าระดับรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครยะลา มีสัดส่วนที่ต่ำเฉลี่ยร้อยละ 7 ของงบประมาณรายได้ทั้งหมด สะท้อนว่าการดำเนินงานของเทศบาลนครยะลา ยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการกระจายอำนาจทางการคลัง ที่ต้องการยกระดับความเป็นอิสระทางการคลังของท้องถิ่นด้วยการส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองทางการคลังได้ อย่างไรก็ตามจากการ

สัมภาษณ์ (ทน. ยล 1, 2559) พบว่าสาเหตุประการหนึ่งที่สามารถจัดเก็บภาษีที่จัดเก็บได้เองได้น้อยนั้นก็เนื่องมาจากปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ และจากแผนภูมิภาพที่ 4.24 ข แสดงผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ (2554 – 2558) พบว่า มีค่าเท่ากับร้อยละ 71 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครยะลาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากเทศบาลนครยะลา มีการพึ่งพารายได้จากเงินอุดหนุนที่มากขึ้น

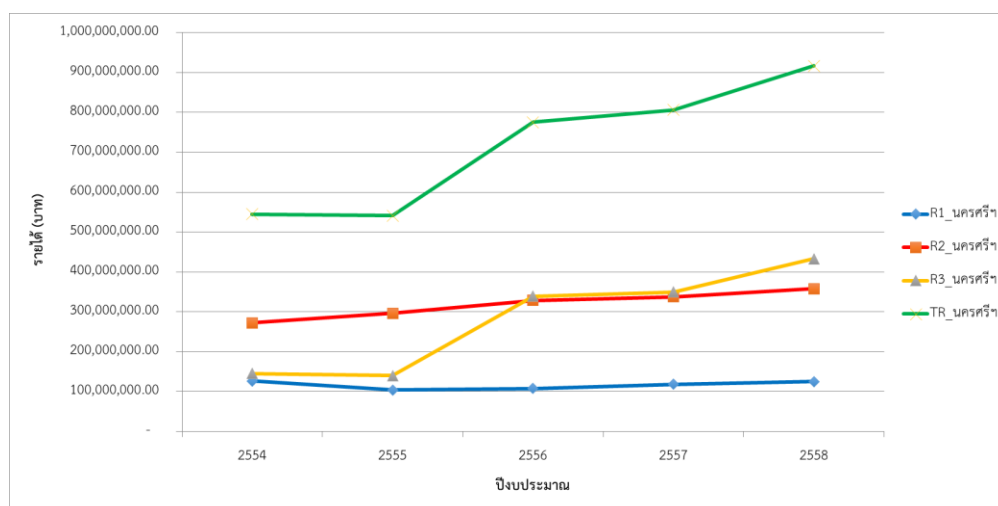
4.5 เทศบาลนครนครศรีธรรมราช: Urban City

4.5.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 4.9 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชปีงบประมาณ 2554 - 2558

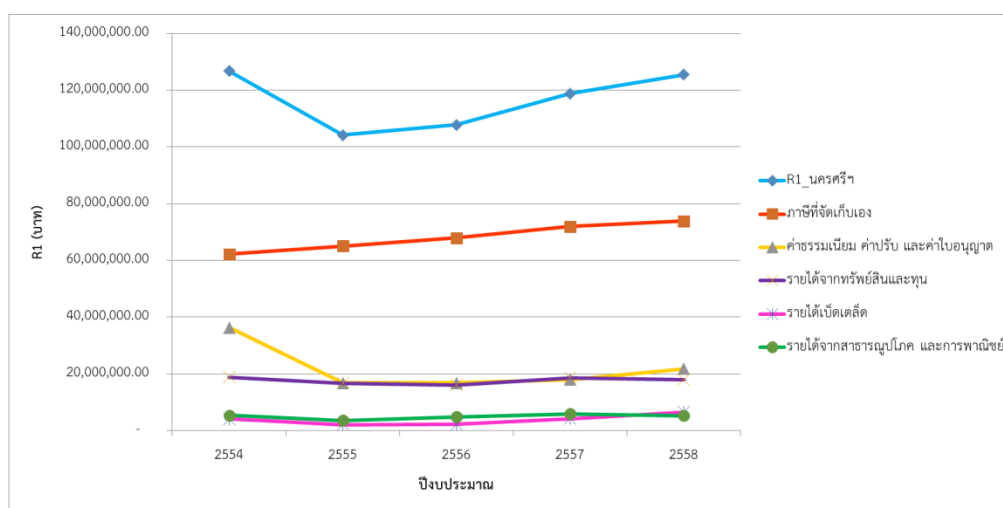
รายได้หมวดต่าง ๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	62,153,696.71	64,991,293.61	67,915,164.21	71,961,650.91	73,853,374.31
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	52,363,519.51	54,982,278.51	56,571,830.41	60,448,401.81	61,944,494.81
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1,312,648.61	1,321,628.91	1,231,665.91	1,247,102.41	1,272,058.81
1.1.3 ภาษีป้าย	7,955,100.61	8,046,282.11	9,512,745.81	9,703,308.71	10,066,902.71
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	522,428.01	641,104.01	598,922.01	562,838.01	569,918.01
1.1.5 อากรรังนกอีแอ่น					
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ /ค่าใบอนุญาต	36,345,175.91	16,834,644.21	16,824,549.81	17,994,486.11	21,829,959.31
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	18,815,052.71	16,737,398.71	16,044,703.11	18,649,347.01	18,000,080.81
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	4,059,763.11	2,026,933.11	2,211,049.51	4,196,123.21	6,518,794.61
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค /การพาณิชย์	5,312,423.71	3,568,553.51	4,779,538.51	5,940,770.11	5,255,643.41
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	126,686,112.41	104,158,823.31	107,775,005.31	118,742,377.41	125,457,852.61
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษียกยนต์และล้อเลื่อน				1,952,089.01	6,703,433.91
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม /ธุรกิจเฉพาะ	171,224,517.51	192,132,109.51	211,097,361.41	227,432,208.41	232,104,997.31
2.3 ภาษีสรรพสามิต	16,672,575.61	18,141,481.91	18,569,489.21	20,182,094.31	22,564,465.91
2.4 ภาษีสรรพสามิต	40,176,853.01	32,600,702.71	40,597,698.21	27,463,008.51	38,868,537.11
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ /ปิโตรเลียม	3,144,258.21	2,833,426.91	2,983,814.31	3,061,824.11	3,320,398.41
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิฯ	41,349,647.01	50,637,860.01	55,284,021.01	57,620,132.01	54,431,431.01
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	272,567,851.41	296,345,581.11	328,532,384.11	337,711,356.51	357,993,263.81
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	145,498,240.00	140,496,106.00	339,364,735.79	350,003,567.00	432,961,674.00
รวมเงินอุดหนุน	145,498,240.00	140,496,106.00	339,364,735.79	350,003,567.00	432,961,674.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	544,752,203.93	541,000,510.53	775,672,125.30	806,457,301.00	916,412,790.47

จากตารางที่ 4.9 และแผนภูมิภาพที่ 4.25 พบว่ารายได้ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชในทุกประเภทของหมวดรายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ารายได้หลักของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชนั้นมากที่สุดในหมวดเงินอุดหนุน รองลงมาคือรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ และรายได้ที่จัดเก็บได้เองตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 4.25 แนวโน้มของรายได้หมวดต่างๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

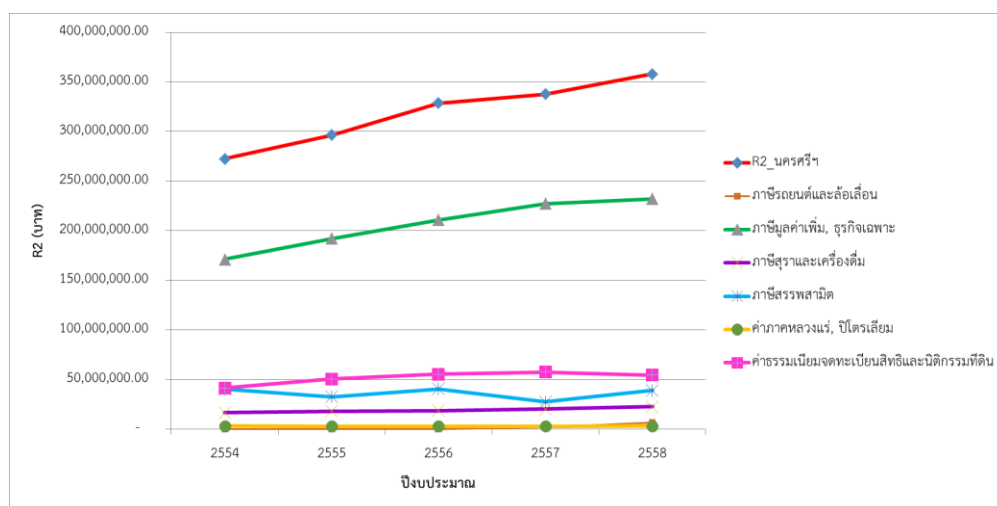
แผนภูมิภาพที่ 4.26 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

แผนภูมิภาพที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชแสดงให้เห็นว่าภายหลังจากปีงบประมาณ 2555 ที่เทศบาลนครนครศรีธรรมราชสามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาตได้น้อยลงจากปีก่อนหน้า หลังจากนั้นภาพรวมของรายได้ในหมวดนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด หากพิจารณาในรายละเอียด พบว่า รายได้ที่จัดเก็บเองได้มากที่สุดเป็นรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเอง รองลงมาคือรายได้

จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต และรายได้จากทรัพย์สินและทุน โดยรายได้สองประเภทนี้มีจำนวนใกล้เคียงกันมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และรายได้เบ็ดเตล็ดเป็นรายได้ที่จัดเก็บได้เองที่น้อยที่สุดซึ่งสามารถจัดเก็บได้แทบจะไม่แตกต่างกันในแต่ละปี

2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

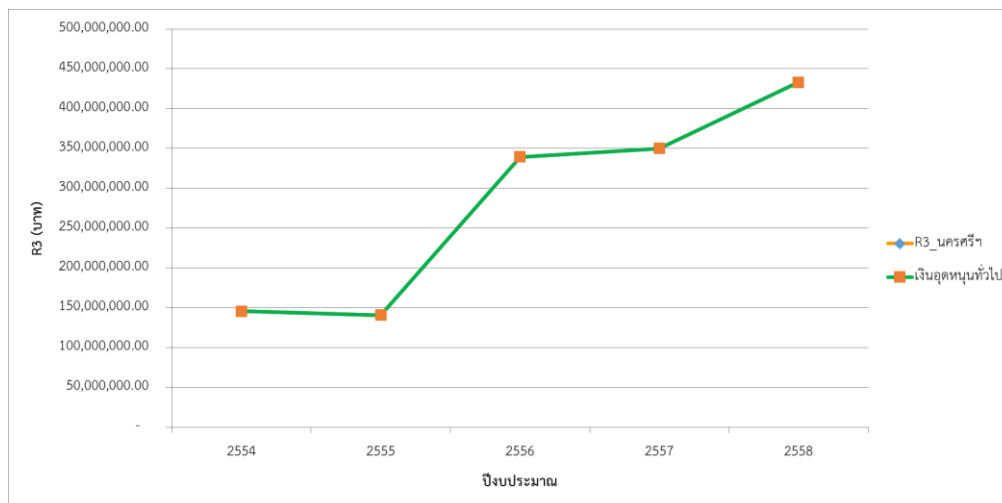
จากแผนภูมิภาพที่ 4.27 พบว่ารายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่คือภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีและมากกว่ารายได้ประเภทอื่นๆ อย่างโดดเด่นและมีจำนวนมากกว่าประมาณ 4.5 เท่าในปีงบประมาณ 2558 สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรอื่นๆ ได้แก่ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่มและค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยนั้นมีอัตราค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักในแต่ละปี สำหรับรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนเพิ่มมีในปีงบประมาณ 2557 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่ารายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญ

แผนภูมิภาพที่ 4.27 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชใน

ภาพรวม พบว่า ในช่วงแรกเทศบาลนครนครศรีธรรมราชได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปประมาณ 100 ล้านบาท แต่ในปีงบประมาณ 2556 – 2558 พบว่าเทศบาลนครนครศรีธรรมราชได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้น ประมาณ 300 – 400 ล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏตามแผนภูมิภาพที่ 4.28

แผนภูมิภาพที่ 4.28 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

4.5.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

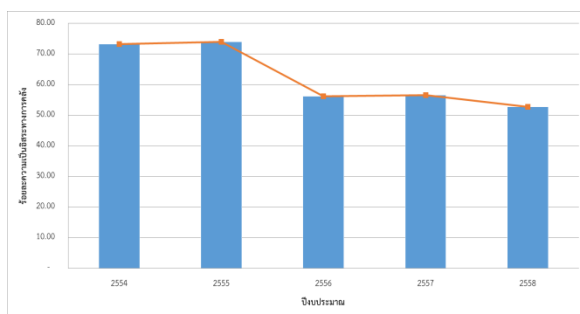
จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง เทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่าเทศบาลนครนครศรีธรรมราชสามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าและบางปีจัดเก็บได้เกินเป้าที่ประมาณการไว้ มีกลยุทธ์หรือแนวทางในการจัดเก็บคือ การเจาะลึกดูรายละเอียดของการจัดเก็บภาษี การวางแผนดำเนินการแบ่งกลุ่มที่จัดเก็บภาษี การเร่งรัด การทำโครงการเก็บภาษีนอกสถานที่ จัดอบรมหรือประชุมเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี ตรวจสอบฐานข้อมูลแผนที่ภาษี จัดเก็บตามแผนที่ภาษี และสรุปรายงานผู้อำนวยการกองคลัง การจัดเก็บจะออกไปดูสถานที่จริงกับฝ่ายแผนที่ภาษี สร้างหลักฐานโดยการถ่ายรูปเก็บไว้ และประชาสัมพันธ์การสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่แผนที่ภาษีกับเจ้าหน้าที่งานทะเบียนราษฎร แต่รายได้บางส่วนจัดเก็บได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีทรัพย์สิน ค่าธรรมเนียมเก็บขยะ ค่าปรับจราจร ระเบียบกฎหมายไม่ได้กำหนดตายตัว เอื้อประโยชน์ให้ผู้ประเมินและการแทรกแซงทางการเมืองในการขอลดหย่อนหรืองดเว้นการจัดเก็บ ผู้อำนวยการสำนักงานการคลังมีความเห็นว่าควรออกระเบียบกฎหมายที่ เช่น ภาษีทรัพย์สิน จะต้องเก็บ 5% หรือ 2% ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติดำเนินการได้ถูกต้องไปในทิศทางเดียวกัน สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง มีความเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการจัดบริการ เนื่องจากเป็นเทศบาลนครขนาดใหญ่มีทั้งประชากรที่อยู่ประจำและประชากรแฝงอยู่ ในส่วนการกำหนดอัตราภาษีโดยรัฐบาลนั้นผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง มีความเห็นว่าหากสามารถปรับเปลี่ยนได้ทางเทศบาลนครอยากได้อัตราที่มากกว่านี้เพราะเป็นรายได้ที่เกิดจากท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เทศบาลนครรับผิดชอบ เมื่อนำไปกระจายนอกเขตพื้นที่อื่นทำให้การจัดบริการสาธารณะสำหรับคนในเขตพื้นที่ได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 มีการนำเงินสะสมมาจ่ายขาดไปช่วยกิจการประปาเนื่องจากประปาขาดน้ำโดยนำเงินไปเข้าบ่อ วางระบบท่อประปา โดยสรุปแล้วเทศบาลนครนครศรีธรรมราชยังมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.5.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

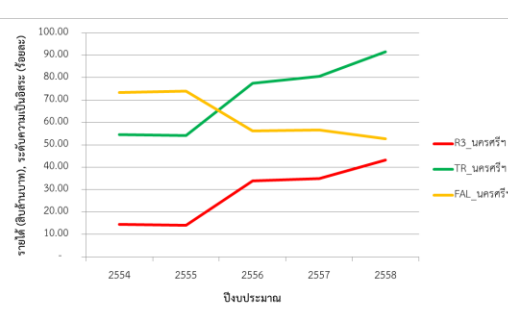
ตารางที่ 4.10 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	126,686,112.45	104,158,823.39	107,775,005.32	118,742,377.48	125,457,852.66
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	272,567,851.48	296,345,581.14	328,532,384.19	337,711,356.52	357,993,263.81
เงินอุดหนุน (R3)	145,498,240.00	140,496,106.00	339,364,735.79	350,003,567.00	432,961,674.00
R1 + R2	399,253,963.93	400,504,404.53	436,307,389.51	456,453,734.00	483,451,116.47
TR (R1+R2+R3)	544,752,203.93	541,000,510.53	775,672,125.30	806,457,301.00	916,412,790.47
FAL	73.29	74.03	56.25	56.60	52.75
ระดับความเป็นอิสระ	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย

จากตารางที่ 4.10 เมื่อนำข้อมูลรายได้ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมาคำนวณหาระดับความเป็นอิสระทางการคลัง พบว่า ระดับความเป็นอิสระทางการคลังในปีงบประมาณ 2554 – 2555 เท่ากับร้อยละ 73.29 และ 74.03 ตามลำดับ หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชตามเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นนั้นอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากนั้นในปีงบประมาณ 2556 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 56.25, 56.60 และ 52.75 ตามลำดับ มีผลอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแผนภูมิภาพที่ 4.29 ก ประกอบ พบว่า ในภาพรวมระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มในช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2558 มีการเปลี่ยนแปลง ลดลงมาโดยตลอด ถึงแม้ในช่วงปีงบประมาณ 2555 – 2557 จะมีแนวโน้มคงที่ก็ตาม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.29 ข ร่วมด้วย จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของหมวดเงินอุดหนุนจะสะท้อนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้รวมในลักษณะเดียวกัน

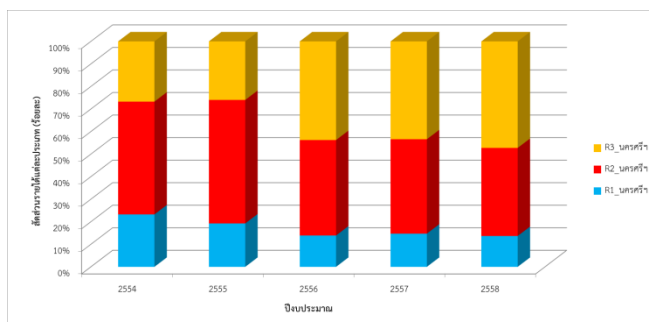

แผนภูมิภาพที่ 4.29 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

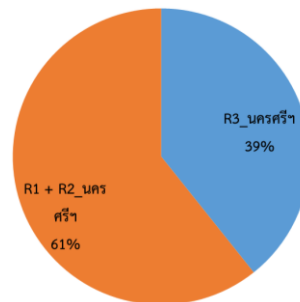

แผนภูมิภาพที่ 4.29 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุนรายได้รวมและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ในหมวดต่างๆ ตามแผนภูมิภาพที่ 4.30 ก พบว่า รายได้ที่จัดเก็บได้เองและรายได้ที่ได้รับจัดสรรจากรัฐนั้นมีแนวโน้มลดลงในแต่ละปี และเงินอุดหนุนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นลดลง และจากแผนภูมิภาพที่ 4.30 ข แสดงผลการวิเคราะห์สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ พบว่ามีค่าเท่ากับร้อยละ 61 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

แผนภูมิภาพที่ 4.30 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

แผนภูมิภาพที่ 4.30 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

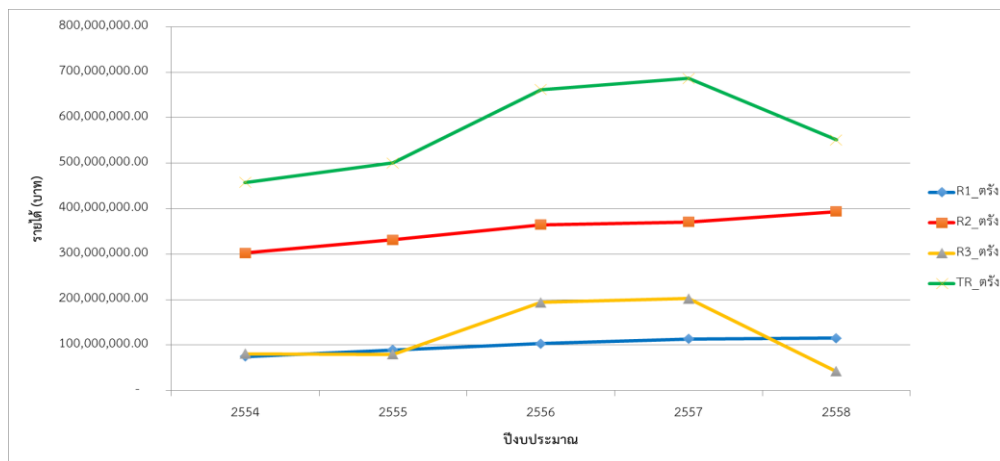
4.6 เทศบาลนครตรัง: Semi-rural City

4.6.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครตรัง

ตารางที่ 4.11 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครตรัง ปีงบประมาณ 2554 - 2558

รายได้หมวดต่าง ๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	35,685,517.96	39,298,207.59	40,134,719.84	42,947,581.41	45,839,180.42
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	29,514,376.04	32,974,374.75	33,241,414.69	35,786,320.94	38,623,007.92
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	443,465.05	549,416.80	471,847.84	414,919.05	480,813.10
1.1.3 ภาษีป้าย	5,507,467.40	5,571,215.00	6,168,281.00	6,511,373.00	6,490,086.00
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	184,920.00	184,380.00	229,650.00	218,500.00	233,510.00
1.1.5 อากรรังนกอีก้อน	35,289.47	18,821.04	23,526.31	16,468.42	11,763.40
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่ารับ	15,634,918.84	11,650,535.46	12,547,182.86	13,813,454.09	11,316,509.44
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	16,257,971.81	31,243,170.27	42,421,558.55	47,172,963.23	38,267,056.26
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	1,228,794.51	1,452,475.52	1,396,838.01	1,986,749.66	12,359,333.72
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค	5,832,567.85	5,820,963.49	6,582,102.32	7,659,694.81	7,580,365.84
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	74,639,770.97	89,465,352.33	103,082,401.58	113,580,443.20	115,362,445.68
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษียกยนต์และล้อเลื่อน					
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม/ธุรกิจเฉพาะ	245,625,037.58	273,582,496.52	293,184,160.05	317,782,857.53	329,620,857.32
2.3 ภาษีสรรพสามิต	9,418,544.03	10,265,591.81	10,406,970.71	11,396,644.68	12,757,104.36
2.4 ภาษีสรรพสามิต	22,697,456.34	18,447,676.37	22,752,325.15	15,501,695.57	21,975,094.19
2.5 ค่าภาคหลวงแร่/ปิโตรเลียม	1,098,365.49	1,039,909.95	1,296,103.87	1,355,931.44	1,026,496.65
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนฯ	23,623,512.00	28,086,175.00	37,249,971.00	24,482,602.00	28,024,729.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	302,462,915.44	331,421,849.65	364,889,530.78	370,519,731.22	393,404,281.52
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	80,527,478.00	79,520,250.00	193,991,974.00	202,214,589.00	42,405,370.00
รวมเงินอุดหนุน	80,527,478.00	79,520,250.00	193,991,974.00	202,214,589.00	42,405,370.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	457,630,164.41	500,407,451.98	661,963,906.36	686,314,763.42	551,172,097.20

จากตารางที่ 4.11 และแผนภูมิภาพที่ 4.31 พบว่า รายได้ในทุกประเภทของเทศบาลนครตรังตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้รายได้รวมทั้งหมดนั้นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยกเว้นในปีงบประมาณ 2558 ที่หมวดเงินอุดหนุนมีจำนวนลดลงอย่างมากส่งผลให้ระดับรายได้รวมทั้งหมดลดลงในปีดังกล่าวเช่นกัน สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครตรังนั้นมากที่สุดอยู่ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ รองลงมาคือรายได้ในหมวดเงินอุดหนุน และหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองตามลำดับ

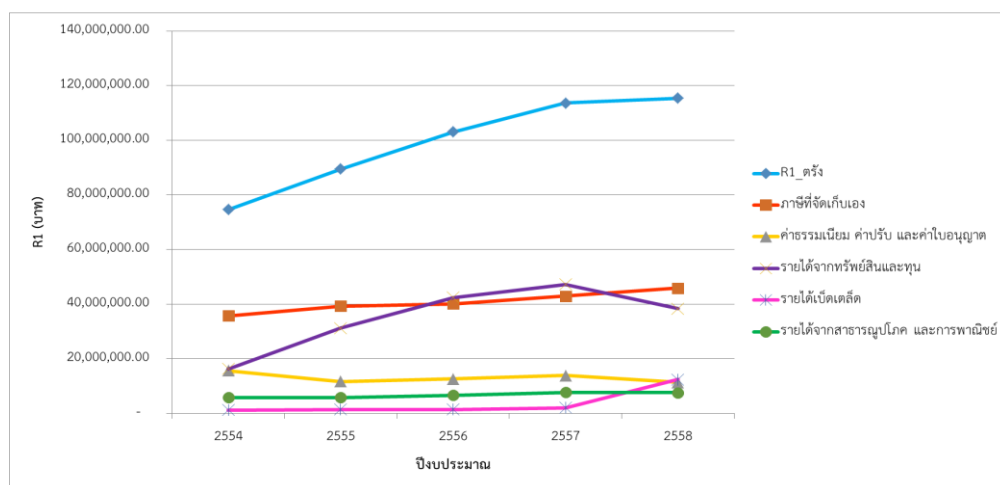

แผนภูมิภาพที่ 4.31 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครตรัง

เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

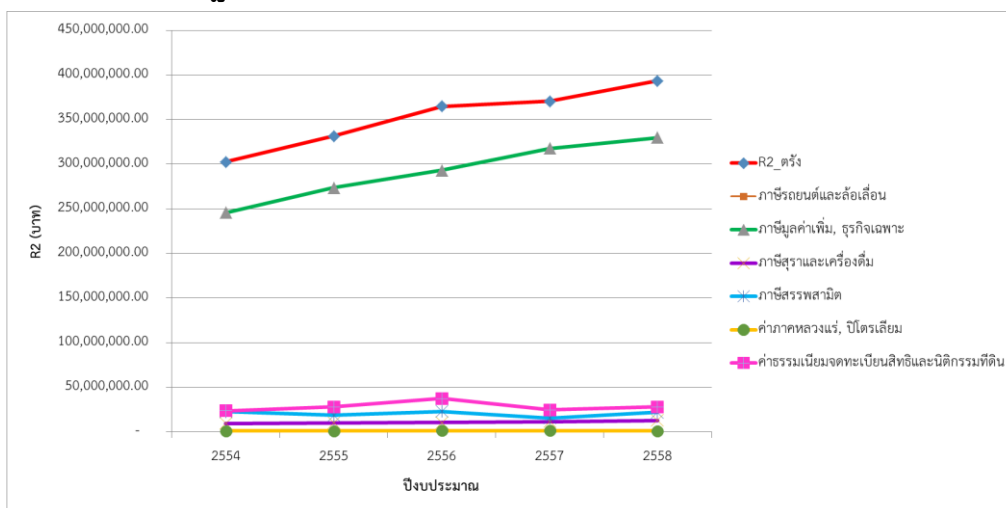
1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

จากแผนภูมิภาพที่ 4.32 พบว่า รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครตรังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมา โดยตลอด แต่ในปีงบประมาณ 2558 สามารถจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปีงบประมาณ 2557 เท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากปีก่อนหน้าที่สามารถจัดเก็บรายได้ได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้โดยทั่วไปพบว่า เป็นรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองมากที่สุด รองลงมาคือรายได้ทรัพย์สินและทุน (อย่างไรก็ตามรายได้ในส่วนนี้สามารถเก็บได้มากกว่าภาษีที่จัดเก็บได้เองในปีงบประมาณ 2556 และ 2557) ลำดับถัดไปซึ่งมีจำนวนค่อนข้างคงที่ ได้แก่ รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต สาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และจากรายได้เบ็ดเตล็ดตามลำดับ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตในส่วนจากรายได้เบ็ดเตล็ดว่ารายได้ดังกล่าวสามารถจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปีงบประมาณ 2558

แผนภูมิภาพที่ 4.32 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครตรัง

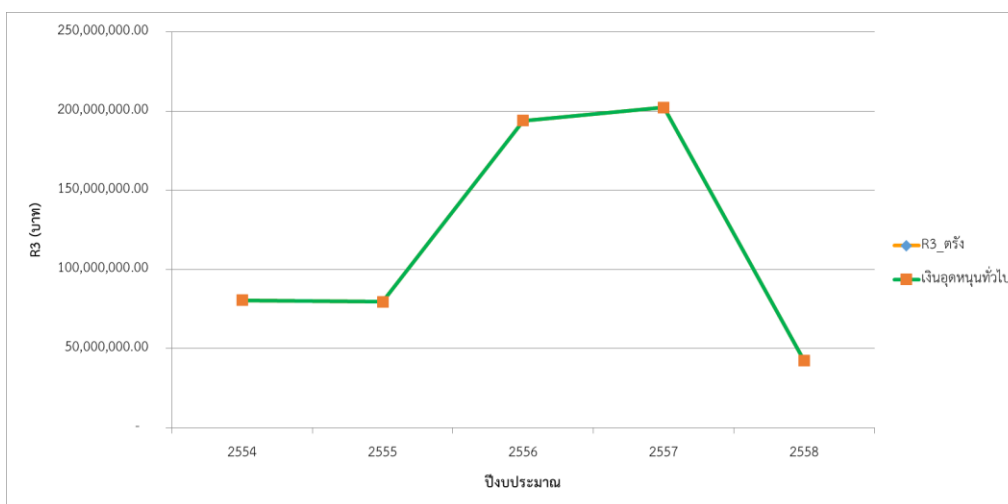
2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

แผนภูมิภาพที่ 4.33 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครตรัง

จากแผนภูมิภาพที่ 4.33 จะเห็นได้ว่ารายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครตรังส่วนใหญ่ คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีอย่างต่อเนื่องอย่างโดดเด่น สำหรับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้อื่น ๆ อันได้แก่ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน ภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียม นั้นมีอัตราค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ใกล้เคียงกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่ได้มีการรวมรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนซึ่งต่างจากการจัดสรรให้กับเทศบาลอื่นๆ เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครตรัง พบว่า รายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะเป็นสำคัญและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

3) เงินอุดหนุน สำหรับผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครตรังนั้น พบว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2558 เทศบาลนครตรังได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปีงบประมาณ 2558 รัฐได้ลดจำนวนของเงินอุดหนุนทั่วไปลง ดังแสดงได้ตามแผนภูมิภาพที่ 4.34

แผนภูมิภาพที่ 4.34 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครตรัง

4.6.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

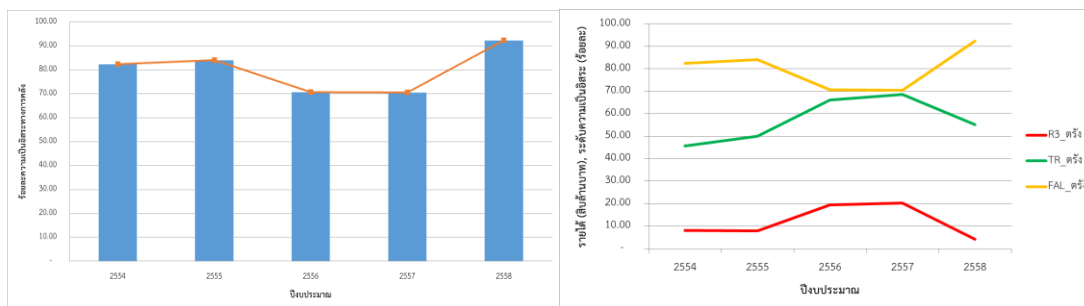
จากการสัมภาษณ์รองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง และปลัดเทศบาล พบว่าเทศบาลนครตรังมีการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่างๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ โดยพบว่าสามารถจัดเก็บรายได้ได้เกินเป้าที่กำหนดไว้เนื่องจากมีการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีให้กว้างขึ้น ขณะเดียวกันรายได้บางส่วนก็จัดเก็บได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น อากรฆ่าสัตว์ เนื่องจากกฎหมายอนุญาตให้ขายค้าขายข้ามเขตได้ สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับผู้บริหารทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าเพียงพอต่อการจัดบริการแต่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ทั้งยังไม่เห็นถึงความเป็นอิสระที่แท้จริงเนื่องจากบางส่วนยังผูกติดอยู่กับระเบียบกฎหมาย ดังนั้นเทศบาลนครตรังจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.6.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

ตารางที่ 4.12 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรัง ระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	74,639,770.97	89,465,352.33	103,082,401.58	113,580,443.20	115,362,445.68
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	302,462,915.44	331,421,849.65	364,889,530.78	370,519,731.22	393,404,281.52
เงินอุดหนุน (R3)	80,527,478.00	79,520,250.00	193,991,974.00	202,214,589.00	42,405,370.00
R1 + R2	377,102,686.41	420,887,201.98	467,971,932.36	484,100,174.42	508,766,727.20
TR (R1+R2+R3)	457,630,164.41	500,407,451.98	661,963,906.36	686,314,763.42	551,172,097.20
FAL	82.4	84.11	70.69	70.54	92.31
ระดับความเป็นอิสระ	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรัง พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 82.40, 84.11, 70.69, 70.54 และ 92.31 ตามลำดับ โดยมีความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับค่อนข้างมากในปีงบประมาณ 2554 - 2555 สำหรับปีงบประมาณ 2556 – 2557 มีความเป็นอิสระทางการอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับมากในปีงบประมาณ 2558

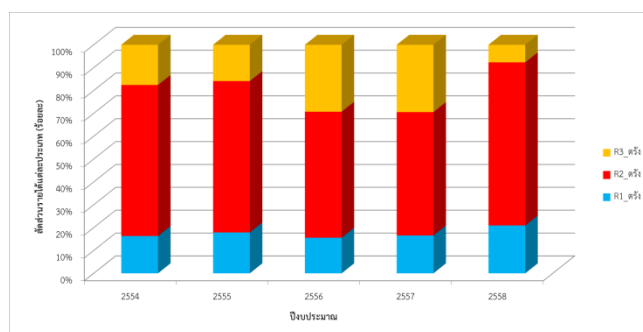
แผนภูมิภาพที่ 4.35 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและ แผนภูมิภาพที่ 4.35 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และ

แนวโน้มของเทศบาลนครตรัง

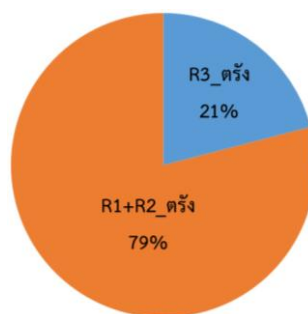
ความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรัง

นอกจากนี้ยังสามารถแสดงระดับและแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังได้จากแผนภูมิภาพที่ 4.35

ก โดยพบว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรังมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีงบประมาณ 2555 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2554 ต่อมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 ระดับและแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังเปลี่ยนแปลงลดลง และคงระดับเดียวกันนี้ในอัตราที่ค่อนข้างคงที่สืบไปในปีงบประมาณ 2557 และเมื่อปีงบประมาณ 2558 มีระดับเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากสัดส่วนของเงินอุดหนุนน้อยลงมาก หากพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.35 ข จะเห็นได้ว่าระดับและแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรังนั้นลดลงอันเนื่องมาจากการให้เงินในหมวดเงินอุดหนุนมากขึ้นจากรัฐ โดยสังเกตได้จากเส้นแนวโน้มของของความเป็นอิสระทางการคลังและเส้นแนวโน้มของเงินอุดหนุนมีลักษณะเดียวกันแต่เป็นไปในทางตรงกันข้าม

แผนภูมิภาพที่ 4.36 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครตรัง

แผนภูมิภาพที่ 4.36 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

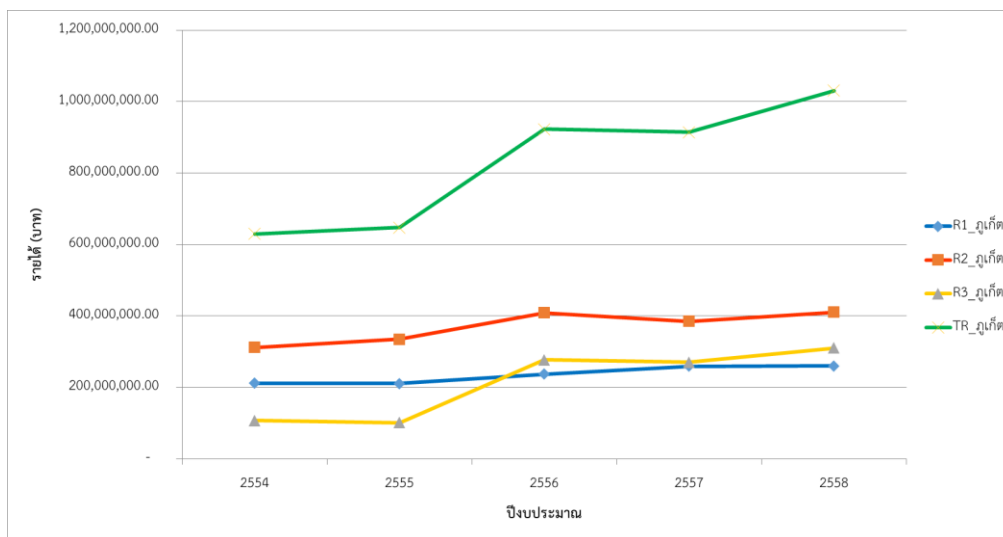
สำหรับสัดส่วนรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครตรังนั้น (แผนภูมิภาพที่ 4.36 ก) พบว่าสัดส่วนของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ทำให้สัดส่วนรายได้ที่เป็นเงินจัดสรรจากรัฐลดลง ในขณะที่รายได้ที่จัดเก็บได้เองยังคงสัดส่วนเดิม ด้วยเหตุนี้จึงอาจสะท้อนให้เห็นว่าระดับการพึ่งพาตนเองทางด้านการคลังของเทศบาลนครตรังมีแนวโน้มลดลงอย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ 2558 รายได้ในหมวดเงินอุดหนุนของเทศบาลนครแห่งนี้ลดลงอย่างมาก เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ (แผนภูมิภาพที่ 4.36 ข) พบว่า มีค่าเท่ากับร้อยละ 79 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครตรังในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4.7 เทศบาลนครภูเก็ต: Industry based City

4.7.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ต

ตารางที่ 4.13 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ต ปีงบประมาณ 2554 - 2558

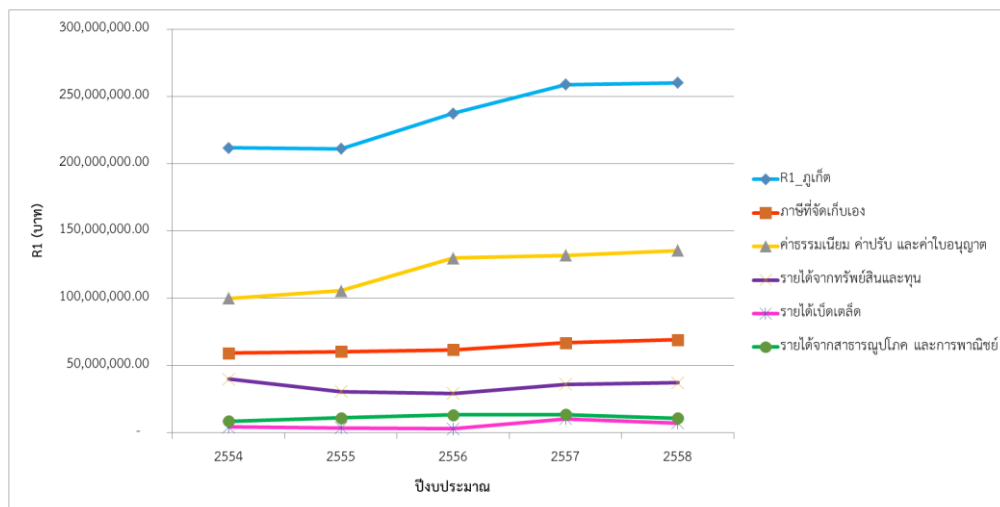
รายได้หมวดต่าง ๆ/ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	59,112,133.12	60,310,279.17	61,721,452.91	66,918,043.50	69,174,574.37
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	48,411,167.11	49,305,071.12	50,047,749.56	54,738,540.00	56,869,972.61
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1,334,951.62	1,393,393.37	1,344,584.52	1,807,310.80	1,738,867.96
1.1.3 ภาษีป้าย	9,104,154.40	9,316,424.68	10,050,948.83	10,105,192.70	10,350,593.80
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	261,860.00	295,390.00	278,170.00	267,000.00	215,140.00
1.1.5 อากรรังนกอีแอ่น	-	-	-	-	-
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าใบอนุญาต	99,835,940.85	105,471,809.42	129,926,213.12	131,956,428.23	135,588,756.36
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	39,825,724.61	30,563,049.67	29,258,006.02	36,125,418.92	37,124,566.88
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	4,353,196.17	3,693,900.28	3,043,292.56	10,355,519.23	7,349,520.45
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค และการพาณิชย์	8,625,288.00	10,970,002.34	13,341,250.20	13,441,626.92	10,919,723.37
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	211,752,282.80	211,009,040.88	237,290,214.81	258,797,036.80	260,157,141.47
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษียรถยนต์และล้อเลื่อน	-	-	-	5,694,659.16	5,687,353.83
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ	234,061,793.30	255,536,281.55	273,646,642.44	292,829,332.06	300,144,046.18
2.3 ภาษีสรรพสามิต	11,748,598.73	12,779,782.48	16,396,188.65	14,132,349.71	16,087,659.38
2.4 ภาษีสรรพสามิต	28,310,567.35	22,965,552.70	28,350,027.03	19,222,796.55	27,716,955.78
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ และปิโตรเลียม	1,282,647.96	1,262,501.53	1,541,542.15	1,588,260.96	1,191,017.83
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิ	36,092,731.72	42,236,817.80	89,009,053.40	51,116,252.14	59,383,463.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	311,496,339.10	334,780,936.10	408,943,453.71	384,583,650.64	410,210,496.00
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	106,638,453.00	101,411,633.00	276,645,441.32	270,414,222.00	310,180,614.00
รวมเงินอุดหนุน	106,638,453.00	101,411,633.00	276,645,441.32	270,414,222.00	310,180,614.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	629,887,074.90	647,201,609.98	922,879,109.84	913,794,909.44	1,030,571,724.00

แผนภูมิภาพที่ 4.37 แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ต

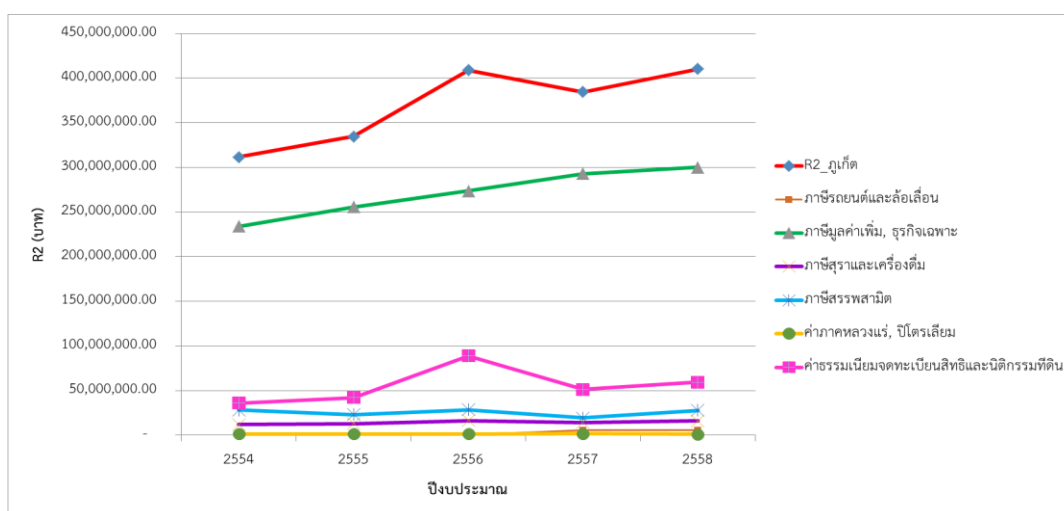
จากตารางที่ 4.13 และแผนภูมิภาพที่ 4.37 แสดงรายได้ของเทศบาลนครภูเก็ตตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกหมวดรายได้ สำหรับรายได้หลักนั้นมากที่สุดอยู่ในหมวดเงินรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ รองลงมือนี้อุดหนุนซึ่งควบคู่กันมากับรายได้ที่จัดเก็บได้เอง เมื่อพิจารณาถึงรายได้รวมทั้งหมดพบว่าการเพิ่มขึ้นมากในปีงบประมาณ 2556 เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ 2555 สำหรับในปีงบประมาณถัดมา (2557-2558) พบว่าการเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งหมดนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็น ดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครภูเก็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2556 เป็นต้นมา และเริ่มเก็บเพิ่มขึ้นได้อย่างชะลอตัวในปีงบประมาณ 2558 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้พบว่า เป็นรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาตมากที่สุด และมากกว่าเป็น 2 เท่าของภาษีที่จัดเก็บเองซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่รองลงมา (เปรียบเทียบในปีงบประมาณ 2558) ถัดมาเป็นรายได้จากทรัพย์สินและทุน สำหรับรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และจากรายได้เบ็ดเตล็ดตามลำดับเป็นรายได้ที่น้อยที่สุดในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เอง (แผนภูมิภาพที่ 4.38)

แผนภูมิภาพที่ 4.38 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครภูเก็ต

2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

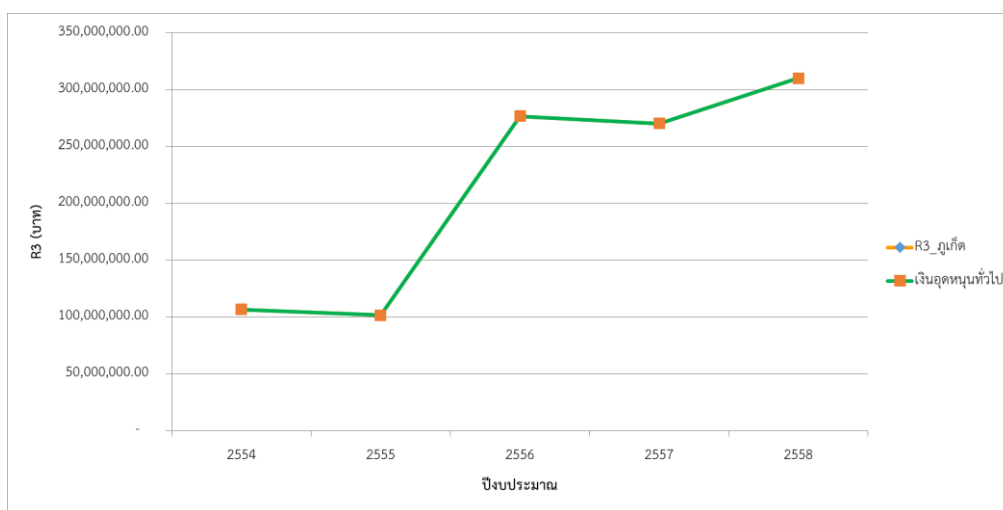

แผนภูมิภาพที่ 4.39 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครภูเก็ต

จากแผนภูมิภาพที่ 4.39 จะเห็นว่ารายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครภูเก็ตส่วนใหญ่ คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีอย่างต่อเนื่องและอย่างโดดเด่น เมื่อเทียบกับรายได้อื่น ๆ ในหมวดนี้ รองลงมาคือค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน สำหรับลำดับถัดมาคือภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียมนั้นมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ใกล้เคียงกัน และยังมีรายได้อีกหนึ่งประเภทหนึ่งคือรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนซึ่งเพิ่งมีการจัดสรรให้กับท้องถิ่น โดยเริ่มจัดสรรให้เทศบาลนครภูเก็ตตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 เป็นต้นมา เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครภูเก็ต พบว่ารายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจ

เฉพาะเป็นสำคัญและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และมีการจัดสรรมากกว่าปกติอย่างสังเกตได้ชัดในปีงบประมาณ 2556 ทั้งนี้เนื่องจากในปีดังกล่าวมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินค่อนข้างมากในเขตเทศบาลนครภูเก็ต

3) เงินอุดหนุน ผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครภูเก็ตในภาพรวมพบว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2555 นั้นเทศบาลนครภูเก็ตได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปประมาณ 100 ล้านบาท หลังจากนั้นในปีงบประมาณ 2556 - 2558 จะเห็นได้ว่าเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นมากอยู่ใน ช่วง 250 - 320 ล้านบาท ในภาพรวมนั้นพบว่าเงินหมวดนี้มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 4.40

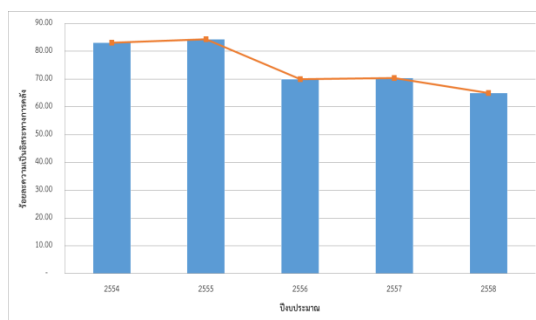
แผนภูมิภาพที่ 4.40 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครภูเก็ต

4.7.2 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

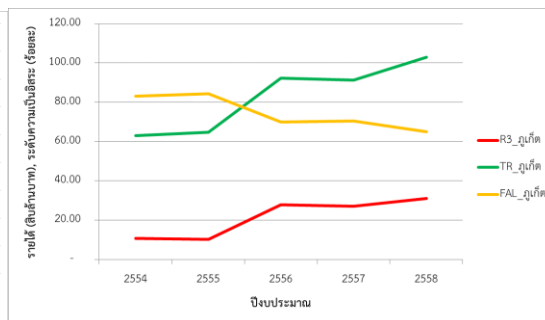
ตารางที่ 4.14 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ต ระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	211,752,282.80	211,009,040.88	237,290,214.81	258,797,036.80	260,157,141.47
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	311,496,339.10	334,780,936.10	408,943,453.71	384,583,650.64	410,210,496.00
เงินอุดหนุน (R3)	106,638,453.00	101,411,633.00	276,645,441.32	270,414,222.00	310,180,614.00
R1 + R2	523,248,621.90	545,789,976.98	646,233,668.52	643,380,687.44	670,367,637.47
TR (R1+R2+R3)	629,887,074.90	647,201,609.98	922,879,109.84	913,794,909.44	1,030,571,724.00
FAL	83.07	84.33	70.02	70.41	65.05
ระดับความเป็นอิสระ	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย

ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ตจากตารางที่ 4.14 พบว่าในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 83.07, 84.33, 70.02, 70.04 และ 65.05 ตามลำดับ เมื่อแปลความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ปานกลางและค่อนข้างน้อยตามลำดับ

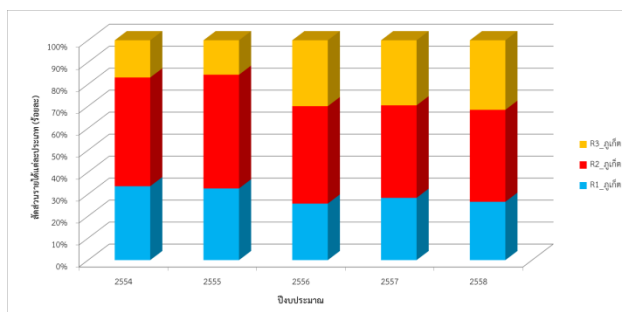

แผนภูมิภาพที่ 4.41 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและ
แนวโน้มของเทศบาลนครภูเก็ต

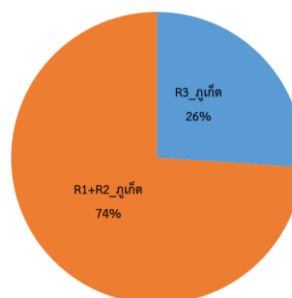

แผนภูมิภาพที่ 4.41 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม
และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ต

จากภาพที่ 4.41 ก ซึ่งแสดงระดับและแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ตได้สะท้อนให้เห็นว่าความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ตมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.41 ข จะเห็นได้ว่าระดับและแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครภูเก็ตนั้นลดลงอันเนื่องมาจากการให้เงินในหมวดเงินอุดหนุนมากขึ้น โดยสังเกตได้จากเส้นแนวโน้มของของความเป็นอิสระทางการคลังและเส้นแนวโน้มของเงินอุดหนุนมีลักษณะเดียวกันแต่เป็นไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์เดียวกันกับเทศบาลนครอื่น ๆ ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้

แผนภูมิภาพที่ 4.42 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของ
เทศบาลนครภูเก็ต

แผนภูมิภาพที่ 4.42 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับ
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

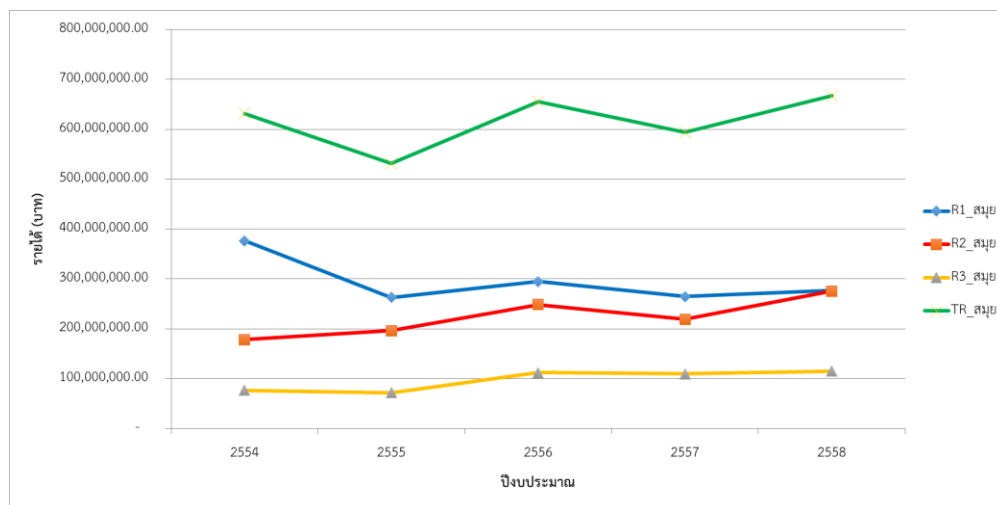
สำหรับสัดส่วนรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครภูเก็ตดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 4.42 ก นั้นพบว่าสัดส่วนของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด สัดส่วนรายได้ที่เป็นเงินจัดสรรจากรัฐลดลง ในขณะที่สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้เองยังคงไม่แตกต่างไปจากเดิมมากนัก ด้วยเหตุนี้จึงอาจสะท้อนให้เห็นว่าระดับการพึ่งพาตนเองทางด้านการคลังของเทศบาลนครภูเก็ตมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณ (แผนภูมิภาพที่ 4.42 ข) มีค่าเท่ากับร้อยละ 74 ซึ่งหมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังในภาพรวมของเทศบาลนครภูเก็ตอยู่ในระดับปานกลาง

4.8 เทศบาลนครเกาะสมุย: Industry based City

4.8.1 สภาพการณ์และสถานภาพทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุย

ตารางที่ 4.15 รายละเอียดรายได้ในหมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย ปีงบประมาณ 2554 - 2558

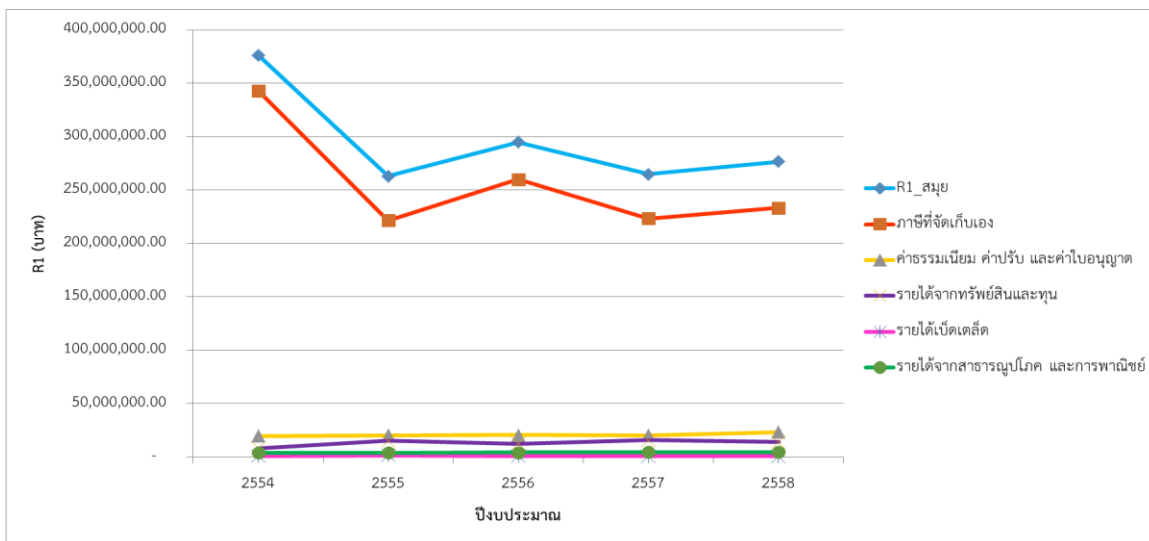
รายได้หมวดต่าง ๆ ปีงบประมาณ	2554	2555	2556	2557	2558
1. รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)					
1.1 ภาษีที่จัดเก็บเองทั้งหมด	343,049,466.62	221,462,085.10	260,034,516.00	223,265,266.78	233,459,186.55
1.1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	292,061,803.87	170,009,563.53	208,109,470.27	199,597,589.13	212,120,787.68
1.1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	717,743.05	743,522.25	702,568.60	272,003.05	875,335.55
1.1.3 ภาษีป้าย	9,591,173.00	10,148,959.00	10,775,655.00	10,513,674.60	12,731,100.00
1.1.4 อากรการฆ่าสัตว์	20,810.00	-	-	-	-
1.1.5 อากรรังนกฮูกอ่อน	40,657,936.70	40,560,040.32	40,446,822.13	12,882,000.00	7,731,963.32
1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ / ค่าใบอนุญาต	19,711,969.03	20,593,183.04	20,876,912.01	20,478,821.89	23,605,307.04
1.3 รายได้จากทรัพย์สินและทุน	8,447,226.53	15,170,394.98	12,445,914.71	15,768,082.83	14,207,411.40
1.4 รายได้เบ็ดเตล็ด	1,224,722.64	1,768,152.04	1,024,707.04	797,539.25	695,083.97
1.5 รายได้จากสาธารณูปโภค / การพาณิชย์	3,969,183.90	4,123,767.45	4,330,339.05	4,569,583.80	4,723,368.15
รวมรายได้ที่จัดเก็บเอง	376,402,568.72	263,117,582.61	294,712,409.81	264,879,294.55	276,690,360.11
2. ภาษีอากรที่รัฐจัดสรรให้ (R2)					
2.1 ภาษีรถยนต์และล้อเลื่อน	-	-	-	-	2,120,281.76
2.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม และธุรกิจเฉพาะ	70,207,725.07	74,567,197.01	95,352,643.06	100,352,689.56	104,561,242.14
2.3 ภาษีสุราและเครื่องดื่ม	8,002,659.18	9,082,313.07	10,162,871.41	11,700,824.10	13,169,801.50
2.4 ภาษีสรรพสามิต	19,276,851.78	16,323,898.89	22,202,353.08	15,865,843.92	22,687,987.00
2.5 ค่าภาคหลวงแร่ และปิโตรเลียม	2,822,375.75	1,564,753.39	2,735,624.40	2,199,438.63	2,501,035.73
2.6 ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิฯ	78,189,990.00	94,802,969.00	117,954,202.00	89,174,559.00	130,363,225.00
รวมรายได้ที่รัฐจัดสรรให้	178,499,601.78	196,341,131.36	248,407,693.95	219,293,355.21	275,403,573.13
3. เงินอุดหนุน (R3)					
3.1 เงินอุดหนุนทั่วไป	76,597,707.50	72,050,409.00	112,412,391.62	109,797,066.00	115,004,102.00
รวมเงินอุดหนุน	76,597,707.50	72,050,409.00	112,412,391.62	109,797,066.00	115,004,102.00
รวมรายได้ทั้งสิ้น	631,499,878.00	531,509,122.97	655,532,495.38	593,969,715.76	667,098,035.24

แผนภูมิภาพที่ 4.43 ก แนวโน้มของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย

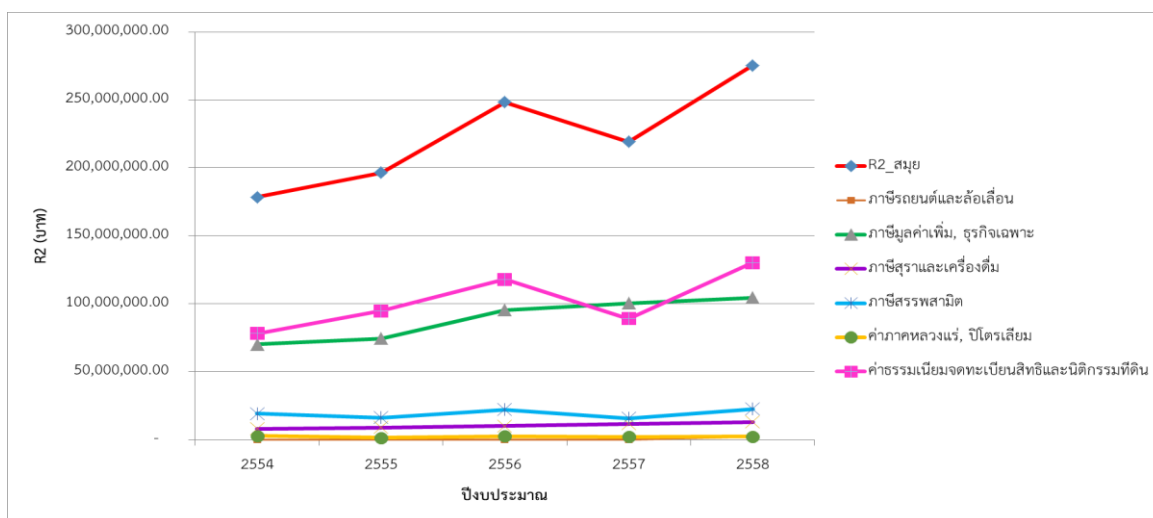
จากตารางที่ 4.15 และแผนภูมิภาพที่ 4.43 แสดงรายได้ของเทศบาลนครเกาะสมุย พบว่า รายได้ของเทศบาลนครเกาะสมุยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีในทุกหมวด สำหรับรายได้หลักที่มากที่สุดอยู่ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เอง และเพิ่มขึ้นควบคู่กันมากับหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้มาโดยตลอด สำหรับหมวดเงินอุดหนุนเป็นหมวดรายได้ที่น้อยที่สุด แต่ถึงอย่างไรก็ตาม รายได้ทั้ง 3 หมวดนั้นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ยกเว้นในปีงบประมาณ 2557 ที่รายได้ทุกหมวดเปลี่ยนแปลงลดลงและส่งผลให้รายได้ทั้งหมดนั้นมีแนวโน้มลดลงด้วยในปีงบประมาณเดียวกันนี้ เมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดพบว่าเป็นดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง รายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครเกาะสมุยในช่วงต้น (ปีงบประมาณ 2554) มีการจัดเก็บรายได้เองได้เป็นจำนวนมาก หลังจากปีดังกล่าวพบว่ารายได้ทั้งหมดที่เทศบาลนครเกาะสมุยจัดเก็บได้เองน้อยลงและมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงเล็กน้อยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 เป็นต้นมา สาเหตุที่รายได้ที่จัดเก็บได้เองลดลงเป็นอย่างมากนั้น หากพิจารณาข้อมูลจากตารางที่ 4.9 ในข้างต้นจะเห็นได้ว่า เนื่องจากเทศบาลนครเกาะสมุยเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินได้น้อยลงกว่าเดิมถึง 100 ล้านบาทโดยประมาณ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการจัดเก็บรายได้ในหมวดนี้พบว่า เป็นรายได้จากภาษีที่จัดเก็บเองมากที่สุดและมากกว่าถึง 10 เท่าของค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาตซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่รองลงมา ลำดับถัดมาเป็นรายได้จากทรัพย์สินและทุน รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ และจากรายได้เบ็ดเตล็ดซึ่งรายได้ 4 ประเภทหลังนี้สามารถเก็บได้ใกล้เคียงกัน และเก็บได้แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในแต่ละปี (แผนภูมิภาพที่ 4.44)

แผนภูมิภาพที่ 4.44 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครเกาะสมุย

2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

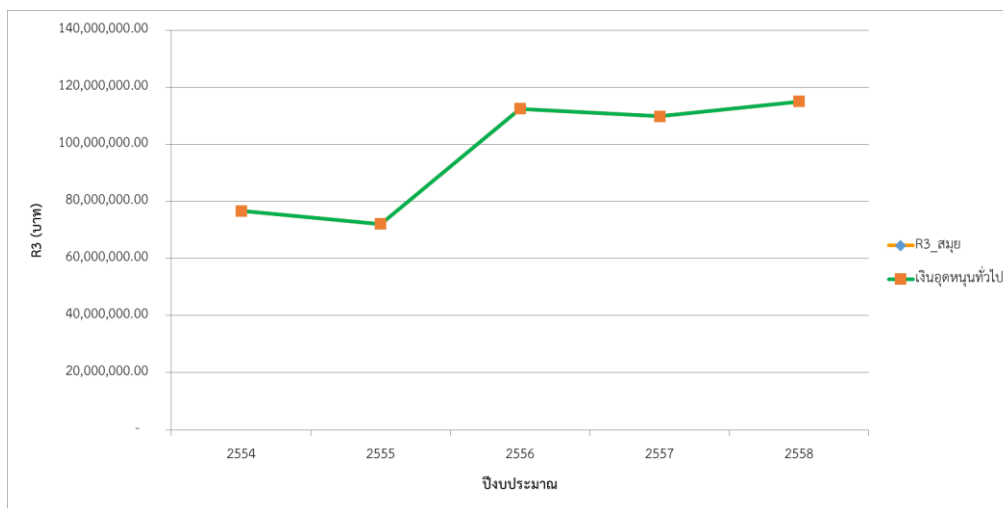

แผนภูมิภาพที่ 4.45 แนวโน้มของรายได้ในหมวดรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครเกาะสมุย

จากแผนภูมิภาพที่ 4.45 จะเห็นได้ว่ารายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครเกาะสมุยส่วนใหญ่ คือ ค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน รองลงมาคือภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะโดยทั้งสองประเภทนี้มีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นตลอดทุกปีอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปีงบประมาณ 2557 ที่การจัดสรรค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินลดลงมากและต่ำกว่ารายได้จากภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ สำหรับลำดับถัดมาคือภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ค่าภาคหลวงแร่และปิโตรเลียมนั้นมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่และสามารถจัดเก็บได้ใกล้เคียงกัน และยังมีรายได้อีกประเภทหนึ่งคือรายได้จากภาษีรถยนต์และล้อเลื่อนซึ่งเพิ่งมีการจัดสรรให้กับท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2558 เมื่อพิจารณาแนวโน้มจากเส้นรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครเกาะสมุย

พบว่ารายได้ในหมวดนี้ขึ้นอยู่กับค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดินเป็นสำคัญแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกปีและเป็นไปในลักษณะเดียวกัน

3) เงินอุดหนุน ผลการวิเคราะห์หมวดเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครเกาะสมุยในภาพรวมพบว่าเงินหมวดนี้มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงไว้ในแผนภูมิภาพที่ 4.46

แผนภูมิภาพที่ 4.46 แนวโน้มของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนจากรัฐของเทศบาลนครเกาะสมุย

4.8.2 ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

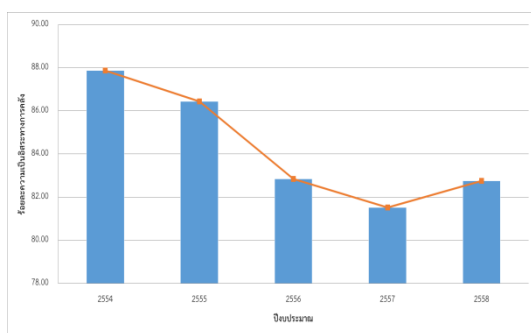
จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง และปลัดเทศบาล พบว่าเทศบาลนครเกาะสมุยสามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดเป้าของเทศบาลนครเกาะสมุยจะกำหนดเพิ่มขึ้นปีละ 10% ในทุกๆ ปี โดยจะจัดทำแผนที่ภาษีไว้ หากมีความพร้อมมากก็จะสามารถเก็บภาษีที่จัดเก็บได้เองเพิ่มเป็นสองเท่า ทั้งนี้ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บเนื่องจากภาระงานค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งเดียวกันในงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น เช่น อบต. ประกอบกับขนาดของพื้นที่ที่เทศบาลนครเกาะสมุยรับผิดชอบดูแลมีขนาด 252 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเกินความสามารถและเครื่องมือทำให้ขาดการจัดทำแผนที่ภาษีครอบคลุมผู้เสียภาษีรายใหม่ ขณะเดียวกันการพิจารณาจัดเก็บรายได้บางส่วนยังขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าพนักงานจึงเป็นช่องทางให้มีการแทรกแซงทางการเมืองในการขอลดหย่อนหรืองดเว้นการจัดเก็บ สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับผู้บริหารทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกันว่าไม่เพียงพอต่อการจัดบริการประชาชนเนื่องจากเทศบาลเกาะสมุยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ

4.8.3 ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

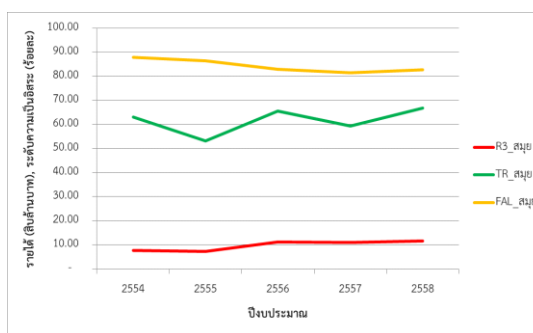
ตารางที่ 4.16 รายได้แต่ละหมวดและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุย ระหว่างปีงบประมาณ 2554 - 2558

ปีงบประมาณ/ รายได้หมวดต่าง ๆ	2554	2555	2556	2557	2558
รายได้ที่จัดเก็บเอง (R1)	376,402,568.72	263,117,582.61	294,712,409.81	264,879,294.55	276,690,360.11
รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2)	178,499,601.78	196,341,131.36	248,407,693.95	219,293,355.21	275,403,573.13
เงินอุดหนุน (R3)	76,597,707.50	72,050,409.00	112,412,391.62	109,797,066.00	115,004,102.00
R1 + R2	554,902,170.50	459,458,713.97	543,120,103.76	484,172,649.76	552,093,933.24
TR (R1+R2+R3)	631,499,878.00	531,509,122.97	655,532,495.38	593,969,715.76	667,098,035.24
FAL	87.87	86.44	82.85	81.51	82.76
ระดับความเป็นอิสระ	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุยจากตารางที่ 4.16 พบว่าในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระมีค่าเท่ากับร้อยละ 87.87, 86.44, 82.85, 81.51 และ 82.76 ตามลำดับ เมื่อแปลความหมายระดับความเป็นอิสระทางการคลังตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในค่อนข้างมากและมีสัดส่วนความเป็นอิสระที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในแต่ละปี

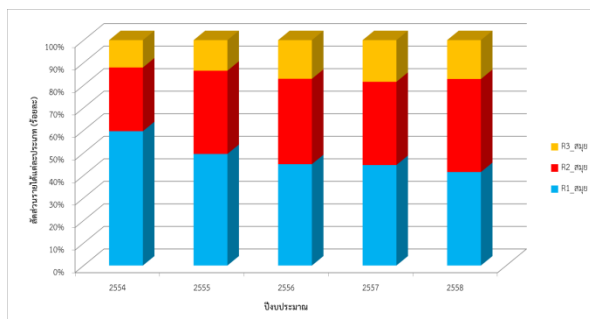

แผนภูมิภาพที่ 4.47 ก ระดับความเป็นอิสระทางการคลังและแนวโน้มของเทศบาลนครเกาะสมุย

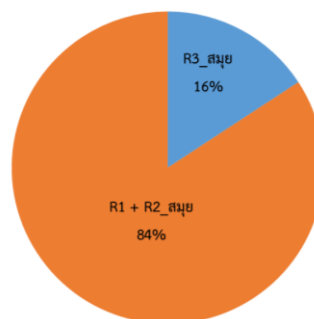

แผนภูมิภาพที่ 4.47 ข แนวโน้มของเงินอุดหนุน รายได้รวม และความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุย

จากแผนภูมิภาพที่ 4.47 ก ได้แสดงให้เห็นว่าระดับและเส้นแนวโน้มของความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครเกาะสมุยมีแนวโน้มลดลงแต่ลดลงไม่แตกต่างกันมากนักในแต่ละปี (ดูเส้น FAL_สมุย จากแผนภูมิภาพที่ 4.47 ข) นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของรายได้รวมเป็นไปในลักษณะและทิศทางเดียวกันกับหมวดเงินอุดหนุน

แผนภูมิภาพที่ 4.48 ก สัดส่วนของรายได้หมวดต่าง ๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุย

แผนภูมิภาพที่ 4.48 ข สัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

สำหรับสัดส่วนรายได้ในหมวดต่างๆ ของเทศบาลนครเกาะสมุยดังแสดงในแผนภูมิภาพที่ 4.48 ก นั้นพบว่าสัดส่วนของรายได้ที่เป็นเงินอุดหนุนและรายได้ที่เป็นเงินจัดสรรจากรัฐเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่รายได้ที่จัดเก็บได้เองมีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากขึ้นเรื่อย ๆ พิจารณาจากแผนภูมิภาพที่ 4.40 ข ประกอบ พบว่าสัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้รวมกับรายได้ที่รัฐจัดสรรให้เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยทุกปีงบประมาณมีค่าเท่ากับร้อยละ 84 หมายความว่าระดับความเป็นอิสระทางการคลังในภาพรวมของเทศบาลนครเกาะสมุยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนรายได้ที่จัดเก็บได้เองของเทศบาลนครเกาะสมุยมีสัดส่วนที่มากที่สุดจึงอาจสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลนครเกาะสมุยมีการพึ่งพาตนเองทางด้านการคลังได้มากเมื่อเทียบกับเทศบาลนครอื่น ๆ

4.9 ภาพรวมของความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครในภาคใต้

จากข้อมูลในข้างต้น (หัวข้อที่ 4.1 – 4.8) สามารถสรุปได้ดังนี้ รายได้รวมทั้งหมด (TR) ของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 นั้นแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละปี แต่ในภาพรวมพบว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2) ยกเว้นเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่พึ่งพาเงินอุดหนุน (R3) เป็นหลัก โดยมีเพียงเทศบาลนครเกาะสมุยแห่งเดียวที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรายได้ที่จัดเก็บได้เอง (R1) และเมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดมีรายละเอียด ดังนี้

1) รายได้ที่จัดเก็บได้เอง

รายได้ที่จัดเก็บเองของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้มาจากภาษีที่จัดเก็บเอง รองลงมาคือรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต และรายได้จากจากทรัพย์สินและทุน ยกเว้นในเทศบาลนครหาดใหญ่ที่สามารถจัดเก็บรายได้ได้มากที่สุดจากทรัพย์สินและทุน และเทศบาลนครภูเก็ตสามารถจัดเก็บรายได้ได้มากที่สุดจากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต

2) รายได้ที่รัฐจัดสรรให้

รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะ โดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นในทุกปี รองลงมาคือค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน และภาษีสรรพสามิต ตามลำดับ ยกเว้นในเทศบาลนครเกาะสมุยที่มีรายได้ที่รัฐจัดสรรให้สูงสุดมาจากค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน

3) เงินอุดหนุน

หมวดเงินอุดหนุนของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ในช่วงปีงบประมาณ 2556 นั้นพบว่าเทศบาลนครต่าง ๆ ได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณก่อนหน้าอย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

4) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง

จากการประมวลผลการสัมภาษณ์รองนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง และปลัดเทศบาลเกี่ยวกับความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง พบว่า เทศบาลนครทั้งหมดมีการจัดเก็บภาษีค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่าง ๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติ และโดยส่วนใหญ่กล่าวว่ารายได้จากการจัดเก็บนั้นเพียงพอต่อการใช้จ่ายงบประมาณ แต่มีรายได้บางส่วนสามารถจัดเก็บเองได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีโรงเรือน นอกจากนี้รายได้อื่นๆ เช่น ภาษีป้าย ไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนเพราะมีการติดตั้งและถอนออกอยู่ตลอดเวลาจึงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ ในขณะเดียวกันเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ได้มีแนวทางในการพัฒนาการ

จัดเก็บรายได้ให้ได้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษีและขยายฐานภาษีควบคู่กับการจัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับมีความเห็นตรงกันว่าเพียงพอต่อการจัดบริการแต่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะมองว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ผลกระทบที่ตามมาก็เกิดอยู่ในท้องถิ่น ดังนั้นรายได้จากภาษีจัดสรรจากรัฐที่เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงควรจัดสรรเพิ่มขึ้น และผู้บริหารเทศบาลนครส่วนใหญ่คิดว่ายังมีความจำเป็นอยู่มากที่จะต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากยังไม่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดหารายได้เป็นของตนเองได้มากขึ้นอันเนื่องมาจากกฎหมายและข้อบังคับ

5) ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.17 พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 เทศบาลนครจำนวน 5 ใน 8 เทศบาลนคร ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครภูเก็ต ทั้งหมดมีระดับความเป็นอิสระอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 81.00, 74.00, 71.00, 79.00 และ 74.00 ตามลำดับ ในขณะที่เทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีค่าเฉลี่ยระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้อยู่ในระดับปานกลาง และมีแค่เทศบาลนครเกาะสมุยเพียงแห่งเดียวที่มีค่าเฉลี่ยระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.17 สรุประดับความอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ในช่วง พ.ศ.2554 – 2558

เทศบาลนคร	ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง (รายปีงบประมาณ)					เฉลี่ยระดับ ความเป็นอิสระ
	2554	2555	2556	2557	2558	
หาดใหญ่	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก
Urban City	(86.52)	(87.62)	(75.46)	(78.60)	(77.60)	81.00
สุราษฎร์ธานี	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง
Urban City	(80.60)	(82.63)	(69.84)	(70.96)	(71.36)	74.00
สงขลา	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	น้อย	น้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย
Suburban City	(71.84)	(74.79)	(56.59)	(56.94)	(56.62)	62.00
ยะลา	ปานกลาง	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง
Suburban City	(79.27)	(76.20)	(67.06)	(68.10)	(67.33)	71.00
นครศรีธรรมราช	ปานกลาง	ปานกลาง	น้อย	น้อย	น้อย	ค่อนข้างน้อย
Urban City	(73.29)	(74.03)	(56.25)	(56.60)	(52.75)	61.00
ตรัง	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
Semi-rural City	(82.40)	(84.11)	(70.69)	(70.54)	(92.31)	79.00
ภูเก็ต	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	คปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง
Industry based City	(83.07)	(84.33)	(70.02)	(70.41)	(65.05)	74.00
เกาะสมุย	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก	ค่อนข้างมาก
Industry based City	(87.87)	(86.44)	(82.85)	(81.51)	(82.76)	84.00

4.10 ผลการศึกษาความอิสระทางการคลังด้านรายได้โดยการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย คณะผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 7 แห่ง ซึ่งคณะผู้บริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี จำนวน 7 คน และหัวหน้าส่วนราชการ ได้แก่ ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการสำนักงานการคลัง จำนวน 13 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพในครั้งนี้จะนำเสนอประเด็นที่สอดคล้องเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ดังต่อไปนี้

1) การพึ่งพาตนเองในมิติของการจัดหารายได้ของเทศบาลนคร

สำหรับสถานะที่เทศบาลนครสามารถจัดหารายได้ที่เพียงพอกับความต้องการในการใช้จ่ายเพื่อจัดบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ และสอดคล้องตามการจัดลำดับความสำคัญของบริการสาธารณะดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการ พบว่า เทศบาลนครในภาคใต้ทั้ง 7 แห่ง สามารถจัดเก็บรายได้ได้ตรงตามเป้าที่ได้ประมาณการไว้ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เชื่อว่าเทศบาลนครที่ตนบริหารจัดการอยู่นั้นมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองในส่วนของการรายได้ โดยการประเมินตนเองจากการที่มีความสามารถในการจัดหารายได้ได้อย่างพอเพียงและตรงตามเป้าหมายแม้ว่าเป้าหมายการณดังกล่าวจะมีการปรับเปลี่ยนขึ้นทุกปีงบประมาณ ดังจะเห็นได้จากมุมมองจากระดับนโยบายของนายกเทศมนตรีท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ถ้าดูจากรายได้ของเทศบาลที่เราจัดเก็บได้ตามเป้าทุกปีแล้วนั้น เทศบาลนครฯของเราสามารถพึ่งพาตนเองได้แน่นอน เราไม่ได้เดือดร้อนอะไร” ในขณะที่ผู้บริหารเทศบาลนครบางท่าน มีความคิดเห็นว่าแม้จะสามารถการจัดหารายได้ได้เอง ดังกล่าว “ภาษีเราจัดเก็บเองได้น้อยนิดเดียว เพราะว่าภาษีที่เราได้รับเก็บเองตามกฎหมายนี้แค่ 20% อ้อ ของรายได้ทั้งหมดนะ มันก็ต้องพึ่งพาตรงนั้นแม้แต่เงินเดือนข้าราชการที่นี่ก็ไม่พอใช้เลย” สำหรับมุมมองผู้ขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการนั้น หลายท่านมีความคิดเห็นว่าเทศบาลนครสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังสะท้อนอย่างชัดเจนในคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า “เก็บได้ตามเป้า บริหารเท่าที่มี แค่นี้ก็พึ่งพาตนเองได้” (ผู้บริหารเทศบาลนครคนที่ 5)

2) ประสิทธิภาพและเทคนิคในการจัดเก็บรายได้ตามกรอบกฎหมาย

ในการจัดเก็บรายได้ตามกฎหมายที่ตรงตามเป้าหมายการได้นั้น ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า เทศบาลนครทุกแห่งสามารถกำหนดและสามารถจัดเก็บรายได้ได้ด้วยเทคนิคแผนที่ภาษีและการขยายฐานภาษีเป็นหลัก รวมถึงประเด็นการสร้างร่วมมือระหว่างเทศบาลนครกับสถาบันการศึกษาในการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้นับเป็นอีกหนึ่งเทคนิคที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง โดยข้อมูลที่ว่าหัวหน้าส่วนราชการคนที่ 7 ได้ให้ความสำคัญและอธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือดังกล่าว มีดังนี้ “เทศบาลนครของเราสามารถจัดเก็บรายได้ได้เกินเป้า โดยใช้ระบบแผนที่ภาษี ระบบ LTAX 3000 เราได้ระบบเดียวกับกรมการส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นมา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาช่วยเป็นพี่เลี้ยงให้ โดยมาให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำข้อมูล

จัดทำระบบ LTAX3000 เก็บสำเร็จแล้ว ต่อยอดจากการจัดเก็บภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน และยังต่อยอดเป็นฐานข้อมูลทั้งหมดในเขตเทศบาล ทั้งด้านครอบครัว ประชากร สุขภาพอนามัย การแบ่งแยกอายุคน ชุมชน ครอบครัว สมมุติว่าอยู่บ้านเลขที่ 1 มีคนก็คน ปกติก็คน ป่วยก็คน เด็กก็คน ผู้ใหญ่ก็คน เราต้องมีข้อมูลทั้งหมด นำข้อมูลนั้นมาบริหารจัดการในเทศบาลสร้างความสุขให้คนในพื้นที่ ตั้งแต่เกิดจนตาย” ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 2 ที่กล่าวว่า “เทศบาลก็ได้แนวทางมาจากของกรมฯ เราก็ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วก็นำมาเชื่อมกับระบบ LTAX 3000 ที่เทศบาลดำเนินการตอนนี้ก็เกือบลงตัว ตอนนี้เราให้จ่ายภาษีโรงเรือนและภาษีที่ดินต่างๆผ่านทางธนาคารกรุงไทยได้แล้ว การที่สามารถเสียภาษีทางธนาคารได้ ช่วยเพิ่มความคล่องตัว เพราะชาวบ้านบางคนไม่มีเวลา ก็เลยกลายเป็นลูกค้าค้างชำระและเป็นภาระแก่เทศบาล” ในขณะที่หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 1 มุ่งเน้นเทคนิคการขอให้ยื่นหลักฐานประกอบการจ่ายภาษี โดยกล่าวว่า “สำหรับเทคนิคหรือมาตรการ ก็คือ ถ้าเค้าว่าไม่จ่ายเพราะห้องเช่าเค้าว่าง ก็เอาค่าน้ำค่าไฟมาชัดเจน เพราะอันนี้ส่วนราชการออก ไม่ใช่ส่วนตัว ไม่ใช่บริษัทที่ต้องรับรอง ค่าน้ำ ค่าไฟมาประกอบสิว่าเดือนนี้เท่าไร ถ้ามันว่างจริงแน่นอน เพราะว่าเค้าให้เราไปสำรวจใช้ไหม บางทีคนของเราก็ไม่ได้ซื้อสัตย์ทุกคน คนที่ไปสำรวจนั้นก็น้องช่วยพี่หน่อย มี ไม่ใช่ไม่มี ช่วยพี่หน่อยพี่ให้เงินเธอ ถึงบอกว่าบ้านนี้ว่าง เดือนนี้ว่างเท่ากับเราไม่เก็บไง ถ้าแผนที่ภาษีมาเห็นว่าว่าง เราก็จะไม่ประเมิน แต่ถ้าว่างไม่ว่างเราต้องประเมิน ถูกไหมคะ คือแผนที่ภาษีคือจุดสำคัญแล้วก็พื้นฐานที่เราเอามาประเมิน ทีนี้เราทำอย่างไรอะ เราก็ไม่ใช่ว่าฟังข้างนี้ข้างเดียว เราเอาหลักฐาน เอกสารของทางราชการมาประกอบว่าเธอว่าแบบไหน”

3) ปัญหาที่พบในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร

3.1) ปัญหาการบริหารจัดการด้านบุคลากร ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า เทศบาลนครหลายแห่งกำลังประสบกับปัญหากำลังคนไม่เพียงพอในการจัดเก็บภาษี หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 4 กล่าวว่า “เจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีของเรามีการลาออกบ่อย เพราะงานที่นี้ค่อนข้างเยอะ เมื่อเปรียบเทียบกับตำแหน่งเดียวกันนี้ในงานขององค์การปกครองรูปแบบอื่น ก็มีงานน้อยกว่าที่นี้ค่ะ เพราะพื้นที่ที่เราต้องดูแลมีขนาดใหญ่ 252 ตารางกิโลเมตร ก็ทั้งเกาะค่ะ และเพราะว่าเจ้าหน้าที่ของพี่เป็นลูกจ้างชั่วคราว เรามีตำแหน่งข้าราชการ เลยไม่มีใครอยากอยู่ที่นี้นาน” และข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกับที่หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 3 ได้กล่าวว่า “เรายังมีอีกเยอะที่จะเก็บ(ภาษี)แต่เราเก็บไม่ทัน เพราะคนเก็บของเราไม่พอ เพราะว่าพื้นที่ของเรา 22 ตารางกิโลเมตรก็จริง แต่ว่ามีความหนาแน่นมาก กิจกรรมมีการเปลี่ยนมือบ่อย เทศบาลเราเราตามไม่ทัน เราเก็บไม่ทัน เอาจริงๆ ไม่มีใครเค้าอยากอยู่ห้องคลังเลย เพราะเก็บเงินคนก็ด่า ไม่ใช่มีความสุข มาถึงก็เค้าด่า ร้อนหูทุกวัน หว่าเราไม่มีคุณธรรมไม่สงสารคนทำมาหากิน”

3.2) ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการพิจารณาจัดเก็บรายได้ สำหรับข้อมูลเสียงสะท้อนจากผู้ที่เกี่ยวข้องการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล พบว่า เทศบาลบางแห่งเกิดการจัดเก็บภาษีที่ยากลำบากและซับซ้อน โดยมีสาเหตุมาจากประเด็นช่วงดุลยพินิจของผู้บริหารเทศบาลที่ก่อให้เกิดข้อคำถามและข้อร้องเรียนในการเอื้อ

ประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้เสียภาษีบางกลุ่มที่มีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองท้องถิ่น ดังที่หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 4 กล่าวว่า “เช่น กรณีการเก็บภาษีโรงเรือน ซึ่งจะเก็บน้อยเกินกว่าที่ควรจัดเก็บได้กับพวกพ้อง เพราะปัญหาคือเจ้าหน้าที่ไปเก็บภาษี แต่ชาวบ้านบางคนไม่พอใจไปร้องต่อนายกฯ นายกฯก็บอกให้กองคลังพิจารณาอัตราที่เรียกเก็บใหม่ ฝ่ายปฏิบัติก็ทำอะไรไม่ได้มากเพราะฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซง ถ้าผู้บริหารไม่ลงมาเกี่ยวข้องนะ เราก็จะสามารถจัดเก็บภาษีได้มากกว่านี้แน่นอน” และสอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักในส่วนของผู้บริหารเอง ดังที่รองนายกเทศมนตรี คนที่ 1 กล่าวว่า “ภาษีบางแหล่งนี้เกิดจากการใช้ดุลยพินิจ โดยเฉพาะภาษีโรงเรือน มันก็เลยเป็นปัญหาว่าใช้ดุลยพินิจยังไง ใช้ไหมครับ แต่ถ้ามันมีการกำหนดไว้แน่นอนก็จะดี จะได้ลดปัญหาที่มีกับนักการเมืองท้องถิ่น จริงๆแล้วภาษีโรงเรือนเขาก็มีแนวปฏิบัติเหมือนกันแต่ยังไม่ชัดเจน ตรงนี้ผมมองว่าการใช้ดุลยพินิจมันทำให้จัดเก็บภาษีไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย”

3.3) ปัญหาการบริหารจัดการเงินอุดหนุน สำหรับรายละเอียดในทางปฏิบัตินั้น ผู้บริหารเทศบาลนครได้นำเสนอปัญหาในการบริหารงบประมาณที่ตัวเลขทางบัญชีมิได้สะท้อนการกระจายอำนาจทางการคลังอย่างแท้จริง ดังที่ผู้บริหารเทศบาลนคร คนที่ 4 ได้กล่าวว่า “เงินอุดหนุนนั้นมันเป็นข้อเสียอย่าง คือ เงินอุดหนุนเวลาให้เราเวลาอุดหนุนเฉพาะกิจจะนะ ตัวนี้ร้ายมาก ประการหนึ่ง คือ ใช้ไม่หมดก็ต้องคืนแผ่นดิน เงินค่ารับค่าอะไรทั้งหมดต้องส่งให้จังหวัดหมดนะ เทศบาลไม่ได้นะ ไม่ได้อะไรสักอย่าง.... ได้แต่ตัวของมาอย่างเดียวใช้เหลือก็ต้องคืนหมด มันไม่ได้บอกว่าแล้วมันนับเป็นรายได้ท้องถิ่นทั้งก่อน นึกออกไหมครับ สมมุติว่าผมได้เงินอุดหนุนโครงการหนึ่งซัก 100 ล้าน มันก็บอกว่านี่ท้องถิ่นได้มา 100 ล้านแล้ว พอผมมาทำการประมูลจ้างอะไรเรียบร้อย สมมุติต่อว่าผมประมูลจ้างได้ ซัก 80 ล้าน เทศบาลก็ได้เงินแค่ 80 ล้าน แล้วพอผมบริหารสัญญาจ้าง เกิดค่าปรับขึ้น ผมได้ค่าปรับ 2 ล้าน เทศบาลก็ไม่ได้เงินค่าปรับนะ ต้องคืนท้องถิ่นคืนงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ก็เราได้จริงก็อะไร ก็สิ่งก่อสร้างที่สำเร็จแค่นี้แหละ แต่ว่า..... ในตัวเลขทางบัญชีมันก็จะบอกว่าท้องถิ่นมีรายได้เงินอุดหนุน 100 ล้าน ตั้งแต่แรก แล้วมันก็โชว์ตัวเลขที่เราออกไป แล้วค่าปรับก็จะเป็นรายรับของเทศบาล แต่จริงๆแล้วเป็นกลับไปเป็นรายได้แผ่นดิน ต้องส่งหมด ต้องส่งคืนเค้าหมด เพราะว่าบัญชีเค้าอยู่ต่างจังหวัด พอเราลงค่าปรับหน้าฎีกาเป็นของเรา ก็จะเป็นตัวเลขหลอกๆ”

3.4) ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครมีความล้าสมัย ไม่เท่าทันและไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพการณ์ปัจจุบัน ได้แก่ ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ชี้ประเด็นข้อจำกัดเรื่องความทันสมัยของระเบียบกฎหมายดังกล่าว ภาษีบำรุงท้องที่ที่มีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 ปี พ.ศ. 2543 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ก็จัดเก็บภาษีตามฉบับกฎหมายดั้งเดิม คือ พ.ร.บ.ภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2534 ส่วนภาษีป้ายนั้น จัดเก็บตามกรอบกฎกระทรวงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2535 รายละเอียดตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 ดังที่ผู้บริหารเทศบาลนคร คนที่ 4 ได้กล่าวว่า “ภาษีทั้ง 3 ตัว (ภาษีภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย) มันก็เก็บกันมานานแล้ว ทุกคนก็ยอมรับแม้ว่ากฎหมายมันจะเก่าไปมาก” ซึ่งสอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 3 ได้กล่าวว่า “ภาษีที่

จัดเก็บหลายตัวเลยนะที่มันค่อนข้างจะเก่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 บ้าง พ.ศ. 2504 พ.ศ. 2510 บ้าง บางตัวก็ พ.ศ. 2521 อย่างน้ำมันเก่ามาก” ซึ่งปัญหาดังกล่าวต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร

3.5) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ นั้น พบว่า การที่เทศบาลนครถูกตรวจสอบโดย สตง. อย่างเข้มข้นนั้น บางกรณีทำให้การตรวจสอบดังกล่าวของ สตง. ถูกมองว่าเป็นการก้าวล่วงอำนาจบริหารของเทศบาลนคร ดังที่ผู้บริหารเทศบาลนคร คนที่ 2 ที่ระบุว่า “ผมมีความรู้สึกว่าสตง. มาตรวจสอบใครโกงไม่โกง แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ใช่ เดียวนี้มาตรวจสอบระเบียบต่างๆ อันนี้ให้ทำได้อันนี้ให้ทำไม่ได้ มาบริหารแทนเรา” ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลนคร คนที่ 3 ที่มองว่า “สมัยก่อน สตง. . เขาให้เราทำงานแล้วก็มาตรวจสอบ ตอนนี้ สตง. สมมติว่าเรากำลังจะทำโครงการใหม่ปรับปรุงภูมิทัศน์ 200,000,000 ถ้านำเรื่องส่งจังหวัด แล้วมีระบบตรวจสอบโดยสตง. สตง.สามารถบอกได้ว่ามันยังไม่คุ้มค่าหรือว่ายังไม่เหมาะสม เราสามารถจะห้ามปรามได้ นี่พอเขาเอาจริงเราก็กิน กลายเป็นว่า สตง. มาเป็นผู้บริหารด้วย ตอนนี้คือมันไปเกินหน้าที่แล้ว” โดยผู้บริหารเทศบาลนคร คนที่ 1 ได้ขยายความในประเด็นดังกล่าว ดังนี้ “สตง. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ มากำกับเราทำงาน มากำกับเราทำงานหมดแบบนี้ มาตรวจตราหนังสือ ผมบอกว่า จริงๆผมพูดกับรัฐบาลตั้งแต่เริ่มต้น บอกว่า ล่าสุดผมพูดกับกระทรวง วันนี้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมีท้องถิ่นกับท้องที่ แต่วันนี้ท่านทำงานเหมือนกับท่านมือเดียว ท่านลงแต่กำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่กับท้องถิ่นท่านเอาเชือกมัดมือไขว้หลัง เพราะฉะนั้นท่านทำงานอยู่มือหนึ่ง ท่านเลยคิดว่าท่านทำงานไม่ได้ วันนี้เศรษฐกิจมันก็เลยเป็นแบบนี้ แล้วก็ไปสร้างขั้นตอนขึ้นมาเยอะเยอะ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการทำงานเลย ผมไม่ได้ห้ามนะ การที่ สตง. มาตรวจ โดยตรวจในเชิงปริมาณ คุณภาพ ราคา เช่น ผมจัดงานชักพระ ผมเอาเอกชัยมา มาถามผมว่า ทำไม่ไม่เอานักเรียนในพื้นที่มาแสดง ผมก็ถามกลับไปว่าถ้าเอานักเรียนมาแสดงคนจะออกมาเป็นหมื่นไหม อันที่ 2 เมื่อคนออกจากบ้าน มันเกิดการใช้จ่าย ทำไม่ญี่ปุ่นเขาออกแบบโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อรองรับคนแก่ให้ออกจากบ้าน เพราะญี่ปุ่นเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) เพราะฉะนั้นเขาจึงต้องเอาผู้สูงอายุออกจากบ้านให้ได้ เพราะถ้าไม่ออก เศรษฐกิจเขาเดินไม่ได้ อยู่บ้านมันก็กินน้ำเปล่า มันไม่ต้องจ่ายเงิน พวกวิธีคิดแบบนี้มันอันตรายมากต่อระบบการบริหารประเทศ แล้ววันนี้กฎหมายบ้านเรา มันไม่ใช่ ที่บอกว่าอะไรห้ามทำ มันต้องบอกว่าอะไรทำได้ มันก็ต้องทำแค่เท่าที่เขียน แต่ถ้าบอกอะไรห้ามทำ ที่เหลือทำได้หมด อันนั้นง่าย มันก็เป็นปัญหาหมด พอจะ निकออกใหม่”

4) ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้

4.1) ควรมีการปฏิรูปกฎหมาย/ปรับปรุงระเบียบและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับ การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนคร ให้มีความทันสมัยและมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

4.2) การส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครด้านภาษี โดยผู้ให้ข้อมูลหลักต่างให้ความสำคัญและข้อเสนอแนะกันอย่างกว้างขวาง รายละเอียดดังต่อไปนี้

- การกำหนดภาษีค่าเหยียบแผ่นดิน รัฐควรส่งเสริมมีการเก็บภาษีจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในเขตเทศบาลนั้น ดังที่ผู้บริหารเทศบาล คนที่ 3 ได้เสนอว่า “รัฐควรจะมีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม รัฐไม่มีรายได้ รัฐมีข้อกฎหมายเราได้บ้างไหม เพราะ สมมุติว่าภาษีง่ายๆที่เราเคยทำเรื่องที่พิจารณาดูว่าค่าภาษีค่าเหยียบแผ่นดินน่าสนใจ ตอนนี้บางกอกแอร์เวย์เก็บอยู่ 300 บาท ปีนี้รายได้ประมาณ 600 ล้านบาท เขาเก็บจริงๆเขาไม่ให้เราเลย ถ้าเราได้สัก 100 บาท จะเราได้ 200,000,000 ต่อปี และถ้าเก็บค่าเหยียบแผ่นดินจากฝั่งสุราษฎร์ธานี คนละ 10 บาท ฝากให้เราคนละ 5 บาท.... 5 บาททุกคนเราจะมีเงินตรงนี้ประมาณไม่ต่ำกว่า 200 - 300 ล้าน ตรงนี้นับเป็นนวัตกรรมทางภาษีตัวหนึ่งได้”

- การกำหนดภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง รัฐควรส่งเสริมให้เทศบาลนครมีขอบข่ายอำนาจในการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ดังที่ผู้บริหารเทศบาล คนที่ 3 ได้แสดงความคิดเห็นว่า “คือ ผมรอที่ว่าภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ถ้ามีจริง ผมว่าผมทำงานได้ง่ายขึ้น อาจจะเต็มเม็ดเต็มหน่วยขึ้น มันเป็นเรื่องยากที่จะแบ่ง อันนี้ธุรกิจ อันนี้อยู่อาศัย คือห้องแถว ห้องนี้ลูกอยู่ ห้องนี้ว่างตลอด ทำให้ไม่ชัดเจน ทำให้เก็บภาษีได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่ถ้าเป็นภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง อาคาร 5 ห้องก็เก็บได้ทั้ง 5 ห้องเลย”

- การจัดสรรภาษีล้อเลื่อน ซึ่งน่าจะมีการจัดสรรเพิ่มเติมให้กับทางเทศบาลนครซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบภารกิจหลักเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ดังที่หัวหน้าส่วนราชการ คนที่ 1 ได้กล่าวว่า “สำหรับภาษिल้อเลื่อน คือ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน ที่เทศบาลไม่ได้รับความเป็นธรรมเลย ภาษินี้จะให้จัดสรรให้ อบจ.เป็นหลัก แต่อบจ.ไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบในการสร้าง ซ่อมหรือบำรุงถนน ไม่ได้มีรับผิดชอบในการทำคุระบายน้ำ ไม่ได้มีรับผิดชอบทาสีเส้นจราจร ถนนทั้งหมดที่วิ่งอยู่ในเขตท้องถิ่นอื่นนี่ไม่ใช่อบจ.ทั้งนั้น วิ่งอยู่ในเขตเทศบาลนั้นๆ เป็นส่วนใหญ่ แต่ภาษिल้อเลื่อนกลับจัดสรรให้อบจ.เป็นหลัก ไม่ต่ำกว่าเดิม อบจ.ได้รายได้เป็นร้อยละ ล้าน เทศบาลได้เพียงสิบล้าน แต่เทศบาลต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการทำและซ่อมถนนปีหนึ่งทำเป็นร้อยละ ล้าน แต่กลับได้ภาษिल้อเลื่อนที่ให้วิ่งให้มาใช้แค่สิบล้าน อย่างนี้มันก็สวนทางกัน ก็ทาง อบจ. ไม่มีหน้าที่ในการสร้างถนนแต่ได้รับภาษิสองร้อย สามร้อยล้าน กับเทศบาลที่มีหน้าที่ในการทำถนน เมื่อถนนชำรุดเทศบาลก็ต้องเป็นคนซ่อม แต่เราจัดสรรงบฯนิดเดียว”

บทที่ 5

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร

และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้

การนำเสนอในบทนี้ได้รายงานผลการวิเคราะห์ความสามารถความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนคร และคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้ แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

5.3 คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลัง และความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กระจายอยู่ในเทศบาลนครทั้ง 8 แห่งในเขตพื้นที่ภาคใต้ โดยเก็บแต่ละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 3,200 คน ซึ่งรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวม เป็นดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.06 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 43.94 สำหรับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามนั้นคณะผู้วิจัยกำหนดการเก็บกลุ่มตัวอย่างให้แต่ละช่วงอายุมีสัดส่วนเท่ากัน ดังนั้นในแต่ละช่วงอายุจึงมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากัน เท่ากับร้อยละ 25 สำหรับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อีกมีสถานโสด ร้อยละ 62.25 รองลงมาคือสมรส ร้อยละ 29.66 ที่เหลือเป็นหย่าร้าง หม้าย แยกกันอยู่ และอื่นๆ ร้อยละ 8.09 ส่วนระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 32.28 รองลงมาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 27.34 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 17.78 ในระดับ ปวช. ปวส. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า ร้อยละ 16.31 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 3.53 ที่เหลือคืออยู่ในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า ร้อยละ 2.75 โดยอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือยังเป็นนักเรียน นักศึกษา ถึงร้อยละ 47.78 รองลงมาคือค้าขายและประกอบธุรกิจ ร้อยละ 18.12 รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 11.25 เป็นผู้ใช้แรงงาน กสิกร รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 7.88 ที่เหลือคือผู้ที่ว่างงาน ร้อยละ 8.16 สำหรับรายได้เฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ 24,545 บาทต่อเดือน ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ดังตารางที่ 5.1 ดังนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ภาพรวม (n = 3,200)		ทน. หาดใหญ่ (n = 400)		ทน. สุราษฎร์ธานี (n = 400)		ทน. สงขลา (n = 400)		ทน. ยะลา (n = 400)		ทน. นครศรีฯ (n = 400)		ทน. ตรัง (n = 400)		ทน. ภูเก็ต (n = 400)		ทน. เกาะสมุย (n = 400)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ																		
เพศชาย	1,406	43.94	201	50.25	174	43.50	189	47.25	182	45.50	172	43.00	134	33.50	198	49.50	156	39.00
เพศหญิง	1,794	56.06	199	49.75	226	56.50	211	52.75	218	54.50	228	57.00	266	66.50	202	50.50	244	61.00
อายุ																		
9 – 14 ปี	800	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00
15 – 24 ปี	800	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00
25 – 59 ปี	800	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00
60 – 75 ปี	800	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00	100	25.00
สถานภาพ																		
โสด	1,992	62.25	265	66.25	226	56.50	258	64.50	197	49.25	251	62.75	243	60.75	293	73.25	259	64.75
สมรส	949	29.66	114	28.50	137	34.25	103	25.75	178	44.50	106	26.50	145	36.25	54	13.50	112	28.00
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	256	8.00	21	5.25	36	9.00	39	9.75	25	6.25	43	10.75	12	3.00	51	12.75	29	7.25
อื่นๆ	3	0.09	0	0.00	1	0.25	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	2	0.50	0	0.00
ระดับการศึกษา																		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	113	3.53	6	1.50	8	2.00	11	2.75	23	5.75	15	3.75	0	0.00	35	8.75	15	3.75
ประถมศึกษา	875	27.34	83	20.75	95	23.75	141	35.25	95	23.75	48	12.00	121	30.25	101	25.25	191	47.75
มัธยมศึกษา	1,033	32.28	75	18.75	194	48.50	94	23.50	141	35.25	214	53.50	98	24.50	105	26.25	112	28.00
ปวช./ปวส./อนุปริญญา	522	16.31	142	35.50	50	12.50	50	12.50	69	17.25	34	8.50	22	5.50	133	33.25	22	5.50
ปริญญาตรี	569	17.78	85	21.25	48	12.00	90	22.50	62	15.50	59	14.75	144	36.00	26	6.50	55	13.75
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	88	2.75	9	2.25	5	1.25	14	3.50	10	2.50	30	7.50	15	3.75	0	0.00	5	1.25
อาชีพหลัก																		
ใช้แรงงาน/กสิกร/รับจ้างทั่วไป	252	7.88	32	8.00	66	16.50	10	2.50	76	19.00	15	3.75	28	7.00	21	5.25	4	1.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	580	18.12	45	11.25	95	23.75	78	19.50	82	20.50	55	13.75	66	16.50	59	14.75	100	25.00
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	360	11.25	46	11.50	19	4.75	35	8.75	55	13.75	52	13.00	122	30.50	4	1.00	27	6.75
พนักงานบริษัท	218	6.81	31	7.75	17	4.25	38	9.50	26	6.50	30	7.50	10	2.50	14	3.50	52	13.00
นักเรียน/นักศึกษา	1,529	47.78	201	50.25	201	50.25	202	50.50	138	34.50	200	50.00	158	39.50	233	58.25	196	49.00
ว่างงาน	261	8.16	45	11.25	2	0.50	37	9.25	23	5.75	48	12.00	16	4.00	69	17.25	21	5.25
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	24,545 บาท		27,836 บาท		21,199 บาท		33,788 บาท		14,032 บาท		35,811 บาท		21,069 บาท		22,312 บาท		20,655 บาท	

5.2 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ ได้แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 นำเสนอความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้ ตอนที่ 2 นำเสนอความสามารถในการจัดบริการสาธารณะจำแนกเป็นรายเทศบาลนคร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้

จากการเก็บข้อมูลความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต และเทศบาลนครเกาะสมุย คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ภาพรวมความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้ (n = 3,200 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.22	.27	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.20	.23	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.30	.26	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.26	.24	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.26	.26	ปานกลาง
ภาพรวม	3.25	.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.2 แสดงภาพรวมความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาคใต้ตามการรับรู้ของประชาชน พบว่า มีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.30 และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.20

ตอนที่ 2 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะจำแนกเป็นรายเทศบาลนคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต และเทศบาลนครเกาะสมุย นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1) เทศบาลนครหาดใหญ่

ตารางที่ 5.3 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครหาดใหญ่ (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.13	.79	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.06	.81	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.17	.81	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.10	.76	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.00	.83	ปานกลาง
ภาพรวม	3.10	.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.3 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครหาดใหญ่ตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครหาดใหญ่มีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.17 และด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.00

2) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 5.4 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.32	.70	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.49	.62	มาก
ด้านสวัสดิการสังคม	3.51	.67	มาก
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.43	.70	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	3.49	.68	มาก
ภาพรวม	3.45	.58	มาก

จากตารางที่ 5.4 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.51 และด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.32

3) เทศบาลนครสงขลา

ตารางที่ 5.5 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสงขลา (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.27	.65	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.29	.54	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.27	.60	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.24	.55	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.28	.62	ปานกลาง
ภาพรวม	3.27	.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.5 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครสงขลาตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครสงขลา มีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.29 และด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.24

4) เทศบาลนครยะลา

ตารางที่ 5.6 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครยะลา (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.49	.71	มาก
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.10	.55	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.56	.66	มาก
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.49	.63	มาก
ด้านเศรษฐกิจ	3.55	.71	มาก
ภาพรวม	3.44	.54	มาก

จากตารางที่ 5.6 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครยะลาตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครยะลา มีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.56 ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.10

5) เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 5.7 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.13	.65	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.15	.66	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.27	.73	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.20	.68	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.20	.71	ปานกลาง
ภาพรวม	3.19	.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.7 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 และด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.13

6) เทศบาลนครตรัง

ตารางที่ 5.8 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครตรัง (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.18	.78	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.20	.71	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.14	.85	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.30	.80	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.23	.72	ปานกลาง
ภาพรวม	3.21	.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.8 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครตรังตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครตรังมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.30 และด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.14

7) เทศบาลนครภูเก็ต

ตารางที่ 5.9 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภูเก็ต (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.14	.81	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.22	.76	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.28	.84	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.21	.80	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.29	.84	ปานกลาง
ภาพรวม	3.23	.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.9 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภูเก็ตตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครภูเก็ตมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.29 และด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.14

8) เทศบาลนครเกาะสมุย

ตารางที่ 5.10 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครเกาะสมุย (n = 400 คน)

ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน	3.09	.81	ปานกลาง
ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	3.09	.74	ปานกลาง
ด้านสวัสดิการสังคม	3.16	.82	ปานกลาง
ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	3.06	.73	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.02	.83	ปานกลาง
ภาพรวม	3.09	.56	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.10 แสดงความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครเกาะสมุยตามการรับรู้ของประชาชน พบว่าเทศบาลนครเกาะสมุยมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณะภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 ด้านสวัสดิการสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.16 และด้านเศรษฐกิจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.02

ตารางที่ 5.11 สรุปผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้

เทศบาลนคร	ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ																	
	ด้านสาธารณูปโภค/ โครงสร้างพื้นฐาน			ด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม			ด้านสวัสดิการสังคม			ด้านการศึกษาสังคม วัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ			ด้านเศรษฐกิจ			ภาพรวม		
		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ		S.D.	ระดับ
ภาพรวมของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้	3.22	0.27	ปานกลาง	3.20	0.23	ปานกลาง	3.30	0.26	ปานกลาง	3.26	0.24	ปานกลาง	3.26	0.26	ปานกลาง	3.25	0.19	ปานกลาง
เทศบาลนครหาดใหญ่	3.13	0.79	ปานกลาง	3.06	0.81	ปานกลาง	3.17	0.81	ปานกลาง	3.10	0.76	ปานกลาง	3.00	0.83	ปานกลาง	3.10	0.67	ปานกลาง
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	3.32	0.70	ปานกลาง	3.49	0.62	มาก	3.51	0.67	มาก	3.43	0.70	มาก	3.49	0.68	มาก	3.45	0.58	มาก
เทศบาลนครสงขลา	3.27	0.65	ปานกลาง	3.29	0.54	ปานกลาง	3.27	0.60	ปานกลาง	3.24	0.55	ปานกลาง	3.28	0.62	ปานกลาง	3.27	0.40	ปานกลาง
เทศบาลนครยะลา	3.49	0.71	มาก	3.10	0.55	ปานกลาง	3.56	0.66	มาก	3.49	0.63	มาก	3.55	0.71	มาก	3.44	0.54	มาก
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	3.13	0.65	ปานกลาง	3.15	0.66	ปานกลาง	3.27	0.73	ปานกลาง	3.20	0.68	ปานกลาง	3.20	0.71	ปานกลาง	3.19	0.45	ปานกลาง
เทศบาลนครตรัง	3.18	0.78	ปานกลาง	3.20	0.71	ปานกลาง	3.14	0.85	ปานกลาง	3.30	0.80	ปานกลาง	3.23	0.72	ปานกลาง	3.21	0.61	ปานกลาง
เทศบาลนครภูเก็ต	3.14	0.81	ปานกลาง	3.22	0.76	ปานกลาง	3.28	0.84	ปานกลาง	3.21	0.80	ปานกลาง	3.29	0.84	ปานกลาง	3.23	0.67	ปานกลาง
เทศบาลนครเกาะสมุย	3.09	0.81	ปานกลาง	3.09	0.74	ปานกลาง	3.16	0.82	ปานกลาง	3.06	0.73	ปานกลาง	3.02	0.83	ปานกลาง	3.09	0.56	ปานกลาง

5.3. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้ ได้แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 นำเสนอระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ในระดับมหภาค ตอนที่ 2 นำเสนอระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 1 คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ในระดับมหภาค

การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ในครั้งนี้นุ่งศึกษาคุณภาพชีวิตในระดับปัจเจกบุคคล แต่การมีข้อมูลระดับภาคจะทำให้เห็นสภาพการณ์คุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านสุขภาพ (Long and Healthy Life) ระดับมหภาคนั้น มีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ ความคาดหมายการคงชีพเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth) โดยเก็บข้อมูลจำนวนการเกิดมีชีพจากข้อมูลสถิติสาธารณสุข โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ได้นิยามการเกิดมีชีพ หมายถึง “จำนวนทารกที่คลอดออกมาโดยวิธีใดก็ตามและไม่คำนึงถึงระยะเวลาของการตั้งครรภ์โดยที่ทารกที่คลอดออกมานั้นจะต้องมีการหายใจหรือแสดงอาการที่บ่งว่ามีชีวิต เช่น การเต้นของหัวใจ การเต้นของเส้นโลหิต การเต้นของสายสะดือหรือมีการเคลื่อนไหวของร่างกาย”

ตารางที่ 5.12 จำนวนและอัตราเกิดมีชีพต่อประชากร 1,000 คน ของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2554 – 2558

อัตราเกิดมีชีพ	2554	2555	2556	2557	2558
ชาย	16.6	16.6	15.9	14.8	14
หญิง	15.1	15.2	14.6	13.4	12.9
รวม	15.8	15.9	15.2	14.1	13.4

2) ด้านการศึกษา (Education) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชาชน โดยใช้ฐานข้อมูลระดับประเทศจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีการรวบรวมข้อมูลจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป รายจังหวัดไว้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.13 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ปี) ปี พ.ศ. 2555 – 2559

จังหวัด	2555	2556	2557	2558	2559
นครศรีธรรมราช	8.44	8.63	8.53	8.41	8.65
ภูเก็ต	8.89	9.1	9.43	10.07	10.19
สุราษฎร์ธานี	7.96	7.87	8.25	8.44	8.3
สงขลา	9.02	9.12	9.14	9.36	9.05
ตรัง	8.88	8.63	8.86	7.93	8.08
ยะลา	7.97	7.75	8.16	8.21	8.51

3) ด้านมาตรฐานการครองชีพ (A Decent Standard of Living) โดยระดับมหภาคมีตัวชี้วัดทางอ้อมคือ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน โดยรวบรวมข้อมูลจากผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ.2558 โดยศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ภายใต้คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (พชช.)

ตารางที่ 5.14 รายได้ของครัวเรือน จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ.2558

จังหวัด	ครัวเรือน ทั้งหมด ที่ สำรวจ	จำนวนคน ทั้งหมดที่ สำรวจ	รายได้เฉลี่ย จากอาชีพ หลัก	รายได้เฉลี่ย		
				จากการทำ กิน/หาไว้ใช้ เอง	รวมรายได้เฉลี่ย ทั้งหมดของคน ในครัวเรือน	รายได้เฉลี่ย/ คน/ปี
ตรัง	133,592	437,565	187,874	5,663	219,485	67,010
นครศรีธรรมราช	318,805	991,685	172,653	9,048	216,294	69,534
ภูเก็ต	87,140	210,741	315,072	864	325,228	134,480
ยะลา	103,107	345,264	181,657	7,043	215,468	64,346
สงขลา	291,578	916,720	236,384	6,084	270,660	86,088
สุราษฎร์ธานี	205,257	633,808	215,488	8,547	257,404	83,360

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ในระดับปัจเจกบุคคล

ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจำแนกเป็นรายเทศบาลนคร

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจำแนกเป็นรายเทศบาลนคร นำเสนอตามลำดับดังนี้ 1) เทศบาลนครหาดใหญ่ 2) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี 3) เทศบาลนครสงขลา 4) เทศบาลนครยะลา 5) เทศบาลนครนครศรีธรรมราช 6) เทศบาลนครตรัง 7) เทศบาลนครภูเก็ต และ 8) เทศบาลนครเกาะสมุย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เทศบาลนครหาดใหญ่

ตารางที่ 5.15 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.42	0.59	ค่อนข้างสูง
ด้านการศึกษา	3.50	0.82	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.26	0.75	ปานกลาง
ภาพรวม	3.40	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.16 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่าในภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสุขภาพและด้านการศึกษา มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.17) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าจะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าทุกด้าน

ตารางที่ 5.16 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุ กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	-1.5831	0.2554	0.0000*	-2.5776	0.2849	0.0000*	-1.9240	0.2716	0.0000*	-2.1122	0.2604	0.0000*
25 - 59 ปี	-0.4357	0.2408	0.0700	-2.2691	0.2795	0.0000*	-0.7357	0.2566	0.0040*	-1.0065	0.2493	0.0000*
60 - 75 ปี	-0.0354	0.2456	0.8850	-2.1444	0.2760	0.0000*	-0.7630	0.2524	0.0030*	-0.6932	0.2453	0.0050*

* p - value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกันพบว่า มีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือในกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ยกเว้นในกลุ่มอายุ 9 – 14 ปี ที่มีการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตสูงกว่ากลุ่มอื่น ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.18

ตารางที่ 5.17 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.60	0.49	ค่อนข้างสูง	4.13	0.57	ค่อนข้างสูง	3.62	0.69	ค่อนข้างสูง	3.71	0.45	ค่อนข้างสูง
15 - 24 ปี	3.12	0.61	ปานกลาง	3.17	0.85	ปานกลาง	2.89	0.77	ปานกลาง	3.08	0.56	ปานกลาง
25 - 59 ปี	3.44	0.52	ค่อนข้างสูง	3.33	0.73	ปานกลาง	3.26	0.70	ปานกลาง	3.38	0.52	ปานกลาง
60 - 75 ปี	3.53	0.60	ค่อนข้างสูง	3.36	0.76	ปานกลาง	3.26	0.69	ปานกลาง	3.44	0.59	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.42	0.59	ค่อนข้างสูง	3.50	0.82	ค่อนข้างสูง	3.26	0.75	ปานกลาง	3.40	0.58	ปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่าประชาชนกลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ดังแสดงในตารางที่ 5.19

ตารางที่ 5.18 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่จำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	68	4.01	0.52	ค่อนข้างสูง	3.88	0.50	ค่อนข้างสูง	3.87	0.65	ค่อนข้างสูง	3.92	0.45	ค่อนข้างสูง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	95	3.85	0.57	ค่อนข้างสูง	3.77	0.61	ค่อนข้างสูง	3.70	0.63	ค่อนข้างสูง	3.78	0.53	ค่อนข้างสูง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	19	3.83	0.83	ค่อนข้างสูง	3.82	0.91	ค่อนข้างสูง	3.82	0.97	ปานกลาง	3.82	0.80	ปานกลาง
กลุ่มพนักงานบริษัท	17	4.07	0.68	ค่อนข้างสูง	3.74	0.53	ค่อนข้างสูง	3.64	0.74	ค่อนข้างสูง	3.82	0.58	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	201	4.23	0.45	สูง	4.10	0.43	ค่อนข้างสูง	4.19	0.55	ค่อนข้างสูง	4.18	0.41	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาพรวม	400	4.00	0.61	ค่อนข้างสูง	3.86	0.59	ค่อนข้างสูง	3.84	0.71	ค่อนข้างสูง	3.90	0.55	ค่อนข้างสูง

2) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 5.19 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	4.08	0.55	ค่อนข้างสูง
ด้านการศึกษา	3.97	0.55	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.99	0.66	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	4.04	0.51	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 5.20 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่าในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.21) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าทุกด้าน

ตารางที่ 5.20 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	0.1975	0.2405	0.4120	-0.2248	0.2499	0.3680	-0.0936	0.2491	0.7070	0.0880	0.2447	0.7190
25 - 59 ปี	-0.5507	0.2447	0.0240*	-0.6854	0.2585	0.0080*	-1.1249	0.2539	0.0000*	-0.8749	0.2459	0.0000*
60 - 75 ปี	-1.2250	0.2544	0.0000*	-1.5947	0.2682	0.0000*	-1.5598	0.2644	0.0000*	-1.5443	0.2577	0.0000*

* p - value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกันพบว่าผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือในกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ยกเว้นในกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี ที่มีการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.22

ตารางที่ 5.21 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	4.21	0.47	สูง	4.14	0.38	ค่อนข้างสูง	4.33	0.95	สูง	4.22	0.36	สูง
15 - 24 ปี	4.26	0.46	สูง	4.08	0.49	ค่อนข้างสูง	4.16	0.64	ค่อนข้างสูง	4.20	0.45	ค่อนข้างสูง
25 - 59 ปี	4.04	0.55	ค่อนข้างสูง	3.94	0.61	ค่อนข้างสูง	3.85	0.70	ค่อนข้างสูง	3.98	0.51	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.83	0.63	ค่อนข้างสูง	3.72	0.59	ค่อนข้างสูง	3.71	0.68	ค่อนข้างสูง	3.78	0.56	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	4.08	0.55	ค่อนข้างสูง	3.97	0.55	ค่อนข้างสูง	4.01	0.79	ค่อนข้างสูง	4.05	0.51	ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่ากลุ่มนักเรียน/นักศึกษาและกลุ่มว่างงานมีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 5.23

ตารางที่ 5.22 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	21	3.28	0.67	ปานกลาง	3.20	0.78	ปานกลาง	3.34	0.87	ปานกลาง	3.27	0.71	ปานกลาง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	59	3.19	0.67	ปานกลาง	3.26	0.74	ปานกลาง	3.26	0.86	ปานกลาง	3.24	0.69	ปานกลาง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4	2.80	0.60	ปานกลาง	2.75	0.87	ปานกลาง	3.41	0.83	ค่อนข้างสูง	2.99	0.74	ปานกลาง
กลุ่มพนักงานบริษัท	14	3.03	0.50	ปานกลาง	3.00	0.71	ปานกลาง	2.97	0.63	ปานกลาง	3.00	0.58	ปานกลาง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	233	3.63	0.71	ค่อนข้างสูง	3.62	0.74	ค่อนข้างสูง	3.61	0.81	ค่อนข้างสูง	3.62	0.66	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	69	3.39	0.52	ค่อนข้างสูง	3.41	0.56	ค่อนข้างสูง	3.43	0.82	ค่อนข้างสูง	3.41	0.55	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	400	3.22	0.61	ปานกลาง	3.21	0.73	ปานกลาง	3.34	0.80	ปานกลาง	3.26	0.66	ปานกลาง

3) เทศบาลนครสงขลา

ตารางที่ 5.23 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.38	0.44	ปานกลาง
ด้านการศึกษา	3.36	0.62	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.33	0.54	ปานกลาง
ภาพรวม	3.37	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.24 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาพบว่า ภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือก เรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.25) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าทุกด้าน

ตารางที่ 5.24 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	1.1674	0.2541	0.0000*	0.4202	0.2461	0.0880	0.7156	0.2554	0.0050*	1.3020	0.2574	0.0000*
25 - 59 ปี	1.3418	0.2619	0.0000*	0.6104	0.2548	0.0170*	0.3815	0.2492	0.1260	1.3403	0.2599	0.0000*
60 - 75 ปี	1.5934	0.2556	0.0000*	0.6132	0.2449	0.0120*	0.9679	0.2512	0.0000*	1.7206	0.2580	0.0000*

* p - value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่าผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือในกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ดังตารางที่ 5.26

ตารางที่ 5.25 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.22	0.44	ปานกลาง	3.32	0.64	ปานกลาง	3.27	0.57	ปานกลาง	3.25	0.42	ปานกลาง
15 - 24 ปี	3.41	0.36	ค่อนข้างสูง	3.33	0.57	ปานกลาง	3.37	0.55	ปานกลาง	3.39	0.31	ปานกลาง
25 - 59 ปี	3.47	0.50	ค่อนข้างสูง	3.40	0.68	ปานกลาง	3.25	0.48	ปานกลาง	3.41	0.40	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.52	0.35	ค่อนข้างสูง	3.42	0.59	ค่อนข้างสูง	3.46	0.49	ค่อนข้างสูง	3.49	0.28	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.38	0.44	ค่อนข้างสูง	3.36	0.62	ปานกลาง	3.33	0.54	ปานกลาง	3.37	0.38	ปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่ากลุ่มนักเรียน/นักศึกษาและกลุ่มว่างงานมีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 5.27

ตารางที่ 5.26 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	32	3.54	0.60	ค่อนข้างสูง	3.22	0.64	ปานกลาง	3.28	0.63	ปานกลาง	3.35	0.53	ปานกลาง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	45	3.47	0.48	ค่อนข้างสูง	3.34	0.62	ปานกลาง	3.31	0.65	ปานกลาง	3.37	0.50	ปานกลาง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	46	3.39	0.58	ปานกลาง	3.31	0.82	ปานกลาง	3.21	0.84	ค่อนข้างสูง	3.30	0.67	ปานกลาง
กลุ่มพนักงานบริษัท	31	3.42	0.50	ปานกลาง	3.25	0.77	ปานกลาง	3.19	0.55	ปานกลาง	3.29	0.55	ปานกลาง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	201	3.35	0.60	ปานกลาง	3.65	0.86	ค่อนข้างสูง	3.25	0.81	ปานกลาง	3.42	0.64	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	45	3.59	0.65	ค่อนข้างสูง	3.51	0.83	ค่อนข้างสูง	3.30	0.70	ปานกลาง	3.47	0.66	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	400	3.46	0.57	ค่อนข้างสูง	3.38	0.76	ปานกลาง	3.26	0.70	ปานกลาง	3.37	0.59	ปานกลาง

4) เทศบาลนครยะลา

ตารางที่ 5.27 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.71	0.54	ค่อนข้างสูง
ด้านการศึกษา	3.67	0.64	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.74	0.64	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.70	0.52	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 5.28 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.29) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุ 25 - 59 ปี จะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่นทุกด้าน

ตารางที่ 5.28 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุ กับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	-0.0760	0.2463	0.7580	-0.0345	0.2455	0.8880	0.3177	0.2470	0.1980	-0.0257	0.2442	0.9160
25 - 59 ปี	-0.5416	0.2509	0.0310*	-0.6590	0.2551	0.0100*	-0.2098	0.2527	0.4070	-0.6327	0.2529	0.0120*
60 - 75 ปี	-0.1284	0.2336	0.5830	-0.4815	0.2377	0.0430*	-0.1474	0.2412	0.5410	-0.2263	0.2318	0.3290

* p – value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือ ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 25 – 59 ปี จะมีระดับคุณภาพชีวิตน้อยกว่ากลุ่มอื่น ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.30

ตารางที่ 5.29 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.71	0.44	ค่อนข้างสูง	3.76	0.50	ค่อนข้างสูง	3.76	0.49	ค่อนข้างสูง	3.73	0.38	ค่อนข้างสูง
15 - 24 ปี	3.75	0.61	ค่อนข้างสูง	3.72	0.68	ค่อนข้างสูง	3.84	0.68	ค่อนข้างสูง	3.76	0.59	ค่อนข้างสูง
25 - 59 ปี	3.63	0.63	ค่อนข้างสูง	3.55	0.81	ค่อนข้างสูง	3.72	0.93	ค่อนข้างสูง	3.64	0.62	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.73	0.46	ค่อนข้างสูง	3.63	0.54	ค่อนข้างสูง	3.71	0.54	ค่อนข้างสูง	3.71	0.43	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.71	0.54	ค่อนข้างสูง	3.67	0.64	ค่อนข้างสูง	3.76	0.68	ค่อนข้างสูง	3.71	0.52	ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่ากลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กลุ่มพนักงานบริษัท และกลุ่มว่างงานมีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 5.31

ตารางที่ 5.30 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	10	3.48	0.34	ค่อนข้างสูง	3.53	0.35	ค่อนข้างสูง	3.20	0.35	ปานกลาง	3.40	0.18	ปานกลาง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	78	3.46	0.37	ค่อนข้างสูง	3.48	0.54	ค่อนข้างสูง	3.42	0.49	ค่อนข้างสูง	3.45	0.30	ค่อนข้างสูง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	35	3.33	0.51	ปานกลาง	3.27	0.74	ปานกลาง	3.27	0.53	ปานกลาง	3.29	0.41	ปานกลาง
กลุ่มพนักงานบริษัท	38	3.53	0.50	ค่อนข้างสูง	3.49	0.72	ค่อนข้างสูง	3.31	0.47	ปานกลาง	3.44	0.43	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	202	3.28	0.43	ปานกลาง	3.30	0.60	ปานกลาง	3.29	0.56	ปานกลาง	3.29	0.42	ปานกลาง
กลุ่มว่างงาน	37	3.58	0.31	ค่อนข้างสูง	3.33	0.69	ปานกลาง	3.46	0.54	ค่อนข้างสูง	3.46	0.33	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	400	3.44	0.42	ค่อนข้างสูง	3.40	0.61	ปานกลาง	3.31	0.49	ปานกลาง	3.39	0.34	ปานกลาง

5) เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 5.31 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.35	0.53	ปานกลาง
ด้านการศึกษา	3.52	0.69	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.37	0.71	ปานกลาง
ภาพรวม	3.39	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.32 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.33) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุ 25 - 59 ปี จะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่มีอายุอื่นทุกด้าน

ตารางที่ 5.32 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	-0.0923	0.2579	0.7200	-0.2601	0.2492	0.2970	0.2379	0.2495	0.3400	-0.0366	0.2585	0.8870
25 - 59 ปี	0.5066	0.2507	0.0430*	-0.0657	0.2498	0.7930	0.5980	0.2497	0.0170*	0.5064	0.2483	0.0410*
60 - 75 ปี	0.0694	0.2420	0.7740	-0.4265	0.2466	0.0840	0.0847	0.2426	0.7270	-0.0414	0.2391	0.8630

* p - value > 0.05

และเมื่อทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือในกลุ่มที่มีอายุ 25 – 59 ปีจะมีระดับคุณภาพชีวิตมากกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.34

ตารางที่ 5.33 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.33	0.56	ปานกลาง	3.57	0.70	ค่อนข้างสูง	3.27	0.68	ปานกลาง	3.37	0.49	ปานกลาง
15 - 24 ปี	3.28	0.63	ปานกลาง	3.49	0.72	ค่อนข้างสูง	3.38	0.75	ปานกลาง	3.34	0.57	ปานกลาง
25 - 59 ปี	3.46	0.51	ค่อนข้างสูง	3.58	0.70	ค่อนข้างสูง	3.50	0.76	ค่อนข้างสูง	3.49	0.46	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.35	0.37	ปานกลาง	3.44	0.64	ค่อนข้างสูง	3.32	0.64	ปานกลาง	3.36	0.32	ปานกลาง
ภาพรวม	3.35	0.53	ปานกลาง	3.52	0.69	ค่อนข้างสูง	3.37	0.71	ปานกลาง	3.39	0.47	ปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่ากลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป กลุ่มพนักงานบริษัท และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มีคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 5.35

ตารางที่ 5.34 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	29	3.60	0.44	ค่อนข้างสูง	3.60	0.63	ค่อนข้างสูง	3.51	0.53	ค่อนข้างสูง	3.57	0.47	ค่อนข้างสูง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	66	3.39	0.53	ปานกลาง	3.41	0.65	ค่อนข้างสูง	3.31	0.54	ปานกลาง	3.37	0.47	ปานกลาง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	122	3.27	0.49	ปานกลาง	3.36	0.54	ปานกลาง	3.16	0.62	ปานกลาง	3.26	0.44	ปานกลาง
กลุ่มพนักงานบริษัท	10	3.74	0.75	ค่อนข้างสูง	3.66	0.52	ค่อนข้างสูง	3.50	0.47	ค่อนข้างสูง	3.63	0.53	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	158	3.61	0.51	ค่อนข้างสูง	3.95	0.65	ค่อนข้างสูง	3.45	0.56	ค่อนข้างสูง	3.66	0.41	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	15	3.05	0.47	ปานกลาง	3.29	0.57	ปานกลาง	3.13	0.64	ปานกลาง	3.16	0.48	ปานกลาง
ภาพรวม	400	3.44	0.53	ค่อนข้างสูง	3.55	0.59	ค่อนข้างสูง	3.34	0.56	ปานกลาง	3.44	0.47	ค่อนข้างสูง

6) เทศบาลนครตรัง

ตารางที่ 5.35 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.45	0.53	ค่อนข้างสูง
ด้านการศึกษา	3.63	0.67	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.34	0.59	ปานกลาง
ภาพรวม	3.46	0.47	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 5.36 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง พบว่าภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านสุขภาพและด้านการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.37) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าทุกด้าน

ตารางที่ 5.36 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรัง

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	-0.7854	0.2522	0.0020*	-1.8144	0.2779	0.0000*	0.2960	0.2596	0.2540	-0.9217	0.2509	0.0000*
25 - 59 ปี	-0.5491	0.2487	0.0270*	-2.0161	0.2800	0.0000*	-0.0754	0.2619	0.7730	-0.9284	0.2507	0.0000*
60 - 75 ปี	-1.4182	0.2515	0.0000*	-2.3561	0.2872	0.0000*	-0.2681	0.2672	0.3160	-1.5973	0.2537	0.0000*

* p - value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือในกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับคุณภาพชีวิตตามความรู้สึกน้อยกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.38

ตารางที่ 5.37 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.65	0.51	ค่อนข้างสูง	4.11	0.66	ค่อนข้างสูง	3.35	0.55	ปานกลาง	3.68	0.43	ค่อนข้างสูง
15 - 24 ปี	3.42	0.55	ค่อนข้างสูง	3.55	0.61	ค่อนข้างสูง	3.38	0.68	ปานกลาง	3.44	0.48	ค่อนข้างสูง
25 - 59 ปี	3.50	0.53	ค่อนข้างสูง	3.47	0.59	ค่อนข้างสูง	3.31	0.60	ปานกลาง	3.45	0.47	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.23	0.47	ปานกลาง	3.37	0.58	ปานกลาง	3.29	0.52	ปานกลาง	3.27	0.42	ปานกลาง
ภาพรวม	3.45	0.53	ค่อนข้างสูง	3.63	0.67	ค่อนข้างสูง	3.33	0.59	ปานกลาง	3.46	0.47	ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมและจำแนกตามกลุ่มอาชีพประชาชนทุกกลุ่มอาชีพมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และกลุ่มอาชีพที่มีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพชีวิตสูงสุด คือกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ดังแสดงในตารางที่ 5.39

ตารางที่ 5.38 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	76	3.74	0.52	ค่อนข้างสูง	3.64	0.62	ค่อนข้างสูง	3.71	0.65	ค่อนข้างสูง	3.70	0.53	ค่อนข้างสูง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	82	3.72	0.48	ค่อนข้างสูง	3.72	0.61	ค่อนข้างสูง	3.75	0.64	ค่อนข้างสูง	3.73	0.51	ค่อนข้างสูง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	55	3.67	0.70	ค่อนข้างสูง	3.47	0.84	ค่อนข้างสูง	3.66	0.81	ค่อนข้างสูง	3.60	0.73	ค่อนข้างสูง
กลุ่มพนักงานบริษัท	26	3.41	0.66	ค่อนข้างสูง	3.25	0.75	ค่อนข้างสูง	3.57	0.69	ค่อนข้างสูง	3.41	0.60	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	138	3.75	0.49	ค่อนข้างสูง	3.80	0.52	ค่อนข้างสูง	3.82	0.53	ค่อนข้างสูง	3.79	0.43	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	23	3.64	0.44	ค่อนข้างสูง	3.65	0.60	ค่อนข้างสูง	3.62	0.63	ค่อนข้างสูง	3.64	0.48	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	400	3.65	0.55	ค่อนข้างสูง	3.59	0.66	ค่อนข้างสูง	3.69	0.66	ค่อนข้างสูง	3.65	0.55	ค่อนข้างสูง

7) เทศบาลนครภูเก็ต

ตารางที่ 5.39 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.48	0.69	ค่อนข้างสูง
ด้านการศึกษา	3.49	0.74	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.49	0.83	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.48	0.66	ค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 5.40 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต พบว่ามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.41) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุ 25 – 59 ปีจะมีระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่นทุกด้าน

ตารางที่ 5.40 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	1.5463	0.2582	0.0000*	0.6426	0.2496	0.0100*	1.3192	0.2509	0.0000*	1.4576	0.2517	0.0000*
25 - 59 ปี	-1.0247	0.2601	0.0000*	-0.9093	0.2610	0.0000*	-0.7329	0.2543	0.0040*	-1.0551	0.2605	0.0000*
60 - 75 ปี	-0.0425	0.2366	0.8570	-0.2756	0.2444	0.2590	0.2435	0.2469	0.3240	-0.0192	0.2371	0.9350

* p – value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีอายุ 25 – 59 ปี จะมีระดับคุณภาพชีวิตต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุอื่น ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.42

ตารางที่ 5.41 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ตจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.43	0.65	ค่อนข้างสูง	3.52	0.72	ค่อนข้างสูง	3.40	0.75	ปานกลาง	3.44	0.60	ค่อนข้างสูง
15 - 24 ปี	3.96	0.59	ค่อนข้างสูง	3.81	0.65	ค่อนข้างสูง	3.95	0.67	ค่อนข้างสูง	3.93	0.54	ค่อนข้างสูง
25 - 59 ปี	3.09	0.76	ปานกลาง	3.20	0.84	ปานกลาง	3.09	0.89	ปานกลาง	3.11	0.74	ปานกลาง
60 - 75 ปี	3.43	0.46	ค่อนข้างสูง	3.42	0.59	ค่อนข้างสูง	3.52	0.79	ค่อนข้างสูง	3.45	0.47	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.48	0.70	ค่อนข้างสูง	3.49	0.74	ค่อนข้างสูง	3.49	0.83	ค่อนข้างสูง	3.48	0.66	ค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ตจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่าประชาชนกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา และกลุ่มว่างงานมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ดังแสดงในตารางที่ 5.43

ตารางที่ 5.42 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ตจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	15	3.42	0.44	ค่อนข้างสูง	3.56	0.51	ค่อนข้างสูง	3.27	0.73	ปานกลาง	3.41	0.32	ค่อนข้างสูง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	55	3.41	0.42	ค่อนข้างสูง	3.53	0.62	ค่อนข้างสูง	3.41	0.70	ค่อนข้างสูง	3.45	0.41	ค่อนข้างสูง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	52	3.40	0.56	ปานกลาง	3.52	0.72	ค่อนข้างสูง	3.41	0.75	ค่อนข้างสูง	3.45	0.52	ค่อนข้างสูง
กลุ่มพนักงานบริษัท	30	3.55	0.32	ค่อนข้างสูง	3.60	0.75	ค่อนข้างสูง	3.59	0.78	ค่อนข้างสูง	3.58	0.46	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	200	3.30	0.59	ปานกลาง	3.53	0.71	ค่อนข้างสูง	3.33	0.72	ปานกลาง	3.38	0.54	ปานกลาง
กลุ่มว่างงาน	48	3.30	0.38	ปานกลาง	3.40	0.68	ปานกลาง	3.33	0.61	ปานกลาง	3.34	0.39	ปานกลาง
ภาพรวม	400	3.40	0.45	ปานกลาง	3.52	0.66	ค่อนข้างสูง	3.39	0.72	ปานกลาง	3.43	0.44	ค่อนข้างสูง

8) เทศบาลนครเกาะสมุย

ตารางที่ 5.43 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย (n = 400 คน)

คุณภาพชีวิตของประชาชน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านสุขภาพ	3.31	0.47	ปานกลาง
ด้านการศึกษา	3.65	0.61	ค่อนข้างสูง
ด้านเศรษฐกิจ	3.42	0.65	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	3.40	0.41	ปานกลาง

จากตารางที่ 5.44 แสดงการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับระหว่างกลุ่มอายุกับการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ดังตารางที่ 5.45) พบว่าการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุ 15 – 24 ปี และ 60 – 75 ปี จะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่นในเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการศึกษาที่ไม่ค่อยแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุ

ตารางที่ 5.44 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ (ordered logit model) ระหว่างกลุ่มอายุกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z	Coef.	Std. Err.	P> z
15 - 24 ปี	-1.1950	0.2702	0.0000*	-1.1203	0.2616	0.0000*	-0.3654	0.2606	0.1610	-1.1918	0.2716	0.0000*
25 - 59 ปี	0.1937	0.2536	0.4450	-1.3470	0.2594	0.0000*	1.4560	0.2676	0.0000*	0.3389	0.2544	0.1830
60 - 75 ปี	-0.6829	0.2537	0.0070*	-1.3363	0.2647	0.0000*	0.3056	0.2543	0.2290	-0.6951	0.2550	0.0060*

* p – value > 0.05

และเมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่มีอายุต่างกัน พบว่ามีผลสอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับตามข้างต้น ดังแสดงได้ในตารางที่ 5.46

ตารางที่ 5.45 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุยจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มช่วงอายุ	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
9 - 14 ปี	3.41	0.58	ค่อนข้างสูง	3.94	0.67	ค่อนข้างสูง	3.31	0.76	ปานกลาง	3.50	0.51	ค่อนข้างสูง
15 - 24 ปี	3.10	0.51	ปานกลาง	3.55	0.64	ค่อนข้างสูง	3.16	0.63	ปานกลาง	3.20	0.47	ปานกลาง
25 - 59 ปี	3.48	0.33	ค่อนข้างสูง	3.55	0.47	ค่อนข้างสูง	3.81	0.55	ค่อนข้างสูง	3.56	0.25	ค่อนข้างสูง
60 - 75 ปี	3.26	0.31	ปานกลาง	3.56	0.57	ค่อนข้างสูง	3.40	0.47	ปานกลาง	3.35	0.25	ปานกลาง
ภาพรวม	3.31	0.47	ปานกลาง	3.65	0.61	ค่อนข้างสูง	3.42	0.65	ค่อนข้างสูง	3.40	0.41	ปานกลาง

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่าภาพรวมประชาชนทุกกลุ่มอายุมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่าภาพรวมของประชาชนกลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไปมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีภาพรวมคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ดังแสดงในตารางที่ 5.47

ตารางที่ 5.46 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	N	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ			คุณภาพชีวิตด้านการศึกษา			คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ			คุณภาพชีวิตโดยรวม		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
กลุ่มใช้แรงงาน/รับจ้างทั่วไป	4	2.97	0.38	ปานกลาง	3.25	0.68	ปานกลาง	3.42	0.50	ค่อนข้างสูง	3.21	0.25	ปานกลาง
กลุ่มค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	100	3.32	0.30	ปานกลาง	3.55	0.50	ค่อนข้างสูง	3.48	0.54	ค่อนข้างสูง	3.45	0.29	ค่อนข้างสูง
กลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	27	3.56	0.36	ค่อนข้างสูง	3.52	0.48	ค่อนข้างสูง	3.75	0.49	ค่อนข้างสูง	3.61	0.28	ค่อนข้างสูง
กลุ่มพนักงานบริษัท	52	3.46	0.33	ค่อนข้างสูง	3.57	0.48	ค่อนข้างสูง	3.75	0.61	ค่อนข้างสูง	3.59	0.27	ค่อนข้างสูง
กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา	196	3.25	0.57	ปานกลาง	3.74	0.68	ค่อนข้างสูง	3.23	0.70	ปานกลาง	3.41	0.52	ค่อนข้างสูง
กลุ่มว่างงาน	21	3.24	0.30	ปานกลาง	3.68	0.70	ค่อนข้างสูง	3.58	0.42	ค่อนข้างสูง	3.50	0.35	ค่อนข้างสูง
ภาพรวม	400	3.33	0.37	ปานกลาง	3.55	0.59	ค่อนข้างสูง	3.53	0.54	ค่อนข้างสูง	3.46	0.33	ค่อนข้างสูง

ตารางที่ 5.47 สรุปผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

เทศบาลนคร	ระดับคุณภาพชีวิต											
	ด้านสุขภาพ			ด้านการศึกษา			ด้านเศรษฐกิจ			ภาพรวม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
เทศบาลนครในภาคใต้	3.52	0.60	ค่อนข้างสูง	3.60	0.69	ค่อนข้างสูง	3.49	0.72	ค่อนข้างสูง	3.53	0.55	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครหาดใหญ่	3.42	0.59	ค่อนข้างสูง	3.50	0.82	ค่อนข้างสูง	3.26	0.75	ปานกลาง	3.40	0.58	ปานกลาง
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	4.08	0.55	ค่อนข้างสูง	3.97	0.55	ค่อนข้างสูง	3.99	0.66	ค่อนข้างสูง	4.04	0.51	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครสงขลา	3.38	0.44	ปานกลาง	3.36	0.62	ปานกลาง	3.33	0.54	ปานกลาง	3.37	0.38	ปานกลาง
เทศบาลนครยะลา	3.71	0.54	ค่อนข้างสูง	3.67	0.64	ค่อนข้างสูง	3.74	0.64	ค่อนข้างสูง	3.70	0.52	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	3.35	0.53	ปานกลาง	3.52	0.69	ค่อนข้างสูง	3.37	0.71	ปานกลาง	3.39	0.47	ปานกลาง
เทศบาลนครตรัง	3.45	0.53	ค่อนข้างสูง	3.63	0.67	ค่อนข้างสูง	3.34	0.59	ปานกลาง	3.46	0.47	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครภูเก็ต	3.48	0.69	ค่อนข้างสูง	3.49	0.74	ค่อนข้างสูง	3.49	0.83	ค่อนข้างสูง	3.48	0.66	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครเกาะสมุย	3.31	0.47	ปานกลาง	3.65	0.61	ค่อนข้างสูง	3.42	0.65	ค่อนข้างสูง	3.40	0.41	ปานกลาง

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้บริบทของความเป็นอิสระทางการคลัง

คณะผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในเทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระทางการคลังระดับเดียวกัน และตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตในเทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระทางการคลังในระดับเดียวกัน

เทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้จำแนกตามกลุ่มระดับความอิสระทางการคลังได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มระดับความอิสระปานกลาง (เทศบาลนครนครศรีธรรมราช และเทศบาลนครสงขลา) 2) กลุ่มระดับความอิสระค่อนข้างมาก (เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครหาดใหญ่) และ 3) กลุ่มระดับความอิสระมาก (เทศบาลนครเกาะสมุย) โดยสรุปได้ดังตารางที่ 5.40

ตารางที่ 5.48 สรุปข้อมูลเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้จำแนกตามกลุ่มระดับความอิสระทางการคลัง

เทศบาลนคร	สัดส่วน	ระดับสัดส่วน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	ความเป็นอิสระ	ความเป็นอิสระ	คุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิต
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	62.58	ค่อนข้างน้อย	3.39	ปานกลาง
เทศบาลนครสงขลา	63.36	ค่อนข้างน้อย	3.37	ปานกลาง
เทศบาลนครยะลา	71.59	ปานกลาง	3.70	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครภูเก็ต	74.58	ปานกลาง	3.48	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี	75.08	ปานกลาง	4.04	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครตรัง	80.01	ปานกลาง	3.46	ค่อนข้างสูง
เทศบาลนครหาดใหญ่	81.16	ค่อนข้างมาก	3.40	ปานกลาง
เทศบาลนครเกาะสมุย	84.29	ค่อนข้างมาก	3.40	ปานกลาง

โดยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนตามกลุ่มระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร ดังนี้

1) กลุ่มที่มีบริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังค่อนข้างน้อย มีผลเป็นดังตารางที่ 5.41

ตารางที่ 5.49 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เทศบาลนคร	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาลนครสงขลา	400	3.37	.37	-.739	.460
เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	400	3.39	.47		

จากตารางที่ 5.41 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชสูงกว่าค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา

ตารางที่ 5.50 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครที่อยู่ในกลุ่มระดับความเป็นอิสระทางการคลังค่อนข้างน้อย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
เทศบาลนคร					
ระหว่างกลุ่ม	109.90	4	27.47	89.905	.000
ภายในกลุ่ม	609.68	1995	.30		
รวม	719.58	1999			

2) กลุ่มที่มีบริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังปานกลางมีผลเป็นดังตารางที่ 5.42

จากตารางที่ 5.42 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครที่อยู่ในกลุ่มระดับความเป็นอิสระทางการคลังปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครภูเก็ต พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ต่างเทศบาลนครมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละเทศบาลนครเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละเทศบาลนครเป็นรายคู่ พบว่า (ก) ประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่กับเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และเทศบาลนครหาดใหญ่กับเทศบาลนครยะลา มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ข) ประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีกับเทศบาลนครยะลา, เทศบาลนครสุราษฎร์ธานีกับเทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครสุราษฎร์ธานีกับเทศบาลนครภูเก็ต มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน (ค) ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

กับเทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครยะลา กับเทศบาลนครภูเก็ต มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (ง) ประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังกับเทศบาลนครภูเก็ต มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 5.43

ตารางที่ 5.51 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนแต่ละเทศบาลนครเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

เทศบาลนคร	$\bar{x}$	หาดใหญ่	สุราษฎร์ธานี	ยะลา	ตรัง	ภูเก็ต
คุณภาพชีวิตของประชาชน		3.40	4.04	3.70	3.46	3.48
หาดใหญ่	3.40	-	.64*	.30*	.06	.08
สุราษฎร์ธานี	4.04		-	.34*	.58*	.56*
ยะลา	3.70			-	.24*	.22*
ตรัง	3.46				-	.02
ภูเก็ต	3.48					-

3) กลุ่มที่มีบริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังค่อนข้างมาก มีผลเป็นดังตารางที่ 5.41

ตารางที่ 5.52 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

เทศบาลนคร	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
เทศบาลนครหาดใหญ่	400	3.40	.58		
เทศบาลนครเกาะสมุย	400	3.40	.41		

จากตารางที่ 5.41 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลนครเกาะสมุย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลนครเกาะสมุยมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครหาดใหญ่เท่ากับค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าในขณะที่บริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครค่อนข้างน้อย คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และบริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครปานกลางนั้น คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนบริบทระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครค่อนข้างสูง คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้

2.1) ภาพรวมความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและโครงสร้างพื้นฐาน (IFR) การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (HEL) การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม (WEL) การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ (EDU) และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ (ECN) จากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ (QOL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 5.44

ตารางที่ 5.53 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.5124**	1				
WEL	0.3922**	0.5549**	1			
EDU	0.4315**	0.5650**	0.5824**	1		
ECN	0.4116**	0.5136**	0.4909**	0.6173**	1	
QOL	0.1097**	0.1510**	0.1332**	0.1060**	0.1408**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะ (ALS) ต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภาคใต้ในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงได้ตามตารางที่ 5.45

ตารางที่ 5.54 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครภาคใต้

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS	0.1658925	.0165158	10.04**	0.0000
_cons	2.987187	.0550778	54.24**	0.0000
R-squared =	0.0306	Adj R-squared =	0.0303	SE _{est} = 0.54266

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนจำแนกรายเทศบาลนคร

1) เทศบาลนครหาดใหญ่

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม และการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการจากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 5.46

ตารางที่ 5.55 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.6546**	1				
WEL	0.5275**	0.6758**	1			
EDU	0.5757**	0.7318**	0.6744**	1		
ECN	0.5380**	0.7081**	0.7017**	0.7704**	1	
QOL	0.1236*	0.1913**	0.1472**	0.1809**	0.1277*	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครหาดใหญ่ พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 5.47

ตารางที่ 5.56 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครหาดใหญ่

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_HYI	0.150552	.0417752	3.60**	0.0000
_cons	2.939562	.1320851	22.26**	0.0000
R-squared =	0.0316	Adj R-squared =	0.0292	SE _{est} = 0.57082

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 5.48

ตารางที่ 5.57 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.6531**	1				
WEL	0.5908**	0.6793**	1			
EDU	0.6204**	0.7053**	0.7331**	1		
ECN	0.5968**	0.6597**	0.6734**	0.7641**	1	
QOL	0.1167*	0.1503**	0.1526**	0.1283*	0.1309**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แสดงผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 5.49

ตารางที่ 5.58 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_SURAT	0.127931	.0437065	2.93**	0.0000
_cons	3.598743	.1533615	23.47**	0.0000
R-squared =	0.0211	Adj R-squared =	0.0186	SE _{est} = 0.50551

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) เทศบาลนครสงขลา

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 5.50

ตารางที่ 5.59 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.6531**	1				
WEL	0.5908**	0.6793**	1			
EDU	0.6204**	0.7053**	0.7331**	1		
ECN	0.5968**	0.6597**	0.6734**	0.7641**	1	
QOL	0.1167**	0.1503**	0.1526**	0.1283**	0.1309**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครสงขลาพบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 5.51

ตารางที่ 5.60 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครสงขลา

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_SKLA	0.373650	.0431931	8.65**	0.0000
_cons	2.144741	.1423407	15.07**	0.0000
R-squared =	0.1583	Adj R-squared =	0.1562	SE _{est} = 0.34521

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) เทศบาลนครยะลา

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ยกเว้นการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการที่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 5.52

ตารางที่ 5.61 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.5701**	1				
WEL	0.4238**	0.5760**	1			
EDU	0.4506**	0.5958**	0.5748**	1		
ECN	0.4277**	0.5571**	0.5275**	0.5906**	1	
QOL	0.1289**	0.1646**	0.1433**	0.0966	0.1732**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครยะลา พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 5.53

ตารางที่ 5.62 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครยะลา

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_YALA	0.184469	.0463983	3.98**	0.0000
_cons	3.048418	.1670846	18.24**	0.0000
R-squared =	0.0382	Adj R-squared =	0.0358	SE _{est} = 0.51297

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) เทศบาลนครนครศรีธรรมราช

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงได้จากตารางที่ 5.54

ตารางที่ 5.63 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.2828**	1				
WEL	0.1066*	0.3275**	1			
EDU	0.2090**	0.3113**	0.4193**	1		
ECN	0.1704**	0.1650**	0.1630**	0.4494**	1	
QOL	0.0426	0.0468	0.0546	0.0148	0.0486	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครนครศรีธรรมราชพบว่าการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 5.55

ตารางที่ 5.64 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครนครศรีธรรมราช

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_NKSRI	0.079813	.0506715	1.58	0.1160
_cons	3.134313	.163479	19.17**	0.0000
R-squared =	0.0062	Adj R-squared =	0.0037	SE _{est} = 0.46722

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6) เทศบาลนครตรัง

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครตรังอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงได้ดังตารางที่ 5.56

ตารางที่ 5.65 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตรัง

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.5132**	1				
WEL	0.4111**	0.6535**	1			
EDU	0.4358**	0.6488**	0.5977**	1		
ECN	0.3673**	0.5608**	0.4516**	0.6131**	1	
QOL	-0.0939	-0.1003	-0.0574	-0.0876	-0.0445	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครตรัง พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลผกผันกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 5.57

ตารางที่ 5.66 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครตรัง

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_TRANG	-0.070844	.0378093	-1.87	0.0620
_cons	3.690254	.1237211	29.83**	0.0000
R-squared =	0.0087	Adj R-squared =	0.0063	SE _{est} = 0.47066

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7) เทศบาลนครภูเก็ต

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 5.59

ตารางที่ 5.67 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภูเก็ต

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.5389**	1				
WEL	0.4729**	0.6615**	1			
EDU	0.4858**	0.6507**	0.6952**	1		
ECN	0.4561**	0.5788**	0.6402**	0.6758**	1	
QOL	0.1077	0.0774	0.01	0.0494	0.0324	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5.68 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครภูเก็ต

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_PHK	0.073396	.0493513	1.49	0.1380
_cons	3.246008	.1630586	19.91**	0.0000
R-squared =	0.0055	Adj R-squared =	0.0186	SE _{est} = 0.65945

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5.60 ข้างต้น ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครภูเก็ตพบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8) เทศบาลนครเกาะสมุย

ผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณะด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจจากการรับรู้ของประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 5.62

ตารางที่ 5.69 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครเกาะสมุย

	IFR	HEL	WEL	EDU	ECN	QOL
IFR	1					
HEL	0.3578**	1				
WEL	0.2301**	0.3585**	1			
EDU	0.2924**	0.3322**	0.4393**	1		
ECN	0.3524**	0.3421**	0.2862**	0.4368**	1	
QOL	0.0828	0.0222	0.0600	-0.0280	0.0079	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครเกาะสมุย พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5.70 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครเกาะสมุย

QOL	Coef.	Std. Err.	t	P
ALS_SAMUI	0.031875	.0437065	0.74	0.4630
_cons	3.299008	.1533615	23.15**	0.0000
R-squared =	0.0014	Adj R-squared =	-0.0012	SE _{est} = 0.41035

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 6

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความเป็นอิสระทางการคลังและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ภาคใต้” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) ขอบเขตพื้นที่ คือ เทศบาลนครในภาคใต้ ทั้ง 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครเกาะสมุย ทั้งนี้ สำหรับการวิจัยเอกสารนั้น เป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับสถานภาพด้านการคลังท้องถิ่น การพึ่งพาตนเองทางการคลังของท้องถิ่น และการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลนครในภาคใต้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสูตรการคำนวณความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาล ส่วนการวิจัยภาคสนามนั้น ได้แก่ 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง จำนวน 20 คน มีแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ 2) การสำรวจด้วยแบบสอบถาม ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 3,200 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์แบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ซึ่งจากผลการวิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ตามลำดับดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

สรุปผลตามรายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับสถานภาพด้านการคลังท้องถิ่นและระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้

ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ในภาพรวม สามารถสรุปได้ดังนี้ รายได้รวมทั้งหมด (TR) ของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละปี สำหรับรายได้หลักของเทศบาลนครส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่รัฐจัดสรรให้ (R2) ยกเว้นเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลนครนครศรีธรรมราชที่พึ่งพาเงินอุดหนุน (R3) เป็นหลัก โดยมีเพียงเทศบาลนครเกาะสมุยเพียงแห่งเดียวที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรายได้ที่จัดเก็บได้เอง (R1) และเมื่อวิเคราะห์รายได้ในแต่ละหมวดมีรายละเอียดดังนี้

- **รายได้ที่จัดเก็บได้เอง** รายได้ที่จัดเก็บเองของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้มาจากภาษีที่จัดเก็บเอง รองลงมาคือรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต และรายได้จากจากทรัพย์สินและทุน

- **รายได้ที่รัฐจัดสรรให้** รายได้ที่รัฐจัดสรรให้ของเทศบาลนครในภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2558 ในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มและธุรกิจเฉพาะโดยมีแนวโน้มได้รับจัดสรรเพิ่มมากขึ้นในทุกปี รองลงมาคือค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ดิน และภาษีสรรพสามิต ตามลำดับ

- **เงินอุดหนุน** หมวดเงินอุดหนุนของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ในช่วงปีงบประมาณ 2556 นั้น พบว่าเทศบาลนครต่าง ๆ ได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณก่อนหน้าอย่างเห็นได้ชัด และมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

- **ความสามารถในจัดเก็บรายได้ของเทศบาล** จากการประมวลผลการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการของเทศบาลเกี่ยวกับความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางการคลัง พบว่า เทศบาลนครทั้งหมดมีการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่าง ๆ เป็นไปตามเทศบัญญัติและตามเป้า ทั้งนี้ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องกันว่ารายได้จากการจัดเก็บนั้นเพียงพอต่อการใช้จ่ายงบประมาณ แต่มีรายได้บางส่วนสามารถจัดเก็บเองได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เช่น ภาษีโรงเรือน นอกจากนี้รายได้อื่นๆ เช่น ภาษีป้าย ไม่สามารถจัดเก็บได้ครบถ้วนเพราะมีการติดตั้งและถอนออกอยู่ตลอดเวลาจึงไม่คุ้มค่ากับต้นทุนในการบริหารจัดการ ในขณะที่เดียวกันเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ได้มีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ให้ได้มากขึ้นโดยการจัดทำแผนที่ภาษี ขยายฐานภาษีควบคู่กับการจัดทีมเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สำหรับสัดส่วนภาษีแบ่งที่ได้รับมีความเห็นตรงกันว่าเพียงพอต่อการจัดบริการแต่ยังไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เพราะมองว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ผลกระทบที่ตามมาเกิดอยู่ในท้องถิ่น ดังนั้นรายได้จากภาษีจัดสรรจากรัฐที่เป็นภาษีมูลค่าเพิ่มจึงควรจัดสรรเพิ่มขึ้น และผู้บริหารเทศบาลนครส่วนใหญ่คิดว่ายังมีความจำเป็นอยู่มากที่จะต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากยังไม่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดหารายได้เป็นของตนเองได้มากขึ้นอันเนื่องมาจากกรอบกฎหมายและข้อบังคับ

- **ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง** ในภาพรวมของเทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้ขอบเขตของกรอบงบประมาณที่ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด พบว่า ในปีงบประมาณ 2554 – 2558 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครต่างๆในภาคใต้ นั้นสามารถจัดกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระค่อนข้างน้อย ได้แก่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช 2) เทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครภูเก็ต 3) ระดับความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครเกาะสมุย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้

ในส่วนของความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครในภาคใต้ตามการรับรู้ของประชาชนในภาพรวม พบว่า เทศบาลนครมีความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมด้านสาธารณสุขโรค/โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจด้านสวัสดิการสังคม ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณสุขในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครในภาคใต้

สำหรับคุณภาพชีวิตในระดับปัจเจกบุคคลนั้น คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ตามการรับรู้ของตนเองในภาพรวมและรายทุกด้านนั้นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของตนเองของประชาชนในกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้กับระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนคร พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มเทศบาลนครที่มีระดับความเป็นอิสระทางการคลังในระดับเดียวกันได้ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มระดับความอิสระปานกลาง ได้แก่ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช และเทศบาลนครสงขลา 2) กลุ่มระดับความอิสระค่อนข้างมาก ประกอบด้วย เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครตรัง และเทศบาลนครหาดใหญ่ และ 3) กลุ่มระดับความอิสระมาก คือ เทศบาลนครเกาะสมุย โดยเมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของประชาชนตามกลุ่มระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครพบว่า เทศบาลในกลุ่มที่มีระดับความเป็นอิสระปานกลางมีคุณภาพชีวิตแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับเทศบาลในกลุ่มที่มีระดับความเป็นอิสระค่อนข้างสูง เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่าคุณภาพชีวิตมีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกือบทุกคู่ ยกเว้นเทศบาลนครตรังกับเทศบาลนครภูเก็ตที่ประชาชนมีระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ของตนเองไม่แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระทางการคลังและความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขที่มีต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า ความสามารถในการจัดบริการสาธารณสุขในทุกด้านจากการรับรู้ของประชาชน ได้แก่ ด้านสาธารณสุขโรคและโครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการสาธารณสุขด้าน

สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสาธารณะด้านสวัสดิการสังคม การจัดบริการสาธารณะด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ และการจัดบริการสาธารณะด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนจากการรับรู้ของตนเองในเขตเทศบาลนครภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภาคใต้ในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น สามารถอภิปรายผลและทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง

เทศบาลนครในพื้นที่ภาคใต้ทั้ง 8 แห่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวมและวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลัง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 - 2558 พบว่า ระดับความเป็นอิสระทางการคลังอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และรายได้หลักของเทศบาลนครส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่รัฐจัดสรรให้แม้จะสามารถจัดเก็บรายได้ได้ตามเป้าประมาณการณ่วิกฤติตาม ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าผลการการวิเคราะห์ระดับความเป็นอิสระทางการคลังของเทศบาลนครด้วยสูตรคำนวณตามแบบของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พิชิต รัชตพิบูลภพ ดารุณี พุ่มแก้ว และพิชิตชัย กิ่งพวง (2557) ทำให้เห็นสภาพการณ์ของตัวชี้วัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ในการวัดความเป็นอิสระได้อย่างเป็นรูปธรรมขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Akai, et al., (2005) ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บรายได้เองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือความมีอิสระของท้องถิ่นในการกำหนดที่มาและการจัดเก็บรายได้ของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องและสนับสนุนแนวคิดของอาทิพย์ ผดุงเดช (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายได้ด้วยการคำนวณสัดส่วนรายรับของท้องถิ่นต่อรายรับรวม โดยการทดสอบความเป็นอิสระทางการคลังภายใต้ความอิสระทางรายได้ดังกล่าว นั้น จะพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ที่จัดเก็บได้ต่อรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ผลการศึกษาในส่วนของการพึ่งพารายได้หลักของเทศบาลนครในภาคใต้จากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้นั้น ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Friedrich, et al (2004) ที่พบว่า เทศบาลต่างๆ ในประเทศเยอรมันยังต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางในการจัดบริการสาธารณะด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และด้านสวัสดิการสังคม เป็นต้น แต่ทั้งนี้ผลการศึกษาโดยการวัดระดับความเป็นอิสระทางการคลังครั้งนี้ ยังมีข้อจำกัดที่เป็นเพียงการสำรวจขอบเขตรายได้ของเทศบาลตามแนวทางของต่างประเทศโดยขาดการพิจารณาบริบทและสภาพการณ์ทางคลังที่แตกต่างของประเทศไทย ดังที่ Bell, et al., (2006) ได้นำเสนอตัวแปรสภาพแวดล้อม

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในเขตพื้นที่ภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

จากผลการรับรู้ของประชาชนต่อระดับความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมด้านสาธารณูปโภค/โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา สังคม วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ ด้านเศรษฐกิจด้านสวัสดิการสังคม ตามลำดับ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้ ในการศึกษาประเด็นความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครนั้น ในการวิเคราะห์จำเป็นที่จะต้องศึกษาการรับรู้จากมิติของผู้ใช้บริการสาธารณะหรือประชาชนในเขตเทศบาลเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Cronin & Taylor, (1992) โดยระดับของความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนั้นก็จะต้องสะท้อนถึงความพร้อมของเทศบาลในการจัดบริการสาธารณะด้วย โดยความสามารถในการจัดบริการสาธารณะจะนำไปสู่การดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนร่วมและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนท้องถิ่น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเชื่อมโยงระหว่างบทบาทของเทศบาลนครและการจัดบริการสาธารณะที่จะต้องสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวุฒิสารตันไชย (2555) ที่นำเสนอว่าหลักความสามารถของท้องถิ่นนั้นอยู่บนฐานคิดที่ว่า การดำเนินกิจกรรมสาธารณะใดใดควรเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน ซึ่งองค์กรควรมีความสามารถและมีศักยภาพที่จะดำเนินการจัดบริการสาธารณะเพื่อส่วนรวมได้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับบริการสาธารณะในเขตพื้นที่ของเทศบาลนครในภาคใต้อยู่ในระดับปานกลาง

ในภาพรวม คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ตามการรับรู้ของตนเองนั้น อยู่ในระดับค่อนข้างสูง สามารถเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐาน นอกจากนี้ ยังพบว่า การรับรู้ระดับคุณภาพชีวิตของตนเองของประชาชนในกลุ่มที่มีอายุมากกว่าจะมีโอกาสที่ระดับคุณภาพชีวิตตามการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พัฒนารอบการวัดคุณภาพชีวิตจากดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index: HDI) ของ องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2009) โดยมีแนวคิดในการวัดคุณภาพชีวิตหรือความอยู่ดีมีสุขว่า ไม่ควรเน้นในทางวัตถุหรือในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว แต่ควรหันมาให้ความสำคัญกับการวัดคุณภาพชีวิตด้วยตัวชี้วัดทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ การศึกษาคุณภาพชีวิตตามกรอบของ HDI นั้น มีเงื่อนไขของเวลาเฉพาะตอนที่ตอบเท่านั้น โดย Dupuis และคณะได้เสนอขอบเขตการวัดด้านเวลา ดังนี้ “คุณภาพชีวิตควรถูกวัด ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนย่อมมีคุณภาพชีวิตที่ แตกต่างกันในแต่ละระดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคล ที่มีความพึงพอใจในระดับต่างกัน” (Dupuis et al., 2000 อ้างถึงใน ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, 2557) ทั้งนี้ ค่าดัชนี HDI ของประเทศไทยตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2555 – 2559 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง (UNDP, 2016)

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะในทุกด้านจากการรับรู้ของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนจากการรับรู้ของตนเองในเขตเทศบาลนครภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นการยืนยันสมมติฐาน และสำหรับผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจัดบริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตนเองจากการรับรู้ของประชาชนในเขตเทศบาลนครภาคใต้ พบว่า การจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครภาคใต้ในภาพรวมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครพื้นที่ภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าบทบาทของเทศบาลนครและความสามารถที่สะท้อนความพร้อมในการจัดบริการสาธารณะ นั้นนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างมาก ทั้งนี้ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของพุทธิพงษ์ ฤาชัย (2558) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนภายใต้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ผลการปฏิบัติกิจกรรม/การจัดบริการสาธารณะภายใต้การบริหารงานของเทศบาลตำบลมีความสัมพันธ์กันกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกิจกรรมหรือบริการด้านสุขภาพสามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 48.8 และมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ .101 ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของเทศบาลนครเพื่อยกระดับคุณภาพบริการสาธารณะจะมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตให้บริการ นอกจากนี้ ความพยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้ข้อจำกัดของความสามารถในการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลนครให้มีความพอเพียง ได้มาตรฐานและสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายนับเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง

6.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากภาพรวมระดับความเป็นอิสระทางการคลังยังอยู่ในระดับค่อนข้างสูงแต่ยังคงต้องพึ่งพาเงินจัดสรรจากรัฐบาลเป็นหลัก ดังนั้น รัฐบาลควรมีแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้เองของเทศบาลนครด้านภาษี โดยการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่เทศบาลในการกำหนดอัตราภาษีและค่าธรรมเนียม รวมถึงการขยายฐานภาษีที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่และภารกิจตามแนวนโยบายการบริหารการพัฒนา เช่น การจัดเก็บภาษีเหี่ยบบนดิน เป็นต้น
2. รัฐบาลควรมีการปฏิรูปกฎหมาย/ปรับปรุงระเบียบและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้เองของเทศบาลนคร ให้มีความทันสมัยและมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

3. รัฐบาลควรพิจารณาปรับการจัดสรรภาษีที่จัดเก็บให้และแบ่ง เช่น ภาษีล้อเลื่อน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้แก่เทศบาลนครเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความเป็นอิสระทางการคลังทางด้านรายจ่าย (รายได้กำหนดรายจ่าย) ซึ่งจะส่งเสริมให้เทศบาลนครมีศักยภาพและความสามารถในการจัดบริการสาธารณะได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. แผนระยะยาว รัฐควรสร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบทางภาษีของประชาชนในฐานะผู้ใช้ทรัพยากรร่วมในท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องรับผิดชอบและจ่ายภาษีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์ความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายได้ด้วยการคำนวณรูปแบบอื่นๆ เพื่อเป็นการทดสอบการวัดระดับความเป็นอิสระทางคลังกด้านรายได้ที่หลากหลายและเพื่อการเข้าใจสภาพการณ์ที่แท้จริง

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังด้านรายจ่ายด้วยเพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอิสระทางการคลังอย่างครบถ้วน

3. การศึกษาความเป็นอิสระทางการคลังทั้งทางด้านรายได้และด้านรายจ่ายของเทศบาลทั้งสามรูปแบบ ได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล เพื่อการเปรียบเทียบข้อมูลและวิเคราะห์ผลเพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.
- โกวิท พวงงาม, (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จิระประภา ปัดถา. (2559). บทบาทของเทศบาลตำบลบ้านสร้างต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 3(2), 25-32.
- ดวงมณี เลาวกุล. (2555). การปฏิรูปการกระจายอำนาจ การคลังสู่ท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เป้นไท.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ พิชิต รัชตพิบูลภพ ดารุณี พุ่มแก้ว และพิชิตชัย กิ่งพวง, (2557). การคลังท้องถิ่น การขยายฐานรายได้และความเหลื่อมล้ำ. กรุงเทพฯ: พี.เอ. ลีฟวิ่ง.
- ดุขฎี สุวัฒน์วิทยากร. (2551). รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน. ใน ถวิลวดี บุรีกุล และวิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร. (บรรณาธิการ), การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (หน้า 205-221). นนทบุรี: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, (2547). เศรษฐมิตติ: ทฤษฎีและการประยุกต์. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2552. รายงานผลการศึกษาความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย. โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจและธรรมาภิบาลท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์, (2556). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. เอกสารประกอบการสอนวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นราธิป ศรีราม, “แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น”, เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการบริการสาธารณะของท้องถิ่น หน่วยที่ 1-7, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557), หน้า 1-6, 1-24 -1-25.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2554). มาตรฐานใหม่ของการจัดทำบริการสาธารณะระดับชาติในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พุทธศักราช 2515, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 89 ตอน 190 ฉบับพิเศษ หน้า 202. (13 ธันวาคม พ.ศ. 2515)
- พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2550). การคลังรัฐบาลและการคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 114 ก หน้า 48. (17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 114 ก หน้า 48. (17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 15 ก หน้า 1. (10 มีนาคม พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2511, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 85 ตอน 46 หน้า 266. (21 พฤษภาคม พ.ศ. 2511)
- พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 91 ตอน 202 ฉบับพิเศษ หน้า 7. (30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2517)
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 70 ตอน 14 หน้า 222. (17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496)
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 70 ตอน 14 หน้า 222. (17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2496)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 104 ก หน้า 22 (26 ตุลาคม พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 102 ตอน 115 ก ฉบับพิเศษ หน้า 1. (31 สิงหาคม พ.ศ. 2528)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 102 ตอน 115 ก ฉบับพิเศษ หน้า 1. (31 สิงหาคม พ.ศ. 2528)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 120 ก หน้า 21. (29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 40 ก หน้า 1 (20 พฤษภาคม พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 111 ตอน 53 ก หน้า 11. (2 ธันวาคม พ.ศ. 2537)
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 111 ตอน 53 ก หน้า 11. (2 ธันวาคม พ.ศ. 2537)
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอน 15 ก หน้า 8 (10 มีนาคม พ.ศ. 2542)
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 114 ตอน 62 หน้า 1 (31 ตุลาคม พ.ศ. 2540)

- พหล เก้าเอี้ยน และคณะ (2557). การเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนการคลังท้องถิ่น. สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
- พุกผิมพงษ์ ฤาชัย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตชุมชนภายใต้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 7(1), 23-30.
- ไพรัช ตระการศิริพันธ์. (2548). การคลังภาครัฐ. ม.ป.ป.: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 114 ตอน 55 ก หน้า 1. (11 ตุลาคม พ.ศ. 2540)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 124 ตอน 47 ก หน้า 1. (24 สิงหาคม พ.ศ. 2550)
- ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต. 2557. คุณภาพชีวิต การทำงาน และความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมคิด บางโม. (2540). การภาษีอากร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยาพัฒน์.
- สมศรี ศิริขวัญชัย, (2548). การสร้างตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตจากมุมมองของประชาชนในหมู่บ้านจัดสรรวารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 2548 ปีที่ 3 ฉบับที่ 2: 61-79.
- สายบัว หุ่นจันทร์. (2538). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อกระบวนการให้บริการ จัดหางานของสำนักงานจัดหางานจังหวัด : ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการเงินและการคลังท้องถิ่น. (2544). การพัฒนาคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- สุรเชษฐ ชีระมณี. (2541). การบริหารงานคลังสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 4). ม.ป.ท.: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนงค์นุช เทียนทอง. (2543). การคลังสาธารณะ. ขอนแก่น: พระธรรมขันธ์.
- อภิรดี โรจนประดิษฐ์. (2552). ความพึงพอใจของประชาชนในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรทัย ก๊กผล, เคล็ดลับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น: บทเรียนจากรางวัลพระปกเกล้า' 51, (กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์ จำกัด, 2552.) หน้า4.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). บทนำ. ใน อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี บริสุทธิญาณ (บรรณาธิการ), เคล็ดลับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น: บทเรียนรางวัลพระปกเกล้า'51 (หน้า 1-29). นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- อรัญ ธรรมโน. (2548). ความรู้ทั่วไปทางการคลัง (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- อาทิตย์ ผดุงเดช. 2551. ความเป็นอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย: ภายใต้กรอบความเป็นอิสระทางรายได้. รายงานการประชุมทางวิชาการ ม.อบ.วิจัย ครั้งที่ 2” มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 28 – 29 กรกฎาคม 2551. หน้า 37 – 46.
- อำนาจ บุญรัตน์ไมตรี และ นิพนธ์ ไตรสรณะกุล (2558). การบริหารงานบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการบริหารเทศบาลตามมาตรฐานการจัดทำบริการสาธารณะด้าน โครงสร้างพื้นฐาน. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 17(2), 93-108.
- อำนาจ บุญรัตน์ไมตรี. (2554). การจัดทำบริการสาธารณะร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีการจัดการขยะ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- อำนาจ เสรหมัญ. (2552). รูปแบบความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณะระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Aboriginal Affairs and Northern Development Canada, (2015). Community Well-Being (CWB) Index. Retrieved April, 25, 2015, from <https://www.aadnc.aandc.gc.ca/-eng/1100100016643/1100100016644>.
- Ahmed, M (2013). Fiscal decentralisation and political economy of poverty reduction: theory and evidence from Pakistan. Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. University of Durham. UK.
- Akai, N and Sakata, M. 2005. Fiscal Decentralization, Commitment and Regional Inequality: Evidences from State-level Cross-sectional Data for the United States. CIRJE Discussion paper, Osaka International University, Japan.
- Akter, S., D'Ambra, J., Ray, P. and Hani, U. (2013). Modelling the impact of mHealth service quality on satisfaction, continuance and quality of life. Behaviour and Information Technology, 32(12), 1225–1241.
- Alford, J. (2002). Defining the client in the public sector: a social-exchange perspective. Public Administration Review, 62(3), 337-346.
- Ancarani, A., and Capaldo, G. (2001). Management of standardised public services: a comprehensive approach to quality assessment. Managing Service Quality, 11(5), 331-341.
- Apreku, S. (2003). Does decentralization improve public service delivery? Issues and policy implications for Uganda. Dissertation of Master of Development Economics. Dalhousie University. Canada.

- Bahl, R. (2008). *The Pillars of Fiscal Decentralization*. Caracas: CAF.
- Bell, M.E. et, al. 2006. Measuring Fiscal Decentralization: A New Perspective. The Decentralization and Subnational Economics Thematic Group work program to cross country dialogue fiscal decentralization.
- Benjamin, D J, O Heffetz, M S Kimball, and A Rees-Jones, (2012). What Do You Think Would Make You Happier? What Do You Think You Would Choose?. *American Economic Review* 102 (5): 2083–2110.
- Benjamin, D J, O Heffetz, M S Kimball, and A Rees-Jones, (2014). Can Marginal Rates of Substitution Be Inferred From Happiness Data? Evidence from Residency Choices. *American Economic Review* 104 (11): 3498–3528.
- Bilouseac, I. (2012). Doctrinaire controversies on the concept of public service. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 12(1), 238-243.
- Boroujerdim, S. S., and Hasani, K. (2013). The relationship eetween dimensions of sport service quality and job creation rate in private clubs. *International Journal of Kiniseology*, 10(1), 15-24. Retrieved May 1, 2017 from <http://www.sportspa.com.ba/images/june2013/full/rad2.pdf>.
- Boulding, W., and Kalra, A. (1993). A dynamic process model of service quality: From expectation to behavioral intentions. *Journal of Marketing Research*, 30(1), 7-27.
- Brady, M. K., Cronin, J. J., and Brand, R. R. (2002). Performance-on;y measurement of service quality: A replication and extension. *Journal of Business Research*, 55(1), 17-31.
- Brady, M.K. and Cronin, J.J., 2001. Some new thoughts on conceptualizing perceived service quality: a hierarchical approach. *Journal of Marketing*, 65, 34–49 (July).
- Brown, K. W. (1993). The 10-point test of financial condition: Toward an easy-to-use assessment tool for smaller cities. *Government Finance Review*, 9(6), 21-26.
- Bryslan, A. and Curry, A. (2001). Service Improvements in public services using SERVQUAL. *Managing Service Quality*, 11(6), 389-401.
- Caron, D. J. and Giauque, D. (2006). Civil servant identity at the crossroads: new challenges for Public administrations. *International Journal of Public Sector Management*, 19(6), 543-555.
- Chiu, H. C. (2002). A study on the cognitive and affective components of service quality. *Total Quality Management*, 13(2), 265-274.

- Colletti, D. L. (1987). Retail banking success: a question of quality. *Banking Administration*, (April), 42–48.
- Cronin, J. J., and Taylor, S. A. (1992). Measuring service quality: a re-examination and extension. *Journal of Marketing*, 56, 55-68.
- Cronin, J.J Jr. and Taylor, S. A. Measuring Service Quality: A Reexamination and Extension. *Journal of Marketing*. Vol. 56, No. 3 (Jul., 1992), pp. 55-68.
- Dagger, T. S., Sweeney, J. C., and Johnson, L. W. (2007). A hierarchical model of health service quality: scale development and investigation of an integrated model. *Journal of Service Research*, 10 (2), 123–142.
- Đonlagić, S., Fazlić, S. (2015). Quality assessment in higher education using the SERVQUAL model. Retrieved May 1, 2017 from https://www.efst.hr/management/Vol20No1-2015/3_Djonlagic_Fazlic.pdf.
- European Union. (2012). Public service principles for the EU civil service. Retrieved May 1, 2017 from www.cedefop.europa.eu/files/Public_service_principles_EN.pdf
- Falleti, T. (2005). A Sequential Theory of Decentralization: Latin American Cases in Comparative Perspective. *American Political Science Review*, 99(3), 327-346.
- Fieno, J. V. (2004). Federalism, decentralization and the welfare state in comparative perspective. Dissertation of Doctor of Philosophy of Political Sciences. The University of Wisconsin – Madison. USA.
- Flynn, N. (1997). Public sector management. Prentice Hall, Harvester Wheatsheaf, UK.
- Friedrich P.et, al. 2004. Recent Development of Municipal Finance in Selected European Countries. The 44th Congress of the European Regional Science Association (ERSA) Oporto, August 25-29.
- Fuller, M. (2005). Fiscal decentralization and human development: An empirical analysis of 314 Bolivian municipalities. Dissertation of Master of Development Economics. Dalhousie University. Canada.
- Gaeonale, J. K. (2002). Education policy: an investigation of the possible paths to decentralisation in Botswana. Dissertation of Doctor of Philosophy of Education. University of Bath. UK.
- Gaster L., (1995). Quality in public services: managers' choices. Open University Press, Buckingham, UK.

- Gemmell, N., Kneller, R. and SANZ, I. Fiscal Decentralization and Economic Growth: Spending versus Revenue Decentralization Economic Inquiry (ISSN 0095-2583) Vol. 51, No. 4, October 2013, 1915–1931
- Gowan, M., Seymour, J., Ibarreche, S. and Lackey, C. (2001). Service quality in a public agency: same expectations but different perceptions by employees, managers, and customers. *Journal of Quality Management*, 6, 275-291.
- Groenroos, C., 1984. A service quality model and its marketing implications. *European Journal of Marketing*, 18 (4), 36–44.
- Hung, Y. H., Huang, M. L., Chen, K. S. (2003). Service quality evaluation by service quality performance matrix. *Total Quality Management*, 14(1): 79-89.
- Jimenez Rubio, D. (2007). Decentralisation and its impact on health and equity in health: Some theoretical considerations and applications to Canada. Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. The University of York. UK.
- Kerk, G. and Manuel, A., (2010). Short survey of relevant indexes and sets of indicators–Sustainable development. Belgium ANPED Northern Alliance for Sustainability.
- Kleider, H. (2014). Decentralization and the welfare state: Territorial disparities, regional governments and political parties. Dissertation of Doctor of Philosophy of Political Sciences. The University of North Carolina at Chapel Hill.
- Kondrotaitė, G. (2012). Evaluation of the quality of public services in Lithuanian municipalities. *Intellectual Economics*, 6(3(15)), 393-411.
- Lewis, B. R., and Mitchell, V. W. (1990). Defining and measuring the quality of customer service. *Marketing intelligence and planning*, 8(6), 11-17.
- Manor, J. (1995). Democratic Decentralization in Africa and Asia. *IDS Bulletin*, 26, 81-88.
- Manor J., (1999). The Political Economy of Democratic Decentralization. Washington, D.C.: The World Bank: p. 1.
- Matheson and Azfar (1999). Decentralization and Social Welfare in the Minority Provinces of the Philippines. University of Maryland. Mimeo.
- McAlexander, J. H., Kaldenberg, D. O., and Koenig, H. F. (1994). Service quality measurement: examination of dental practices sheds more light on the relationships between service quality, satisfaction, and purchase intentions in a health care setting. *Journal of Health Care Marketing*, 14(3), 34-40.

- McGregor, E. B., Jr, and Campbell, A. K., Macy, J. W., Jr, and Cleveland, H. (1982). Symposium: The public service as institution. *Public Administration Review*, 42(4), 304-305.
- Mehmood, R., and S. Sadiq. (2010). The Relationship between Government Expenditure and Poverty: A Cointegration Analysis. *Romanian. Journal of Fiscal Policy*, 1(1), 29-3
- Misau, S.A. (1983). Fiscal decentralisation, fiscal equalisation and the impact of grants on state government expenditures: case study of Nigeria. Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. University of Leicester. UK.
- Mokhlis, S., Aleesa Y., and Mamat, I. (2011). Municipal service quality and citizen satisfaction in southern Thailand. *Journal of Public Administration and Governance*, 1(1), 122-137.
- Munhurrun, P., Lukea-Bhiwajee, S. D., and Naidoo, P. (2010). Service quality in the public service. *International Journal of Management and Marketing Research*, 3(1), 37-50.
- Musgrave, R. (1958). *The Theory of Public Finance*. New York: McGraw-Hill.
- Oates, W. E. (1972). *Fiscal Federalism*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Parasuraman, A., Berry, L. L. and Zeithaml, Valerie A. (1993). Research note: more on improving service quality measurement. *Journal of Retailing*, 69, 140-147.
- Parasuraman, A., Berry, L. L., and Zeithaml, V. A. (1991). Perceived service quality as a customer-based performance measure: An empirical examination of organizational barriers using an extended service quality model. *Human Resource Management*, 30(3), 335-364.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. and Berry, L. L. (1988) "SERVQUAL: a multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality," *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. and Berry, L. L. (1991). Refinement and reassessment of the SERVQUAL scale. *Journal of Retailing*, 67(4), 420-50.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A. and Berry, L. L. (1994). Reassessment of expectations as a comparison standard in measuring service quality: implications for further research. *Journal of Marketing*, 58(January), 111-124.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., and Berry, L. L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of Marketing*, 49, 41-50.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., and Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.

- Ritonga, I., Clark, C. & Wickermasinghe, G. 2012. Developing a Measure of Local Government Financial Condition. The 13th International Annual Conference Asian Academic Accounting Association. Kyoto, Japan, 9-12th, November 2012.
- Rust, R. T., and Oliver, R. L. (1994). Service quality: insights and managerial implications from the frontier. In: R.T. Rust and R.L. Oliver, eds. Service quality: new directions in theory and practice. Thousand Oaks, CA: Sage, 1–19.
- Sá, P. M., and Sinitra, O. (2011). Assessing service quality in a municipality: A study based on the perceptions of citizens and frontline employees. Retrieved May 1, 2017 from https://www.researchgate.net/publication/279462913_Assessing_service_quality_in_a_municipality_A_study_based_on_the_perceptions_of_citizens_and_frontline_employees.
- Sajjadi, H., Vameghi, M., Ghazinour, M., Ardakani, M. K. (2013). Caregivers' quality of life and quality of services for children with cancer: A Review from Iran. *Global Journal of Health Science*, 5(3), 173-182.
- Shakirova, R. (2013). The Importance of Institutional Arrangements for Development: A Study of the Relationship between Decentralized Governance and the Provision of Public Education. Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. George Mason University. Virginia.
- Skelcher C. (1992). Managing for service quality. Longman, Essex, UK.
- Suuroja, M., 2003. Service quality-main conceptualizations and critiques. Estonia: University of Tartu: School of Economics and Business Administration. Retrieved May 1, 2017 from <http://www.mtk.ut.ee/sites/default/files/mtk/toimetised/febawb23.pdf>.
- Swiss, J. E. (1992). Adapting total quality management (TQM) to government. *Public Administration Review*, 52(4), 356-362.
- Tirtosuhato, D. (2010). Regional competitiveness in Indonesia: The incentives of fiscal decentralization on state efficiency and economic growth. Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. George Mason University. Virginia.
- UNDP (United Nations Development Programme), (2010). Human Development Reports 2010. Retrieved November 11, 2010, from <http://hdr.undp.org/en/>.
- UNDP. 2016. Human Development Report 2016: Thailand. Human Development for Everyone Briefing note for countries on the 2016 Human Development Report.

- United Nations. (2000). Professionalism and ethics in the public service: Issues and practices in selected regions. United Nations, New York, NY. Retrieved May 1, 2017 from <http://www.pogar.org/publications/finances/anticor/publicserviceethics.pdf>
- Usefy, A. R., Ghassemi, G. R., Sarrafzadegan, N., Mallik, S., Baghaei, A. M., and Rabiei, K. (2010). Psychometric properties of the WHOQOL-BREF in an Iranian adult sample. *Community Ment Hlt J*, 46(2), 139-147. <http://dx.doi.org/10.1007/s10597-009-9282-8>.Ramseook
- Vivien A. S., (1990). Democratizing France: The Political and Administrative History of Decentralization New York. Port Chester, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press: p. ix.
- Vo, D. H. (2010). The Economics of Fiscal Decentralization. *Journal of Economic Surveys* (2010) Vol. 24, No. 4, 657–679.
- West, L. and C. Wong (1995). Fiscal Decentralization and Growth Regional Disparities in Rural China: Some Evidence in the Provision of Social Services. *Oxford Review of Economic Policy*. 11(4): 70 – 84.
- Winkler, D. and T. Rounds (1996). Municipal and Private Sector Response to Decentralization and School Choice. *Economics of Education Review*. 15 (4): 365–376.
- Yao Yi (2009). The impact of fiscal decentralization on growth, inequality and local governance in rural China. . Dissertation of Doctor of Philosophy of Economics. Cornell University. New York.
- Yousapronpaiboon, K. (2014). SERVQUAL: Measuring higher education service quality in Thailand. *Procedia—Social and Behavioral Sciences*, 116, 1088-1095.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L. and Parasuraman, A. (1996). The behavioral consequences of service quality. *Journal of Marketing*, 60(2), 31-46.
- Zeithaml, V. A., Berry, L. L., and Parasuraman, A. (1988). Communication and control processes in the delivery of service quality. *Journal of Marketing*, 52, 35-48.
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A. and Berry, Leonard L. (1990). *Delivering Quality Service*, The Free Press, New York, N.Y
- Zeithaml, Valerie A. and Bitner, Mary J. (1996). *Services marketing*. McGraw-Hill, New York, N.Y.